

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Suomen etu ensin

Välineellistetyin maahantulon turvallistaminen kansallisen turvallisuuden näkökulmasta Petteri Orpon hallituksen lakiesityksessä

Valtio-oppi
Pro gradu -tutkielma

Viivi Lahtinen

27.10.2025
Lapin yliopisto

Lapin yliopisto

Tiedekunta: Yhteiskuntatieteiden tiedekunta

Työn nimi: Suomen etu ensin: Välineellistetyin maahantulon turvallistaminen kansallisen turvallisuuden näkökulmasta Petteri Orpon hallituksen lakiesityksessä

Tekijä(t): Viivi Lahtinen

Koulutusohjelma / opetuskokonaisuus / oppiaine: Poliittikatieteet, valtio-oppi

Ohjaaja(t): Juho Kähkönen

Työn laji: Pro gradu -tutkielma

Sivumäärä, liitteiden lukumäärä: 78 sivua

Vuosi: 2025

x Tutkielma ei sisällä muita kuin tekijän/tekijöiden omia henkilötietoja.

Tiivistelmä:

Vuoden 2023 lopussa Venäjä aiheutti Suomen itärajalla rajaturvallisuuden häiriötilanteen ohjaamalla maahanmuuttajia Suomen rajalle. Petteri Orpon hallitus esitti toiminnan Venäjän keinoksi painostaa Suomea maan haluamiin toimiin, jonka vuoksi Suomessa alkoi aktiivinen keskustelu siitä, pitäisikö lainsäädäntöä muokata Suomen painostamisen rajoittamiseksi. Tämän tutkielman tavoite on lisätä ymmärrystä siitä, kuinka hallitus turvallisti tämän ”välineellistetyksi maahantuloksi” kutsutun ilmiön kansallisen turvallisuuden uhkana.

Tutkielmassa tarkastellaan välineellistetyin maahantulon turvallistamista Kööpenhaminan koulukunnan turvallistamisteorian avulla. Aineistoni on hallituksen esitys eduskunnalle laiksi väliaikaisista toimenpiteistä välineellistetyin maahantulon rajoittamiseksi. Tutkimusmenetelmä on teoriaohjaava sisällönanalyysi, jonka avulla tuloslukuja on muodostettu kolme: sisäisen turvallisuuden uhat, eskaloitumisen riski ja suvereniteetin loukkaaminen.

Tulosten perusteella Suomen hallitus on rakentanut itärajan välineellistetyistä maahantulosta uhkaa Suomen kansalliselle turvallisuudelle. Uhkakuvaa on vahvistettu vetoamalla siihen, että välineellistäminen on mahdollinen uhka laajemmalle kansainväliselle yhteisölle. Uuden lain säätämisen tarve on kummunnut tarpeesta reagoida itärajan välineellistettyyn maahantuloon, joka on esityksen mukaan alkanut kansainvälisen turvallisuusympäristön muututtua. Etenkin Venäjän hyökkäys Ukrainaan vuonna 2022 ja Suomen liittyminen Natoon ovat nostettu esille esimerkkeinä tällaisista merkittävistä turvallisuusympäristön muutoksista. Hallitukselle maailmantilanteen muutokset ovat näyttäytyneet tarpeena puolustaa sen omia kansalaisia välineellistetyiltä maahantulolta, mutta se on tapahtunut keinoilla, jotka ovat ristiriitaisia suhteessa kansainvälisiin ihmisoikeuksiin.

Avainsanat: turvallistaminen, uhka, välineellistetty maahantulo, lainsäädäntö, kansallinen turvallisuus

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	ILMIÖN TAUSTAA	5
2.1	Itärajan tilanteen taustasta	5
2.2	Käännytyslaki ja välineellistämisen torjuminen	7
3	KÄSITTEET JA AIKAISEMPI TUTKIMUS	9
3.1	Kansallinen turvallisuus	9
3.2	Hybridiuhat ja -vaikuttaminen	11
3.3	Välineellistetty maahantulo	12
3.4	Aikaisempi tutkimus	14
4	TURVALLISTAMISTEORIA	17
4.1	Kööpenhaminan koulukunta	17
4.2	Turvallistaminen	18
4.3	Teorian soveltaminen tutkielmassani	20
4.4	Teorian kritiikki	21
5	AINEISTO JA MENETELMÄ	24
5.1	Aineistona hallituksen esitys	24
5.2	Tutkimusmenetelmänä teoriaohjaava sisällönanalyysi	25
5.3	Tutkimusetiikka	29
6	SISÄISEN TURVALLISUUDEN UHAT	31
7	ESKALOITUMISEN RISKI	39
8	SUVERENITEETIN LOUKKAAMINEN	50
9	JOHTOPÄÄTÖKSET	58
10	POHDINTA	61
10.1	Itsereflektio	62
10.2	Jatkotutkimusaiheet	64
	LÄHTEET	65

1 JOHDANTO

Tutkin pro gradu -tutkielmassani *hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi väliaikaisista toimenpiteistä välineellistetyn maahantulon rajoittamiseksi* (HE 53/2024 vp). Hallituksen esitys on asiakirja, jonka tehtävänä on tukea eduskunnan lainsäädäntöasioiden päätöksentekoa avaamalla sitä, mistä ehdotettavassa laissa on kysymys, mitkä ovat sen taustat ja mitkä tavoitteet (Oikeusministeriö 2004, 9). Julkisessa keskustelussa lakiesityksestä on alettu käyttämään yksinkertaisempaa nimeä ”käännytyslaki” (Palokangas 2024, 33). Tässä tutkielmassa viitataan HE 53/2024 vp lyhyemmin sanalla ”käännytyslaki” siitä syystä, että termi vakiintui nopeasti puhekieleen. Pääministeri Petteri Orpon hallitus (jatkossa *hallitus*) ehdotti 21.5.2024 antamassaan lakiesityksessä, että on säädettävä sellainen laki, jolla voidaan torjua välineellistettyä maahantuloa (HE 53/2024 vp). Tässä tutkielmassa selvitän, millä tavoin käännytyslaissa välineellistetty maahantulo turvallistetaan kansallisen turvallisuuden uhkana, eli miten hallitus käyttää eksistentiaalisen uhan retoriikkaa nostamalla välineellistetyn maahantulon ”normaalin politiikan” yläpuolelle (Buzan, Waever ja de Wilde 1998, 24–25). Tutkimuskysymykseni on, *miten välineellistetty maahantulo turvallistetaan kansallisen turvallisuuden uhkana Petteri Orpon hallituksen käännytyslakiesityksessä?*

Julkinen keskustelu turvallistamisesta on tärkeää ja ajankohtaista, koska Ukrainan ja Venäjän välistä sotaa voidaan pitää käännekohtana koko Euroopan politiikassa, turvallisuudessa ja taloudessa (Siddi 2022, 893). Turvallisuusympäristön jännitteet heijastuvat erityisellä tavalla Suomen ja Venäjän välisellä itärajalla, sillä vuoden 2023 lopulla Venäjä aiheutti rajaturvallisuuden häiriötilanteen poikkeuksellisen välineellistetyn maahantulon ilmiön muodossa (Rajavartiolaitos 2024, 8). Hallituksen mukaan Venäjän harjoittamaan maahantulon välineellistämiseen on reagoitava ennen kuin se saa laajempia ja vakavampia muotoja, ja tämän pohjalta hallitus sääti lakiesityksen väliaikaisista toimenpiteistä välineellistetyn maahantulon torjumiseksi. Lain tarkoituksena on varmistua siitä, että Suomella on keinoja varautua välineellistettyyn maahantuloon ja sen mahdollisesti vakavampiin ilmenemismuotoihin sekä minimoida välineellistamisestä seuraavia kielteisiä vaikutuksia. (Sisäministeriö 2024b.)

Aihe on politiikkatieteellisesti relevantti sen vuoksi, että se on ajankohtainen. Tasavallan presidentti vahvisti lain 16. heinäkuuta 2024, ja se tuli voimaan 22. heinäkuuta 2024 (Sisäministe-

riö 2024b). Koska vahvistettu laki on niin sanottu poikkeuslaki, eli se on tulkinnallisesti ristiriidassa perustuslain kanssa (Hautamäki 2009, 292), se nousee aika ajoin keskusteluun. Tämän lisäksi itärajan tilannetta seurataan jatkuvasti, ja sen tilanne puhuttaa vielä lainsäädännön asettamisen jälkeenkin. Relevanttiutta lisää se, että turvallisuuden tutkimuksen kenttä on laajentunut siten, että valtioiden on varauduttava yhä laaja-alaisemmin turvallisuushkiin (Hirsch Ballin, Dijstelbloem ja de Goede 2020, 7), kuten hybridiuhkiin. Välineellistetty maahantulo yhtenä hybridiuhkana liittää tutkielman aiheen osaksi laajempaa kansainvälistä turvallisuuden tutkimuskenttää, jossa korostuu näkemys siitä, että perinteisten turvallisuushkien ohella valtioiden tulee olla valppaampia uudenlaisille uhkakuville.

Vaikka hallitus esittää poikkeuslakina säädetyn käännetytyslain välttämättömänä keinona torjua välineellistettyä maahantuloa, ei käännetytyslaki ole ongelmaton. Yleisissä ihmisoikeussopimuksissa tunnustetut ihmisoikeudet kuuluvat lähtökohtaisesti ilman syrjintää jokaiselle, eli yhtä lailla sekä valtion kansalaisille että valtion alueella oleskeleville ulkomaalaisille riippumatta näiden kansalaisuudesta ja maassa oleskelun syistä (Nykänen 2014, 208–209). Koska lain on nähty rikkovan kaikille suunnattuja ihmisoikeuksia, on se saanut osakseen kritiikkiä. Esimerkiksi perustuslakivaliokunnan lausunnon (PeVL 26/2024 vp) mukaan esitys on ristiriidassa kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin kuuluvan ehdottoman palautuskiellon kanssa, ja ongelmaksi nähdään myös se, ettei esitys ole yhteensopiva kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden kanssa (PeVL 26/2024 vp, 6–7). Ihmisoikeuskeskuksen lakiesitystä arvioivassa lausunnossa (IOK/1637/2024) kiinnitetään huomiota siihen, ettei esityksessä ole selvästi tuotu esille sitä, kuinka kansainvälisoikeudellisista velvoitteista poikkeaminen perustellaan ja oikeutetaan. Lisäksi laki on ristiriidassa Suomen perustuslain (731/1999) 21 §:ssä säädetyn oikeusturvan perusoikeuden kanssa, koska laki ei takaa oikeusturvan toteutumista. Tutkielmani näkökulmasta on keskeistä tiedostaa se, minkälaista keskustelua laista on käyty laajasti yhteiskunnallisella tasolla ja millaisia ongelmallisuuksia lakiin liitetään. Tarkastelen ensisijaisesti käännetytyslain turvallistamista välineellistetyn maahantulon näkökulmasta, mutta sen lisäksi tuloslukuissa on tarkasteltu sitä, miten välineellistetyn maahantulon turvallistamisessa on oikeutettu ihmisoikeusrikkomukset.

Tutkin käännetytyslakia, koska olen kiinnostunut tutkimaan sitä, millaista kuvaa hallituksessa on välineellistetyistä maahantuloista rakennettu. Tutkielman tavoitteena on tarkastella sitä, miten välineellistetty maahantulo turvallistetaan erityisesti kansallisen turvallisuuden näkökulmasta. Tähän kysymykseen etsin vastausta Kööpenhaminan koulukunnan kehittämän turvallistamis-

teorian avulla ja käyttäen teoriaohjaavaa sisällönanalyysiä tutkimusmenetelmänä. Tutkimusmenetelmä on ohjannut analyysiä kiinnittäen huomiota siihen, miten käännetykslain turvallistamispuhetta on rakennettu turvallistamisteorian käsitteistöä ja teoreettisia lähtökohtia soveltaen. Lisäksi tutkielmani tavoitteena on osoittaa, kuinka suuri painoarvo hallituksen turvallisuuspuheella on ollut siinä, että välineellistetyin maahantulon ilmiöstä on tullut niin uhkaava ilmiö kuin, millaisena se nykyään esitetään ja ymmärretään. Hallituksella on nimittäin valtaa muuttaa ihmisten asenteita maahanmuuttajia kohtaan käyttämällä heistä poissulkevaa retoriikkaa (Martin et al. 2020, 17), ja tällaisen retoriikan kautta se pystyy oikeuttamaan maahanmuuttajien epäinhimillisen kohtelun (ibid., 2).

Tiedostan sen, että maahantulon välineellistämisen käsitteessä on omat ongelmallisuutensa. Koska välineellistetyllä maahantulolla viitataan valtion toimintaan, jossa ihmismassoja kontrolloimalla pyritään vaikuttamaan esimerkiksi toisen maan politiikkaan tai heikentämään sen asemaa omien tavoitteiden saavuttamiseksi (Fakhry, Parkes ja Rácz 2022, 8), on termi vahvasti negatiivissävytteinen. Tutkimuksen näkökulmasta tällaisen negatiivissävytteisen termin käyttäminen voidaan kokea ongelmalliseksi siitä syystä, että tutkimuksen tulee pyrkiä puolueettomuuteen (Keiski ym. 2023, 19). Mielestäni käsitteen käyttäminen tutkielmassani on kuitenkin perusteltua siitä syystä, että ilmiötä, joka esitetään torjuttavana ja uhan aiheuttavana, kutsutaan käännetykslaissa ”välineellistetyksi maahantuloksi”. En ota tutkielmassani kantaa siihen, onko itärajan maahanmuutossa todella kyse välineellistämisestä ja missä määrin, vaan käsitteen ”välineellistetty maahantulo” käyttö nousee aineistosta, ja perustelen käsitteen käytön tällä.

Tutkielma etenee siten, että ensin avaan aiheen taustaa, sillä koen, että tutkielman kannalta on tärkeää, että lukija saa paremman kokonaiskuvan ilmiöstä. Tämän jälkeen siirryn keskeisten käsitteiden määrittelyyn ja aikaisempaan tutkimukseen. Pyrin antamaan paremman kuvan siitä, miten välineellistettyä maahantuloa on tutkittu ja millaista keskustelua siitä on käyty sekä liittämään oman aiheeni laajempaan tutkimuskenttään. Sen jälkeen esittelen tarkemmin tutkielmassani käytettävän turvallistamisteorian. Tarkoituksenani on avata teorian kehittämisen historiaa ja esitellä, mitä on turvallistaminen. Turvallistamisprosessin esittelyn tavoitteena on selkiyttää, kuinka turvallistamisprosessi etenee ja miten teoriaa on omassa tutkielmassani käytetty. Tutkielman viidennessä luvussa esittelen tarkemmin tutkielmassa käytettävän aineiston ja menetelmän. Kerron siitä, miksi juuri hallituksen käännetykslaki sopii tämän tutkielman aineistoksi ja miksi teoriaohjaavaa sisällönanalyysiä käytetään tutkimusmenetelmänä. Lisäksi avaan tarkemmin, kuinka tutkimusmenetelmää on hyödynnetty tutkielmassa. Kerron myös siitä, mitä tutkimusetiikka on ja miten se toteutuu omassa pro gradu -tutkielmassani.

Kuudennesta luvusta kahdeksanteen lukuun esittelen tutkielmani tulokset, joita on yhteensä kolme. Kaikissa tulosluvuissa kansallinen turvallisuus näyttäytyy tärkeänä osana turvallistamista, sillä kansallisen turvallisuuden -käsite nousee esille toistuvasti käännytyslaissa, ja turvallistaminen tapahtuu vetoamalla kansallisen turvallisuuden suojelemisen tarpeeseen. Kuudennessa luvussa eli ensimmäisessä tulosluvussa keskitytään siihen, miten välineellistetyistä maahantulosta on käännytyslaissa rakennettu sisäisen turvallisuuden uhkaa vetoamalla erityisesti tavallisten kansalaisten turvallisuuteen ja yhteiskunnalliseen järjestykseen. Toisessa tulosluvussa tarkastellaan sitä, miten välineellistetyn maahantulon ilmiö turvallistetaan vetoamalla siihen, että ilmiö voi saada vakavampia muotoja, jos siihen ei reagoida tarpeeksi ajoissa. Viimeisessä tulosluvussa tuodaan esille, miten maahantulon turvallistamisessa on vedottu uhkaan suvereniteetin loukkaamisesta. Tutkielman loppupäässä vedän yhteen, mitä olen tutkinut ja mitä tutkielmani tulokset kertovat. Pohdin kriittisesti tutkielmani ongelmia, ja nostan esille tutkielmani mahdollisia kehitysehdotuksia. Esittelen myös, millaista jatkotutkimusta aiheesta voisi tehdä.

2 ILMIÖN TAUSTAA

Tutkielmani kannalta on ymmärrettävä aiheen taustaa, eli etenkin itärajan tilannetta ja sen historiaa sekä lainsäädäntöprosessia, joka on edeltänyt käännytyslain säätämistä. Tämä on tärkeää siitä syystä, että käännytyslakia ei ole säädetty tyhjiössä, vaan siihen ovat vaikuttaneet muun muassa kansainväliset ja kansalliset muutokset turvallisuusympäristössä. Tässä kappaleessa pyrin ensin avaamaan ilmiötä ja sen taustoja, jotta lukija pystyy saamaan paremman kokonais kuvan ilmiöstä. Sen jälkeen esittelen aikaisempaa lainsäädäntöä, jolla on torjuttu välineellistettyä maahantuloa. Avaan myös sitä, miksi lainsäädännön muokkaaminen nykyisen välineellistämisen torjumiseksi on esitetty tarpeelliseksi erityisesti käännytyslain näkökulmasta.

2.1 Itärajan tilanteen taustasta

Venäjä hyökkäsi Ukrainaan 24. helmikuuta 2022. Sen seuraukset eivät näy vain Ukrainassa, vaan hyökkäys muutti merkittävästi koko Euroopan turvallisuustilannetta, sillä Euroopan suhteellisen rauhallisten vuosikymmenten jälkeen sen turvallisuustilanne on kärsinyt hyökkäyksen myötä. Tilanne on kasvattanut muun muassa Venäjän aggression uhkaa, ja huoli Euroopan turvallisuustilanteesta on kasvanut. (Steiner et al. 2023, 283.) Sota Ukrainassa ja Venäjän laajat sotilaalliset voimavarat ovat kasvattaneet pitkittyneen konfliktin ja sen mahdollisen eskaloitumisen riskiä (Jacuch 2024, 246). Venäjän ja Ukrainan välinen sota on saanut kansainvälistä huomiota, ja se on jatkuvasti esillä kansainvälisessä politiikassa, sillä sen vaikutukset näkyvät Euroopan maiden välisissä suhteissa ja kansainvälisessä politiikassa (Ngelale 2024, 212). Tämän vuoksi suurin osa Euroopan maista on joutunut muokkaamaan toimintaansa kansainvälisen ympäristön muutoksien ehdoilla, ja sodankäynnin vaikutukset heijastuvat erilaisina muutoksina yksittäisten valtioiden tasolla (Astrov et al. 2022, 379).

Venäjän ja Ukrainan välinen sodankäynti on pakottanut myös Suomen pohtimaan kriittisemmin maan turvallisuutta, koska Venäjän ja Ukrainan sota on uhka Suomen kansalliselle turvallisuudelle (Amalia, El Zahidin ja Ardiyanti 2024, 221). Suomi on valtiona pitkään halunnut säilyttää puolueettomuutensa kansainvälisen politiikan kentällä välttyäkseen turhalta geopoliittiselta jännitteeltä. Ennen kaikkea tavoitteena on ollut säilyttää läheinen suhde Venäjän kanssa ja välttää Venäjän valtion provosoiminen. (Emt., 222–223.) Kuitenkin Venäjän ja Ukrainan välinen sodankäynti on muokannut pitkään neutraalina näyttäytyneen Suomen kantaa (emt., 221).

Hyökkäyksen jälkeen kannatus sotilasliitto Natoon liittymiseen kasvoi merkittävästi Suomessa. Vaikka Suomi on jo ennen vuotta 2022 työskennellyt tiiviisti Naton kanssa, se oli edelleen halunnut pysyä virallisesti liittoutumattomana. (Sukhankin, Lackenbauer ja Lajeunesse 2023, 1.) Kanta muuttui Ukrainan hyökättyä Ukraina, sillä hyökkäyksen myötä Suomi tunsu olevansa alttiimpi Venäjän mahdolliselle hyökkäykselle (Gunter 2022, 92). Suomesta tuli 4. huhtikuuta 2023 virallisesti sotilasliitto Naton jäsen, ja Suomen puolueettomuus, jonka tavoitteena on ollut välttää vastakkainasettelua itänaapurin kanssa, jäi osittain historiaan (Benoit Gorge-mans 2023).

Ennen kuin Suomi liittyi Natoon, Venäjä varoitteli toistuvasti maata vaaroista, joita Natoon liittyminen toisi mukanaan. Puheen on tulkittu olevan uhkailevaa, ja Venäjä on epäsuorasti viestinyt, että Suomen liittyminen Natoon johtaa hybrdivaikuttamiseen tai sotilaalliseen voimankäyttöön Venäjän toimesta. (Sukhankin, Lackenbauer ja Lajeunesse 2023, 2.) Koska Venäjä on keskittänyt sotilaalliset joukkonsa Venäjän ja Ukrainan väliseen sotaan, ei Venäjän Suomeen kohdistama sotilaallinen voimankäyttö näytä ajankohtaiselta kostotoimenpiteeltä. Sen sijaan Venäjä pyrkii vaikuttamaan ja pelottelemaan käyttämällä muita keinoja. (Eggen 2024, 410–411.) Syksyn 2023 aikana Suomeen tuli yli tuhat kolmannen maan kansalaista ilman voimassa olevaa viisumia turvapaikan toivossa (Sisäministeriö 2025a), minkä hallitus on esittänyt Venäjän kostotoimeksi ja osaksi laajempaa Venäjän hybridioperaatiota.

Venäjän aloittama hybridioperaatio Suomea vastaan, joka tapahtuu välineellistämällä ihmisiä itärajalle, ei ole ilmiönä uusi, sillä Venäjä on käyttänyt ihmisiä hybrdivaikuttamisen välineenä vuosien ajan. Venäjä on välineellistänyt ihmisiä aikaisemmin esimerkiksi Latvian ja Viron rajalle poliittisten päämääriensä ajamiseksi. (Lavikainen 2023.) Myös Suomen itärajan rajanylityspaikoilla Venäjä on aikaisemmin käyttänyt välineellistettyä maahantuloa hämmennyksen aiheuttamiseksi, esimerkiksi vuonna 2015 (Palokangas 2024, 32). Nykyinen itärajan tilanne kuitenkin eroaa aiemmista välineellistämistapauksista, sillä välineellistetyn maahantulon käyttäminen on osa laajempaa Venäjän ja lännen välistä konfliktia, joka alkoi helmikuussa 2022 Venäjän hyökättyä Ukraina. Verrattuna vuoden 2015 välineellistämistapaukseen, Venäjän hyökkäys Ukraina ja sen jälkeiset välineellistämisyrittäykset ovat suurempi uhka Suomelle, sillä Venäjä on virallisesti nimennyt Suomen epäystävälliseksi maaksi, eikä sillä ole yhtä suurta intoa lopettaa hybrdivaikuttamista kuin vuonna 2015. (Lavikainen 2023.) Lisäksi maahantulo on eronnut tavallisesta maahanmuutosta siten, että useimmat Venäjältä tulleet maahanmuuttajat eivät aikoneet jäädä Suomeen pysyvästi vaan suunnittelivat jatkavansa toiseen Euroopan unio-

nin tai Schengen-alueen valtioon (Gönczi 2023, 103). Tämä kehityskulku on synnyttänyt tarpeen päivittää lainsäädäntöä, jolla voitaisiin torjua välineellistettyä maahantuloa tehokkaammin, ja käännetytlakiesitys syntyi tämän keskustelun pohjalta.

2.2 Käännetytlaki ja välineellistämisen torjuminen

Suomessa on voimassa Rajavartiolaki (578/2005), joka säätelee rajavartiostolle kuuluvia tehtäviä ja valtuuksia. Lain 3. §:ssä todetaan, että ”Rajavartiolaitoksen tehtävänä on rajaturvallisuuden ylläpitäminen. Rajavartiolaitos toimii rajaturvallisuuden ylläpitämiseksi yhteistyössä muiden viranomaisten sekä yhteisöjen ja asukkaiden kanssa.” (Rajavartiolaki 578/2005.) Viimeksi vuonna 2022 käynnistettiin hanke nimeltään ”Rajaturvallisuuden ylläpitämistä koskevan sääntelyn tarkistaminen”, jonka tavoitteena oli parantaa Suomen Rajavartiolaitoksen kykyä reagoida häiriötilanteisiin, joihin Suomi mahdollisesti joutuisi. Lisäksi hankkeessa arvioitiin Suomen kykyä vastata muuttoliikkeitä hyväksikäyttävään hybridivaikuttamiseen. (VN/9938/2022.) Hankkeen pohjalta syntyi *hallituksen esitys laiksi rajavartiolain muuttamisesta*, jonka tavoitteena oli torjua tehokkaammin välineellistetyn maahantulon hybridivaikuttamista (HE 94/2022 vp).

Koska Suomen turvallisuusympäristö on heikentynyt, hybridivaikuttamista on havaittu enemmän, ja tämä pakottaa viranomaiset seuraamaan aktiivisesti maan turvallisuusympäristön tilannetta (Sisäministeriö 2024a). Rajavartiolaki ja siihen aikaisemmin tehdyt muutokset on esitetty käännetytslaissa riittämättöminä hybridivaikuttamisen ja erityisesti nykyisen välineellistetyn maahantulon torjumisessa. Esityksen mukaan olisi tarpeen säätää uusia toimivaltuuksia, joilla voidaan reagoida välineellistettyyn maahantuloon (HE 53/2024 vp, 13). Esityksessä uusien toimivaltuuksien säätäminen perustellaan sillä, että välineellistetty maahantulo voi aiheuttaa häiriöitä, jos Suomen valtiolla ei ole tarvittavia valmiuksia torjua vieraan valtion Suomeen suunnattavaa vaikuttamista (HE 53/2024 vp, 5). Käännetytslaissa nostetaan myös esille, että rajavartiolain edelleen vahvistaminen ja muokkaaminen siten, että Suomi voisi torjua vieraan valtion painostamisen, joka kohdistuu Suomen alueelle, on tarpeellista kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi (HE 53/2024 vp, 6).

Käännytyslain kehittäminen oli osa sisäministeriön hanketta ”Maahantulon välineellistämisen torjuminen ja rajaturvallisuuden vahvistaminen”, jonka toimikausi oli 19.2.–31.3.2024 (Sisäministeriö 2024c). Hankkeen tavoitteena oli selvittää ja valmistella lakimuutokset, joiden avulla voidaan torjua Suomeen kohdistettavaa painostamista maahantulon välineellistämisen muodossa ja vahvistaa rajaturvallisuutta. (VN/5349/2024.) Erilaisia vaihtoehtoisia lakeja ja säädöksiä pohdittiin hankkeen aikana, mutta käännytyslaki on esitetty parhaaksi vaihtoehdoksi reagoida paremmin välineellistetyn maahantulon tilanteeseen (HE 53/2024 vp, 56). Laki mahdollistaa kansainvälisen suojelun hakemusten vastaanottamisen rajoittamisen Suomessa ja sen välittömässä läheisyydessä valtioneuvoston päätöksellä (Sisäministeriö 2024b), ja tämä esitetään käännytyslaissa keinona hallita tilannetta rajalla (HE 53/2024 vp, 53).

Kuten aikaisemmin on sivuttu, käännytyslaki on niin sanottu poikkeuslaki (Sisäministeriö 2024b), eli se on ristiriitainen suhteessa perustuslakiin, mutta kuitenkin säädetty perustuslain säätämisyjärjestyksessä. Lähtökohtaisesti poikkeuslakien välttämisen periaatteen mukaisesti poikkeuslaki voitaisiin säätää vain erityisen poikkeuksellisissa tapauksissa ja pakottavista syistä. (Hautamäki 2009, 291–292.) Tästä on säädetty Suomen perustuslaissa, sillä perustuslain (731/1999) 73. §:n edellytyksen mukaan poikkeuslain säätämisen kriteerinä on se, että laissa on kyse ”rajatusta poikkeuksesta”. Poikkeuslait ovat myös luonteeltaan määräaikaaisia eli ne kumoutuvat määräajan umpeutuessa (Hautamäki 2009, 292). Koska poikkeuslakien säätämisestä on nykyisen perustuslain myötä tullut harvinaisempaa (emt., 298), käännytyslaki on siinä mielessä erityislaatuinen.

3 KÄSITTEET JA AIKAISEMPI TUTKIMUS

Tässä luvussa määrittelen pro gradu -tutkielmani kannalta keskeiset käsitteet tutkimuskirjallisuuden avulla. Näitä ovat kansallinen turvallisuus, hybridi-vaikuttaminen ja välineellistetty maahantulo. Luvun lopussa heijastan vielä tutkielmaani aikaisempaan tutkimukseen. Tarkastelen sitä, millaista tutkimusta maahanmuuton ympäriltä on tehty, jonka jälkeen tarkastelen välineellistetystä maahantulosta/-muutosta tehtyä tutkimusta. Lopuksi käyn läpi itärajan tilanteesta tehtyä tutkimusta. Tarkoitukseni on antaa kokonaisvaltaisempi kuva siitä, millaista tutkimusta oman tutkielmani aiheen läheltä on tehty ja perustella aiheen valinta suhteuttamalla se aikaisempaan tutkimukseen.

3.1 Kansallinen turvallisuus

Kansallisen turvallisuuden käsitteelle on vaikea antaa yksiselitteistä määritelmää, koska jatkuvasti muuttuva ympäristön tarjoaa sille uusia määritelmiä (Evans et al. 2000, 11). Myös turvallisuus on monimerkityksinen käsite (Laitinen ja Huhtinen 2021, 61). Voitaisiin kuitenkin todeta, että kansallisessa turvallisuudessa on keskeistä valtion selviytymisen varmistaminen ja sitä uhkaavilta tahoilta suojautuminen (Snow 2019, 6–7). Se pyrkii ajamaan valtion ja kansakunnan omaa etua, ja selviytyminen sekä olemassaolo ovat sen kannalta keskeisiä arvoja. Kansallisen turvallisuuden analysoimisen tavoitteena on havainnoida, mitkä ympäristön uhat voivat aiheuttaa turvallisuushuolia ja miten niihin voidaan puuttua. (Laitinen ja Huhtinen 2021, 63–64.) Se painottaa näkemystä siitä, että valtiollinen ja yhteiskunnallinen etu ovat prioriteetteja, ja ne menevät yksittäisten yksilöiden edun edelle (emt., 69). Kansallinen turvallisuus sisältää eri turvallisuuden sektoreilla tapahtuvan kehityksen, ja parhaimmillaan käsite pakottaa erottamaan olennaiset turvallisuuskysymykset ja -huolet epäolennaisista (emt., 66).

Kansallinen turvallisuus on kytköksissä sekä kotimaiseen että kansainväliseen turvallisuuteen. Se tarjoaa käsitteellisen näkökulman uusien haasteiden ymmärtämiseen yhä verkostoituneemassa maailmassa, joka kohtaa useampia kansainvälisiä haasteita. (Sussex, Clarke ja Medcalf 2017, 475.) Turvallisuudesta on tullut kollektiivinen hyödyke, ja turvallisuushkien määrä on kasvanut, joten valtioiden on huomioitava laajemmin maailman kehityskulut oman turvallisuutensa varmistamiseksi (Sperling 2010, 4). Kansallisen turvallisuuden tarve nousee kansainvälisten suhteiden ytimestä, jossa erilaisten yksiköiden tavoitteena on luoda turvalliset olosuhteet

sisäisesti ja ulkoisesti. Perimmäinen idea on pyrkimys välttää kaaos järjestämällä sisäiset olosuhteet mahdollisimman vakaiksi ja suojata kansakuntaa ulkoisilta vihollisilta. (Laitinen ja Huhtinen 2021, 171.) Tämän tavoitteen saavuttaminen vaatii kansainvälisen uhkakentän huomioimista, sillä suurvaltojen tekemisillä on vaikutusta maailman politiikkaan ja siten yksittäisen valtion kansalliseen turvallisuuteen, jopa dramaattisesti (emt., 71).

Kansallisen turvallisuuden käsitteen historia voidaan sijoittaa Yhdysvaltoihin toista maailmansotaa edeltävään ajanjaksoon, etenkin kylmän sodan alkuun. Käsitteellä on ollut merkittävä asema sekä Yhdysvaltojen ulko- ja turvallisuuspolitiikassa että maan sisäisissä turvallisuuskusteluissa. (Laitinen ja Huhtinen 2021, 63–64.) Käsitteen käyttö on levinnyt Yhdysvalloista muihin valtioihin. Se on myös muovautunut vuosien varrella, sillä kylmän sodan jälkeisellä ajanjaksolla turvallisuusajattelussa ja sitä koskevissa käsitteissä sekä puhetavoissa tapahtui huomattava muutos. Valtiokeskeisen turvallisuusajattelun korvasi laaja turvallisuuskäsitys, joka painotti kiinnittämään enemmän huomiota maailmanlaajuisten ilmiöiden rooliin turvallisuudessa. Valtioiden näkökulmasta muutos on näyttäytynyt tilanteena, jossa turvallisuusongelmien kirjo on laajentunut suureksi. On huolehdittava perinteisistä valtioiden olemassaoloon linkittyvistä uhkakuvista ja samaan aikaan kyettävä varautumaan yhä monimutkaisempiin laajan turvallisuuden kysymyksiin ja tilanteisiin. (Emt., 75–76.) Kansallisen turvallisuuden käsite sen nykyisessä määritelmässä on melko uusi tulokas turvallisuuden kentällä. Se jatkaa turvallisuuden määrittämisen jatkuvaa prosessia ja samaan aikaan haastaa entisestään perinteiset turvallisuuskäsityksemme. (Emt., 62.)

Kansallisen turvallisuuden käsite on aikansa tuote, sillä tietoisuus kansallisesta olemassaolosta ja turvallisuudesta vaihtelee eri aikoina (Laitinen ja Huhtinen 2021, 68). Turvallisuuskysymyksissä heijastuvat yhteiskunnalliset tilanteet ja poliittiset linjaukset merkittävässä määrin. Tästä syystä on tärkeää pohtia esimerkiksi sitä, kuka turvallisuutta tuottaa ja kuinka sitä tuotetaan. (Lonka ym. 2020, 24.) Kansallisen turvallisuuden käsite on loppupeleissä poliittinen. Käsitteen poliittisen luonteen vuoksi eri tahoilla on erilaisia mielipiteitä siitä, mitä käsite pitää sisällään ja miten sitä pitäisi ylläpitää. Poliittisilla toimijoilla ei myöskään ole halua määritellä käsitettä täsmällisesti, koska se rajoittaisi käsitteen poliittisissa liikkumatilaa. (Widlund ja Paasonen 2021, 3.) Omassa tutkielmassani on keskeistä tiedostaa kansallisen turvallisuuden poliittinen luonne, sillä kansallisen turvallisuuden politiikka sisältää päätökset ja teot, jotka esitetään välttämättöminä oman valtion suojelemiseksi (Laitinen ja Huhtinen 2021, 68). Tutkielmassani on tarkoitus tarkastella hallituksen turvallistamispuhetta kansallisen turvallisuuden käsitettä apuna käyttäen. Päädyin tarkastelemaan turvallistamista kansallista turvallisuutta hyödyntäen, sillä

käännytyslaissa uuden lain tarpeeseen vedotaan esittämällä, että kansallinen turvallisuus on uhattuna välineellistetyn maahantulon ilmiön myötä.

3.2 Hybridiuhat ja -vaikuttaminen

Käsitteiden hybridivaikuttaminen tai hybridiuhka määrittelemisestä tekee hankalaa se, että niiltä puuttuu yhtenäinen määritelmä turvallisuustutkimuksen kentällä (Hoffman 2010, 443). Hybridiuhilla viitataan kuitenkin yleensä pahantahtoiseen ulkoiseen vaikuttamiseen, jonka tavoitteena on eri keinoja yhdistelemällä vaikuttaa kohteena olevaan maahan (Sisäministeriö 2024a). Ulkoista vaikuttamista voi harjoittaa joko valtiollinen tai ei-valtiollinen toimija, mutta tavoitteena kummallakin on horjuttaa demokraattista päätöksentekokykyä, vaarantaa koskemattomuutta sekä turmella valtioiden tilannetietoisuutta ja valmiuksia reagoida muutoksiin (Heino ym. 2023, 7). Erilaisia taktiikoita hyväksikäyttämällä hybridiuhkia luova maa pyrkii hyödyntämään kohdemaan taloudellisia, poliittisia ja diplomaattisia haavoittuvuuksia omien tavoitteidensa saavuttamiseksi (Bargués ja Bourekba 2022, 12). Hybridiuhkiin lukeutuvat esimerkiksi disinformaation levittäminen, kyberhyökkäykset ja taloudellinen painostaminen (NATO 2024a).

Sotilaallisten konfliktien määrä on vähentynyt merkittävästi viime vuosina, ja ne ovat korvautuneet valtioiden välisillä hybridivaikuttamisen muodoilla (Mazaraki, Kalyuzhna ja Sarkisian 2021, 136). Lisäksi hybridikeinojen tehokkuus on moninkertaistunut (Elonheimo 2021, 131–132). Hybridivaikuttaminen ei ole kuitenkaan ilmiönä uusi, sillä erilaisia taktiikoita on yhdistelty vuosisatojen ajan omien tavoitteiden saavuttamiseksi (Tagarev 2021, 450), ja lähes kaikissa menneisyyden sodissa on käytetty hyväksi jollakin tavalla hybridivaikuttamista (Johnson 2017, 143). Kiinnostus hybridiuhkien tutkimukseen kuitenkin kasvoi merkittävästi Venäjän vuonna 2014 aloittaman Krimin niemimaan miehityksen myötä. Miehityksessä Venäjä käytti hyväkseen sotilaallisia ja ei-sotilaallisia sotatoimia, ja tämän myötä sotilaallisten ja ei-sotilaallisten keinojen yhdistämistä on laajalti kutsuttu ”hybridisodankäynniksi”. (Tagarev 2021, 450.)

”Hybridiuhka” tai ”hybridisota” ovat siis termejä, jotka viittaavat yleensä vaikuttamiseen, jossa yhdistyy sotilaallisten ja ei-sotilaallisten keinojen käyttäminen omien tavoitteiden saavuttamiseksi (Tagarev 2021, 449). Hybridisodankäynti ei kuitenkaan välttämättä sisällä ollenkaan sotilaallista voimankäyttöä (ibid., 450), vaan hybridisodan aloittavan maan tavoitteena voi olla

horjuttaa vastustajamaan sisäistä vakautta ei-sotilaallisia vaikutuskeinoja käyttämällä (Mazarak, Kalyuzhna ja Sarkisian 2021, 136). Etenkin Venäjän käyttämä hybrdivaikuttaminen näytetään länsimaissa hämmennyksen ja epävarmuuden luomisena ilman selkeää aseellista voimankäyttöä (Monaghan 2015, 66–67). Maan toteuttamaa hybrdivaikuttamista harjoitetaan aina presidentti Putinin hallinnon tasolta asti, joten tietoisuuden lisääminen hybridiuhista on tärkeää, jotta voidaan varautua paremmin maan vaikuttamispyrkimykseen (Elonheimo 2021, 132).

Hybrdivaikuttamisen myötä sotilaallisiin uhkakuviin reagoiminen on aiempaa hankalampaa, sillä vastustaja voi olla kasvoton sekä nimetön ja vaikuttaminen voi tapahtua fyysisesti etäällä alueella. Myös maantieteellinen sijainti voi vaihdella, vaikuttaminen voi tapahtua virtuaalisessa todellisuudessa ja hyökkääjän identiteetti voidaan yrittää salata. (Limnell 2012, 39.) Hybridiuhkien arvaamaton luonne pakottaa valtiot varautumaan niihin paremmin. Valtiot ovat entistä tietoisempia hybridiuhista ja niiltä puolustautuminen on muokannut maiden lainsäädäntöä siten, että se huomioi paremmin hybrdivaikuttamisen torjumisen (Lupulescu 2023, 58). Myös Suomessa kiinnitetään jatkuvasti huomiota mahdollisten hybridiuhkien varalle ja parannetaan maan kykyä sekä puolustautua tällaisilta uhilta että sopeutua niihin. Etenkin Suomessa huomiota kiinnitetään Suomen ja Venäjän rajan tilanteeseen. (Wijnja 2021, 10.) Tutkielmassani keskitytään hybrdivaikuttamiseen Suomen ja Venäjän itärajalla. Huomiota kiinnitetään eräseen hybrdivaikuttamisen ilmenemismuotoon nimittäin välineellistettyyn maahantuloon.

3.3 Välineellistetty maahantulo

Välineellistetty maahantulo on yksi hybrdivaikuttamisen muodoista, joka viittaa muuttoliikkeiden hyväksikäyttöön sodankäynnin välineenä (Başer 2022, 168). Se on strateginen keino painostaa kohteena oleva valtio muuttoliikkeitä hallitsevan maan haluamiin toimiin. Toimet tavoitteiden saavuttamiseksi ovat useimmiten eduksi valtiolle, joka manipuloi muuttoliikkeitä ja vahingoksi kohdemaalle. Muuttoliikkeitä välineellistävä valtio tunnistaa, että ihmisten välineellistäminen rajan yli aiheuttaa yhteiskunnallisia jännitteitä kohdemaassa, mikä puolestaan voi synnyttää levottomuuksia ja tyytymättömyyttä hallitusta kohtaan. Äärimmäisessä tapauksessa tämä voisi johtaa jopa hallituksen kaatumiseen. (Bachmann ja Paphiti 2021, 120.)

Muuttoliikkeen välineellistämisen silmiöillä voi olla globaaleja vaikutuksia tai se voidaan paikantaa tietylle alueelle, kuten itärajan tilanteessa (Gönczi 2023, 104). Välineellistämisen tavoitteena

voi olla muun muassa kohdemaan haavoittuvuuden lisääminen toimimalla tavoilla, joiden tarkoituksena on mobilisoida enemmän ihmisiä maahan tai kohdemaan sisäisen polarisaation lisääminen. Tämä voi tapahtua kasvattamalla maahantulijavirtojen kokoa, muuttamalla niiden luonnetta esimerkiksi välineellistämällä maahan ihmisiä ”ei-toivotuista” ihmisryhmistä tai uhkailemalla tilanteen eskaloimisella. (Greenhill 2010, 130.) Monissa tapauksissa hybridivaikuttaminen tapahtuu huomaamattomasti, jolloin sen vaikutukset voivat näkyä vasta jopa vuosien kuluttua, jolloin on liian myöhäistä tehdä asialle mitään (Başer 2022, 170).

Vaikka välineellistetyn maahantulon ilmiö ei ole uusi, on se samaan aikaan kuitenkin vahvasti liitettävässä tämän päivän sotakenttään, sillä maahanmuuton käyttö poliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi on lisääntynyt ja laajentunut (Başer 2022, 167). Kuten aikaisemmin nostettiin esille, perinteisen sodankäynnin on korvannut lähestymistapa, joka korostaa erilaisten heikkouksien tunnistamisen merkitystä ja erilaisten strategioiden samanaikaista käyttöä. Välineellistetty maahantulo voidaan nähdä tällaisen modernin sodankäynnin välineenä. Maahanmuuton lisääntynyt käyttäminen poliittisena aseena pakottaa valtiot ja kansainväliset järjestöt kiinnittämään kansainvälisen politiikan tilaan parempaa huomiota ja ryhtymään uudenlaisiin varoitusmenpiteisiin tämän hybridivaikuttamisen ilmenemismuodon torjumiseksi. (Ibid., 169.)

Etenkin Venäjää voitaisiin kuvailla kokeneeksi välineellistetyn maahantulon hyödyntäjäksi. Maa on historian aikana osoittanut useasti kykynsä käyttää maahanmuuttajien välineellistämistä tavoitteenaan heikentää Euroopan yhtenäisyyttä ja siirtääkseen huomion pois laajemmista geopolittisista kysymyksistä. Horjuttamalla alueita maahanmuuttajien välineellistämisen avulla Venäjä on onnistunut muun muassa syventämään poliittisia erimielisyyksiä. (Souza Gohla 2025, 3.) Suomen ja Venäjän rajalla tapahtuva välineellistäminen voidaan nähdä ajankohtaisena esimerkkinä siitä, miten hybridi-instrumentin käyttö vaikuttaa alueelliseen vakauteen ja kansainvälisiin suhteisiin (Gönczi 2023, 106). Koska itärajan tilanteella voi olla vakavia vaikutuksia geopolittiseen dynamiikkaan ja alueen vakauteen (emt., 104), on tilanteeseen reagoitava.

Käännytyslaki toimii keinona torjua itärajan välineellistettyä maahantuloa. Esityksessä korostetaan tarvetta ottaa käyttöön uudenlaisia keinoja välineellistetyn maahantulon rajoittamiseksi (HE 53/2024 vp, 15), ja kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten vastaanottamisen rajoittaminen, jonka käännytyslaki mahdollistaa, voi olla yksi tällainen keino (HE 53/2024 vp, 38). Tarkoituksena tutkielmassa on tarkastella, kuinka maahantulon välineellistämisen turvallista-

misen avulla hallitus oikeuttaa keinot maahantulijoiden rajoittamiseksi kansallisen turvallisuuden nimissä. Toisin sanoen, miten käännetyislakia puolustetaan turvallistamalla itärajalta suuntautuva välineellistetty maahantulo vetoamalla kansalliseen turvallisuuteen.

3.4 Aikaisempi tutkimus

Yleisesti maahanmuuttoa ja sen turvallistamista on tutkittu laajasti. Maahanmuuton turvallistamisen tutkimuksessa on paljon keskitytty ilmiön tutkimiseen Euroopan unionin näkökulmasta. Euroopan unionin tasolla on ollut nähtävissä taipumus esittää maahanmuutto ja pakolaiskriisit turvallisuushkina, eli ilmiöt turvallistetaan tavoitteena tiukentaa rajavalvontaa ja vähentää maahanmuuttoa. Erityisesti vuoden 2015 pakolaiskriisi esitettiin Euroopan unionin toimesta turvallisuushkana, ja kriisin myötä EU on kiristänyt rajavalvontaa ja rajoittanut pakolaisten pääsyä maihin. (Ks. esim. Léonard ja Kaunert 2020; Asderaki ja Markozani 2021.) Euroopan unionin lisäksi maahanmuuton turvallistamista harjoitetaan myös yksittäisten valtioiden tasolla. Myös yksittäisten valtioiden tutkimuksissa maahanmuuton turvallistamisen nähdään lisääntyneen erityisesti vuoden 2015 pakolaiskriisin myötä. Pakolaiskriisin jälkeen suhtautuminen maahanmuuttoa kohtaan on nostanut maahanmuuton suuremmaksi turvallisuuskysymykseksi, ja maahanmuutto on alettu näkemään yhä vahvemmin turvallisuushkana ja osana turvallisuuspoliittisia keskusteluja. (Ks. esim. Bureš ja Stojanov 2023; Malešič 2017.)

Maahanmuuton turvallistaminen liitetään usein äärioikeistoon ja populismiin. Populististen äärioikeistopuolueiden suosio on kasvanut monessa EU-maassa, ja niitä yhdistää taipumus turvallistaa maahanmuutto. Etenkin sellaiset henkilöt, jotka lähtökohtaisesti suhtautuvat kriittisesti muista kulttuureista tulevia henkilöitä kohtaan, kokevat maahanmuuton suurempana uhkana. Maahanmuuton uhkaavuus kumpuaa siitä, että maahanmuuttajat esitetään uhkana eheän kansallisen identiteetin näkökulmasta. Turvallistavat toimijat, tässä tapauksessa äärioikeistolaiset puolueet, esittävät itsensä kansallisen kulttuuri-identiteetin puolustajina ja turvallisuushkaa vastaan taistelijoina. (Ks. esim. Ünal Eriş ja Öner 2021; Müller ja Gebauer 2021; Lazaridis ja Skleparis 2016.)

Koska omassa tutkielmassani lähestytään turvallistamista kansallisen turvallisuuden näkökulmasta, on tarkasteltava, millaista aikaisempaa tutkimusta on tehty maahanmuuton ja kansallisen

turvallisuuden välisestä suhteesta. Çlirim Toci (2021) on omassa tutkimuksessaan tutkinut, miten maahantulon turvallistamisen ilmiöstä on rakennettu kansallisen turvallisuuden uhkaa. Hänen tutkimuksensa mukaan maahanmuuttajat esitetään tänä päivänä yhä useammin uhkana kansalliselle turvallisuudelle, ja tällainen narratiivi korostuu etenkin Euroopassa (Toci 2021, 25). Myös Fiona Adamson (2006) on tutkinut maahanmuuton ja kansallisen turvallisuuden välistä suhdetta tarkastellen niitä eri näkökulmia, joista katsottuna maahanmuutto voidaan nähdä uhkana kansalliselle turvallisuudelle. Hän nostaa esille, että maahanmuuton näkeminen uhkana kansalliselle turvallisuudelle ei ole uusi ilmiö, mutta aikaisemmissa tutkimuksissa niiden välistä suhdetta ei ole huomioitu kovin hyvin. Tämä johtuu siitä, että maahanmuuton turvallistaminen on monimutkainen ilmiö. Kansallisen turvallisuuden ja maahanmuuton tutkimuksesta tekee hankalaa se, että käsitteet sekoittuvat muiden maahanmuuttoon ja turvallisuuteen liittyvien käsitteiden kanssa, ja täten niiden välinen suhde on tutkimuksissa jäänyt vähemmälle huomiolle. (Adamson 2006, 197.)

Välineellistetyn maahantulon tutkimusta on tehty huomattavasti vähemmän suhteessa maahanmuuton tutkimukseen, mutta aiheen tiimoilta löytyy siitä huolimatta paljon tutkimusta. Kuten maahanmuuttoa, ihmisryhmien välineellistämistä on niin ikään tutkittu erityisesti Euroopan unionin tasolla. Tutkimuksissa on kiinnitetty huomiota siihen, millaista narratiivia ilmiöstä on rakennettu, ja tulosten perusteella ilmiön turvallistaminen on lisääntynyt. (Ks. esim. Hagelin 2024.) Välineellistetyn maahantulon tutkimusta on tehty myös kiinnittäen huomiota erityisesti sen synnyttämiin ihmisoikeudellisiin haasteisiin. Näissä tutkimuksissa on pohdittu välineellistetyn maahantulon ja ihmisoikeuksien ristiriitaista suhdetta ja lainsäädännöllisiä aukkoja välineellistämisen torjumisessa. (Ks. esim. Roots 2025; Pirjola 2025.)

Itärajalla tapahtuva maahantulijoiden välineellistäminen on melko tuore ilmiö, joten siitä ei löydy vielä paljoa aikaisempaa tutkimusta. Esittelen muutaman tutkielman kannalta keskeisen tutkimuksen. Esimerkiksi Krzysztof Kaczmarek (2023) on tutkinut artikkelissaan itärajan tilannetta Suomen näkökulmasta, mutta samalla peilaten ilmiön vaikutuksia laajemmin Euroopan unioniin ja Natoon (Kaczmarek 2023). Yhtä lailla Róbert Gönczi (2023) on tutkinut sitä, miksi Suomi päätyi sulkemaan rajansa Venäjän kanssa, ja artikkelissa valotetaan laajemmin välineellistetyn maahantulon ilmiön historiaa Pohjoismaissa (Gönczi 2023). Suomen ja Venäjän rajalla tapahtuvasta nykyisestä maahanmuuttajien välineellistämisestä ei kuitenkaan löydy toistaiseksi paljoa tutkimusta.

Itärajan välineellistetystä maahantulosta on tehty useampia opennäytetöitä. Aiheen tiimoilta on tehty useita kandidaatintutkielmia ja pro gradu -tutkielmia, joissa tutkitaan itärajan välineellistettyä maahantuloa ja käännetytlakia eri näkökulmista. Aihetta on tutkittu muun muassa ihmisoikeuksien toteutumisen näkökulmasta (Erkko 2025; Hellsten 2024), ja peilattu käännetytlakia suhteessa muihin Suomen lakeihin (Hirvonen 2024). Lisäksi aihetta on tutkittu turvallistamisen retoriikan kautta (Haavisto 2025). Tutkimusta ei ole kuitenkaan tehty suoraan oman tutkielmani näkökulmasta eli tarkastelemalla käännetytlakia yhdistäen Kööpenhaminan koulukunnan turvallistaminen ja kansallisen turvallisuuden käsite analyysissä.

4 TURVALLISTAMISTEORIA

Tämän pro gradu -tutkielman teoreettisena viitekehyksenä toimii Kööpenhaminan koulukunnan kehittämä turvallistamisteoria. Tässä luvussa esittelen turvallisuuskentän historiaa, Kööpenhaminan koulukunnan synnyn historiaa ja koulukunnan keskeisiä ajatusmalleja. Tarkoitukseni on valottaa sitä, mitä turvallistamisteorialla tarkoitetaan, ja miten turvallistamisen prosessi käytännössä etenee. Lisäksi kerron siitä, miksi teoreettinen viitekehys on valittu omaan tutkielmaani, ja kuinka sitä hyödynnetään tutkielmassani. Nostan vielä lopuksi esille teorian saamaa kritiikkiä, sillä teoriaa käytettäessä on hyvä olla tietoinen sen mahdollisista puutteista, jotta sen voi ottaa huomioon omassa analyysissä.

4.1 Kööpenhaminan koulukunta

Turvallisuuden tutkimuskenttä sai kylmän sodan aikoihin osakseen kritiikkiä siitä, että se kaivautui keskittyen tekemään tutkimuksia pelkästään sotilaallisen voimankäytön ympäriltä. Tutkijoiden keskuudessa käytiin kiistelyä siitä, pitäisikö turvallisuuden tutkimuskenttää laajentaa perinteisistä turvallisuustutkimuksen ilmiöistä myös muiden ilmiöiden havainnointiin. Osa tutkijoista koki, että turvallisuuden tutkimuskentän laajentaminen ei-sotilaallisten kysymysten tutkimiseen johtaisi yhtenäisen ja johdonmukaisen tutkimuksen hämärtymiseen sekä tutkimuskentän olennaisen merkityksen katoamiseen. Osa puolestaan halusi laajentaa turvallisuuden tutkimusta siten, että se ulottuisi myös ei-sotilaallisten ilmiöiden tarkasteluun. (Buzan, Waever ja de Wilde 1998, 2.)

Kööpenhaminan koulukunta oli vaikutusvaltainen turvallisuuden käsitteen laajentamisen puolestapuhuja. Tämä tutkijoista koostuva ryhmä kehitti turvallisuuden tutkimusta ja teoriaa Tanskassa sijainneessa Kööpenhaminan rauhantutkimusinstituutissa kylmän sodan jälkeen. Koulukunnan yhtenä tavoitteena oli laajentaa turvallisuuden määritelmää siten, että se sisältäisi sellaisia aiheita, jotka olivat laiminlyötyjä turvallisuuden kentällä, kuten ihmisoikeudet ja köyhyys. (McDonald 2008a, 68.) Koulukunta on sen tavoitteen mukaisesti laajentanut turvallisuuden käsitettä sisältämään sotilaallisen turvallisuuden lisäksi neljä muuta turvallisuuden sektoria, jotka ovat ympäristöturvallisuus, taloudellinen turvallisuus, yhteiskunnallinen turvallisuus ja poliittinen turvallisuus (Emmers 2016, 169).

Vaikka Kööpenhaminan koulukunta pyrki laajentamaan turvallisuuden tutkimuksen kenttää, ei sen tarkoituksena ollut luoda yleismaailmallista mallia, jonka valossa turvallisuuden käsitettä tulisi tarkastella jokaisessa tilanteessa. Turvallisuuden käsitteen laajentamisen ohella koulukunnan päällimmäisiä tavoitteita oli osoittaa, että turvallisuutta luodaan intersubjektivistien prosessien kautta. Kööpenhaminan koulukunnan keskeisin panos turvallisuuden tutkimuksen saralla on ensisijaisesti ollut ”turvallistamisen” käsitteen kehittäminen. (McDonald 2008a, 68–69.) Tutkijat kehittivät turvallistamisteorian, ja heidän teoksensa *Security: A New Framework for Analysis* (1998) on vielä tänäkin päivänä keskeinen turvallistamista käsittelevä teos (Stritzel 2014, 11).

4.2 Turvallistaminen

Tutkielman teoreettisena viitekehyksenä toimii Kööpenhaminan koulukunnan turvallistamisteoria. Koulukunta on kehittänyt turvallisuuden tutkimusta konstruktivistisen tradition mukaisesti, joka on laaja teoreettinen lähestymistapa kansainvälisen tutkimuksen kentällä (McDonald 2008a, 60). Lähestymistapa korostaa, että turvallisuutta tutkittaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, millaisia merkityksiä turvallisuudelle annetaan eri konteksteissa, ja analysoida näiden vaikutuksia poliittisessa käytännössä (emt., 64). Kööpenhaminan koulukunnan kehittämän turvallistamisteorian keskeisenä ajatuksena on se, että turvallisuusuhat eivät ole objektiivisia vaan niitä rakennetaan diskurssien kautta (Otukoya 2024, 1750). Koulukunnan kehittämällä turvallistamisen käsitteellä viitataan tekoon, jossa retoristen keinojen kautta jokin asia tai ilmiö esitetään turvallisuutta uhkaavaksi ja siksi sen torjumiseksi on käytettävä kaikkia keinoja (Jutila 2017, 10). Turvallistetut ilmiöt nostetaan tavallisen politiikan yläpuolelle, koska niiden pikainen torjuminen esitetään niin välttämättömäksi toimivan yhteiskunnan kannalta (Buzan, Waever ja de Wilde 1998, 23).

Kööpenhaminan koulukunnan mukaan politiikan tärkeysjärjestys ei ole pysyvä, vaan mikä tahansa asia voidaan ei-politisoida, politisoida tai turvallistaa. Asia on ei-politisoitu, kun se ei ole osa julkista keskustelua, mutta heti, kun asia nostetaan politiikan asialistalle, se politisoidaan. Asian turvallistamiseksi on esitettävä, että ilmiön torjuminen vaatii nopeita toimenpiteitä, jotka ovat valtion tavanomaisten poliittisten menettelytapojen ulkopuolella. (Emmers 2016, 169–170.) Turvallistaminen voidaan nähdä politisoinnin voimistamisena, mutta samaan aikaan se voidaan nähdä politisoinnin vastakohtana. Politisoinnissa ongelma esitetään ei-kiireellisenä,

josta voidaan päättää vapaasti, kun taas turvallistamisessa uhka esitetään kiireellisenä ja niin tärkeänä, että sitä ei tule kohdella kuin normaalia politiikan ongelmaa, ja päättäjien tulisi asettaa se tärkeysjärjestyksessä muiden politiikan asioiden yläpuolelle. (Buzan, Waever ja de Wilde 1998, 29.)

Turvallistamisen prosessi etenee käytännössä kolmen vaiheen kautta, ja kaikki vaiheet tulee toteutua, jotta turvallistaminen on onnistunut. Näitä vaihteita ovat eksistentiaallinen uhka, hätätoimenpiteet ja vaikutukset yksiköiden välisiin suhteisiin sääntöjä rikkomalla. (Buzan, Waever ja de Wilde 1998, 26.) Turvallistava toimija (*securitizing actor*), esimerkiksi hallitus tai poliittinen eliitti, väittää, että jo politisoitu asia on eksistentiaallinen uhka jonkin viitekohteen selviytymiselle tai olemassaololle. Turvallistamisen viitekohteella (*referent object*) viitataan asiaan tai ilmiöön, johon kohdistuu eksistentiaallinen uhka. (Buzan, Waever ja de Wilde 1998, 36.) Tämä asian tai ilmiön turvallistaminen tapahtuu puheaktin kautta, jolla viitataan tietyn asian diskursiiviseen esittämiseen eksistentiaalisena uhkana turvallisuudelle (Emmers 2016, 170–171). Kun jokin asia tai ilmiö on esitetty eksistentiaalisena uhkana, voidaan tämän myötä oikeuttaa poikkeuksellisten keinojen käyttäminen. Eksistentiaalisen uhan pysäyttäminen tai estäminen nousee niin suureksi tavoitteeksi, että normaalien poliittisten pelisääntöjen rikkominen näyttäytyy pienempänä pahana. (Buzan, Waever ja de Wilde 1998, 23–24.)

Turvallistamisteorian perusajatus on, että turvallisuus ei ole neutraali termi, vaan ilmiöstä tulee turvallisuusuhka, koska joku väittää niin, eli turvallisuutta luodaan puheaktien kautta. Puheaktin tunnusomainen piirre on retoriikka, jolla annetaan sellainen kuva, että ongelmaan puuttuminen on tärkeää ennen kuin on liian myöhäistä reagoida siihen. Se, että jokin ilmiö esitetään puheaktin kautta turvallisuusuhkana ei ole vielä tae siitä, että turvallistaminen on onnistunut. Mikä tahansa ilmiö voidaan käytännössä yrittää turvallistaa, mutta turvallistamisprosessin onnistumisen ehtona on se, että tavallisten kansalaisten on hyväksyttävä puheaktin sanoma eli nähtävä esitetty asia uhkana. Puheaktin saama hyväksyntä kohdeyleisöltä on keskeinen sen vuoksi, että vain silloin, kun tavalliset ihmiset tunnustavat ja tunnistavat uhan, on oikeutettua käyttää pikaisia, poikkeuksellisia keinoja uhan torjumiseksi. (Buzan, Waever ja de Wilde 1998, 24–26.)

Sen lisäksi, että puheaktissa on sanoitettava, mitkä asiat ovat uhattuna ja tarjottava mahdollinen ratkaisu uhan torjumiseksi, on puheaktin esittäjän oltava jollakin tavalla auktoriteettiasemassa (Buzan, Waever ja de Wilde 1998, 33). Turvallistamisen puheaktin hyväksymiseen vaikuttaa

se, kuka puheaktin toimittaa ja millainen asema hänellä on yhteiskunnassa (ibid., 31). Käytännössä turvallistamisen puheaktin onnistuminen kytkeytyy valtaan, sillä kenellä tahansa ei ole kykyä turvallistaa mitä tahansa uhkaa. Turvallisuuden tutkimuskentällä ei ole tarjota yksinkertaista vastausta siihen, kuka voi turvallistaa ja mitä onnistuneesti. (Taureck 2006, 55.) Voitaisiin kuitenkin todeta, että jotkin toimijat ovat turvallisuuskeskusteluissa valta-asemassa. Etenkin hallituksilla ja poliittisilla eliiteillä on tietty etu muihin toimijoihin nähden puheaktin toimittamisessa ja poikkeuksellisten toimenpiteiden hyväksyttämisessä. Tämä johtuu siitä, että demokraattisessa yhteiskunnassa kansa valitsee hallituksen ja sitä kautta hallitus saavuttaa kansalaisten legitimitetin. Yleensä uhkakäsitysten muotoilua ja päätöksentekoprosessia hallitsevatkin hallitus ja poliittinen eliitti. (Emmers 2016, 171.)

Huomionarvoista on se, että asiasta tai ilmiöstä tulee turvallisuusuhka, koska se esitetään sellaisena, mutta todellisuudessa sen ei edes tarvitse olla uhka. Tässä näkyy puheaktien voimakkuus: puheaktien kautta asiasta tai ilmiöstä luodaan uhkaavaa kuvaa, vaikka todellisuudessa se ei välttämättä ole uhka. (Buzan, Waever ja de Wilde 1998, 24.) Sen arvioiminen, onko uhkana esitetty asia todellinen uhka, on mahdoton tehtävä nykyisten turvallisuusteorioiden näkökulmasta. Myös eri valtioilla ja kansoilla on erilaisia näkemyksiä siitä, mitkä asiat ovat uhkia. Turvallistaminen ei ole objektiivinen prosessi, vaan se tulisi nähdä toimijoiden määrittämänä ja sitä kautta subjektiivisena. Jonkin asian esittäminen turvallisuusuhkana eli turvallistaminen on aina poliittinen valinta ja intersubjektiivinen prosessi, aivan kuten politisointi. Asian saama legitimitetti on sosiaalisesti ja diskursiivisesti rakennettu. (Ibid., 30–32.)

4.3 Teorian soveltaminen tutkielmassani

Päätin valita turvallistamisteorian tutkielmani teoreettiseksi viitekehyykseksi, koska koin, että sen avulla voin tutkia paremmin sitä, millaista uhkakuvaa hallitus on rakentanut välineellistetyn maahantulon ilmiöstä. Teorian kautta on tutkittu aikaisemmin hyvin monenlaisia ilmiöitä, kuten ilmastonmuutoksen (ks. Albert 2022), pandemian (ks. Kirk ja McDonald 2021) ja teknologian (ks. Rolenc 2020) turvallistamista. Nämä esimerkit osoittavat, että turvallistamisteoriaa voidaan soveltaa hyvin erilaisten ilmiöiden tutkimuksessa, eikä teorian käyttäminen rajoitu vain sotilaallisten ilmiöiden tutkimiseen. Tästä syystä päädyin valitsemaan turvallistamisteorian oman tutkielmani teoriaksi. Edellä esiteltujen tutkimusilmiöiden ohella on keskeistä nostaa esille se,

että turvallistamisteoria voi toimia apuna sen tutkimisessa, miten muuttoliikkeistä puhutaan turvallisuushkina, eli kuinka niitä turvallistetaan (Mortensgaard 2018, 140–141). Tästä syystä teoria sopii tutkielmaani teoreettiseksi viitekehyyksi, sillä omassa tutkielmassani on tarkoituksena tarkastella ihmisten muuttoliikettä välineellistämisen muodossa ja siitä käytyä uhkaku-
van rakentamista.

Käännytyslain kohdalla on nähtävissä turvallistamista, sillä esityksessä nostetaan esille, että Venäjän hyökkäys Ukrainaun vuonna 2022 on heikentänyt turvallisuustilannetta koko Euroopassa, mutta etenkin uhka näkyy itärajalla maahantulijoiden välineellistämisen muodossa (HE 53/2024 vp, 4). Maahantulijoiden välineellistämisen estämisen välttämättömyydestä kertoo se, että käännytyslaki vietiin läpi poikkeuslakina. Koska poikkeuslakeihin suhtaudutaan lähtökoh-
taisesti kriittisesti (HE 53/2024 vp, 89), on käännytyslain säätäminen ollut valtion tavanomais-
ten poliittisten menettelyiden ulkopuolella, ja täten on nähtävissä ilmiön turvallistamista.

Tutkielmassani turvallistamisteoriaa hyödynnetään selvittämällä, millaiset asiat esitetään uh-
kana kansalliselle turvallisuudelle maahantulon ja etenkin sen välineellistetyn ilmenemismuo-
don yhteydessä niin, että uusi laki maahantulon rajoittamisesta esitetään tarpeelliseksi. Turval-
listamistutkimuksen perimmäisenä tavoitteena on saada kokonaisvaltaisempi kuva muun mu-
assa siitä, kuka turvallistaa ja mitä sekä keneen uhka kohdistuu (Buzan, Waever ja de Wilde
1998, 32). Käännytyslaki ja turvallistamisteoria sopivat yhteen, koska käännytyslain tapauk-
sessa helposti turvallistavan aseman saavuttava hallitus vetoaa nopeisiin toimiin eksistentiaali-
sen uhan, eli välineellistetyn maahantulon, torjumiseksi epävarman tulevaisuuskuvan välttä-
miseksi.

4.4 Teorian kritiikki

Vaikka Kööpenhaminan koulukunnan turvallistamisteoria on muokannut keskeisellä tavalla
turvallisuuden tutkimuskenttää, ovat tutkijat tunnistanee teoriam rajoituksia. Thierry Balzacq
on kritisoinut turvallistamisteoriaa siitä, ettei se huomioi tarpeeksi hyvin sitä, millainen rooli
kontekstilla, yleisöllä sekä puhujan ja kuuntelijoiden välisellä suhteella on puheaktissa. Balzacq
mukaan puheaktien onnistuminen ei ole riippuvainen siitä, että se täyttää jotkin vakiintuneet
ehdot, kuten Kööpenhaminan koulukunta esittää, vaan puheaktin onnistuminen tulisi käsittää

diskursiiviseksi prosessiksi, joka tapahtuu tietyssä yhteiskunnallisessa ja kulttuurisessa ympäristössä. Turvallistamisprosessissa tulisi hänen mukaansa ottaa paremmin huomioon se, millaisessa sosiaalisessa kontekstissa puheakti toteutetaan, sillä puheaktin onnistuminen on paljolti riippuvainen tästä. Yleisön ja puhujan välinen suhde sekä puheaktin konteksti ovat ratkaisevan tärkeitä, mutta jokseenkin unohdettuja turvallisuuteen liittyviä näkökohtia, jotka tulisi huomioida, kun tarkastellaan uhkien kielellistä rakentamista. (Balzacq 2005, 172–173.)

Turvallistamisteorian kritisoijat vaativat, että turvallistamisteoriaa tulisi kehittää niin, että se huomioisi ei-sanallisen viestinnän roolin turvallistamisessa. Tätä on puollettu sillä, että pelkkään puheaktiin keskittyvää turvallistamisen tutkimusta voidaan pitää liian länsimaisena lähestymistapana. Vaikka länsimaissa turvallistaminen voi tapahtua puheaktien kautta, teoriassa painottuva puheaktien tutkimus ei välttämättä sovi ei-länsimaisiin konteksteihin. Joissakin maissa sananvapautta rajoitetaan esimerkiksi sensuurin avulla, mutta myös kehittyvissä maissa voi olla vaikeampi tuoda omia mielipiteitään julki. Tällöin joudutaan turvautumaan vaihtoehtoihin ilmaisutapoihin turvallisuushuolien esilletuomiseksi, jotka jäävät huomiotta, jos tutkitaan vain puheakteja. (Wilkinson 2007, 12.) Matt McDonald kritisoikin turvallistamisteoriaa siitä, että puheaktin tarkastelussa korostuu liikaa kielen merkitys suhteessa turvallistamiseen. Kieli on loppujen lopuksi vain yksi keino välittää haluttu viesti. Tässä yhteydessä on ehdotettu, että turvallistamisessa on otettava huomioon mahdolliset kuvat, jotka voivat pyrkiä turvallistamaan jonkin ilmiön. Lisäksi byrokraattiset käytännöt ja konkreettiset toimenpiteet voivat olla osa prosessia, jossa luodaan turvallisuuden merkityksiä ja rakennetaan turvallisuutta, mutta ne eivät ole puheaktia ja siksi saavat osakseen vähemmän huomiota. (McDonald 2008b, 568–569.)

Eräs merkittävä turvallistamisteorian rajoitus on se, että analyysi rajoittuu vain yhden toimijan tasolle. Vaikka turvallistaminen tapahtuu siten, että jokin toimija esittää jonkin ilmiön uhkana ja pyrkii vakuuttamaan yleisön tästä, jotkin toimijat samaan aikaan kieltävät eksistentiaalisen uhan tai esittävät jonkin toisen ilmiön suurempana uhkana. Turvallistamisessa tulisi huomioida paremmin se, että turvallisuuskenttä koostuu vastakkaisten mielipiteiden välisestä taistelusta. Jos eriäviä mielipiteitä ei huomioida, ei myöskään voida nähdä sitä, että poikkeuksellisia keinoja voivat käyttää toiset toimijat. Poikkeuksellisten keinojen käyttäminen eksistentiaalisen uhan torjumiseksi ei tapahdu vain yhden turvallistavan toimijan puolelta, vaan poikkeuksellisia keinoja voivat käyttää myös ne, jotka eivät ole yhtä mieltä ensisijaisen turvallistavan toimijan kanssa. (Baysal 2020, 10.)

Nämä ovat vain muutamia esimerkkejä turvallisuusteorian kohtaamasta kritiikistä. Vaikka teoriaa on kritisoitu melko laajasti, voidaan se nähdä tämän tutkielman tavoitteiden näkökulmasta sopivana viitekehyksenä. Tässä tutkielmassa on tarkoitus tarkastella vain hallituksen toteuttamaa turvallistamispuhetta, joten analyysi rajoittuu valmiiksi vain yhden toimijan tarkasteluun. Aineisto on käännätyslaki, joka ei sisällä kuvia, joten niitäkään ei voida huomioida tässä turvallistamistutkimuksessa. Tässä tutkielmassa on myös pyritty ottamaan huomioon teorian aikaisempi kritiikki siten, että turvallistamisen tarkastelu on liitetty osaksi laajempaa yhteiskunnallista kontekstia. Olen pyrkinyt ymmärtämään muun muassa, millainen vaikutus Venäjän ja Suomen välisillä suhteilla ja historialla on ollut välineellistetyn maahantulon turvallistamisessa.

5 AINEISTO JA MENETELMÄ

Luvun tarkoituksena on esitellä omassa tutkielmassani käytetty aineisto ja menetelmä tarkemmin. Avaan tässä luvussa paremmin, miten päädyin valitsemaan oman tutkielmani aineiston ja miten teoreettinen viitekehys sekä aineisto suhteutuvat toisiinsa. Perustelen myös tutkimusmenetelmän valinnan, ja kerron siitä, miten tutkimusmenetelmää on käytännössä sovellettu omassa tutkielmassani. Kerron yksityiskohtaisemmin siitä, miten tutkimusprosessi ja etenkin aineiston analyysi on edennyt. Lopussa pohdin tutkielmani suhdetta tutkimusetiikkaan ja kerron siitä, miten tutkimusetiikka on huomioitu omassa tutkimusprosessissani.

5.1 Aineistona hallituksen esitys

Aineistoni on hallituksen esitys eduskunnalle laiksi väliaikaisista toimenpiteistä välineellistetyn maahantulon torjumiseksi (HE 53/2024 vp). Kyseinen asiakirja on valittu aineistoksi sen vuoksi, että olen kiinnostunut tutkimaan sitä, millaisin perusteluin hallitus on nähnyt uuden lain tarpeelliseksi, ja kuinka välineellistetystä maahantulosta on rakennettu turvallisuushkaa. Esitys on yhteensä 108 sivua pitkä, ja aineiston analyysiä ohjaa tutkimuskysymys siitä, miten välineellistetystä maahantulosta on luotu kansallisen turvallisuuden uhkaa hallituksen toimesta. Aineisto on eduskunnan verkkosivuilta, ja kuka tahansa voi päästä tarkastelemaan asiakirjaa kyseiseltä sivustolta.

Laadullisen tutkimuksen aineisto kerätään yleensä haastattelemalla, kyselyillä, havainnoinnilla tai erilaisten dokumenttien tietoa yhdistelemällä (Tuomi ja Sarajärvi 2018, 83). Aineisto voi olla itse kerättyä tai valmis. Sen valintaa ja keräämistä ohjaa tutkimuksen tarkoitus: jokaisen ongelman ratkaisemiseksi ei välttämättä tarvitse kerätä omaa aineistoa, vaan valmis aineisto voi olla tutkimusongelman näkökulmasta sopiva. (Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara 2010, 186.) Tutkimus voi perustua arkistossa oleviin materiaaleihin. Tällaisia ovat esimerkiksi valtionarkistot, joihin kuuluvat valtiopäiväasiakirjat liitteineen ja pöytäkirjoineen sekä säädöskokoelmat. (Emt., 188.) Oma aineistoni kuuluu tähän kategoriaan. Valmiin aineiston valintaa perustelen sillä, että koin aineiston sopivaksi oman tutkimuskysymykseni ja -tavoitteeni kannalta.

Käännetyislaki avaa välineellistetyn maahantulon ilmiötä laajasti. Ensinnäkin siinä tarkastellaan sitä, miten ilmiö nimeltään ”välineellistetty maahantulo” määritellään, ja ilmiö liitetään ajan-

kohtaisiin keskusteluihin Suomen ja Venäjän itärajalla tapahtuvasta maahanmuutosta. Esityksessä on esitetty lain tavoitteita ja sen vaikutuksia muun muassa turvallisuuteen ja viranomaisen toimintaan. Lisäksi on arvioitu ehdotettua lakia suhteessa Suomen perustuslakiin ja muiden maiden lainsäädäntöön maahanmuuton sääntelyn kontekstissa. Vaikka käytännössä koko 108 sivuinen käännetykslaki on tutkielmani aineisto, on tutkimuskysymys ohjannut analyysiä rajaten pois tutkielman kannalta epäolennaisia asioita, eli ne kohdat, joissa välineellistetyistä maahanmuutosta ei ole luotu turvallisuushakaa.

Mielenkiintoni kohdistuu sen tarkasteluun, millaisten argumenttien kautta välineellistetty maahanmuutto turvallistetaan hallitustasolla siten, että uusi laki on koettu tarpeelliseksi. Koen, että tutkielman aineisto auttaa vastaamaan tähän kysymykseen, koska hallituksen esitysten rooli lakien säätämisessä on keskeinen. Uudet säädetään tai vanhoja lakeja muutetaan hallituksen esityksestä, kansanedustajan aloitteesta tai kansalaisaloitteiden pohjalta, mutta valtaosa laeista syntyy edelleen hallituksen esityksistä (Valtioneuvosto 2025). Hallituksen esityksistä tekee mielenkiintoisia aineistoja se, että niillä on yhteiskunnallisesti merkittävä rooli sekä eduskunnalle että kansalaisille lainsäädännöllisen prosessin seuraamisen kanavana. Monipuolisuutensa ja kiinnostavuutensa ohella hallituksen esitykset ovat myös vapaasti kaikkien saatavilla, joten aineiston kerääminen on suhteellisen helppoa. (Ks. Alasuutari 2021, 248–249.)

5.2 Tutkimusmenetelmänä teoriaohjaava sisällönanalyysi

Tutkimus voidaan jakaa määrälliseen tai laadulliseen. Määrällisen tutkimusmenetelmän avulla pyritään vastaamaan kysymyksiin, kuinka paljon ja kuinka usein (Vilkkä 2007, 14). Oma tutkielmani etenee laadullisen tutkimusprosessin mukaisesti. Laadullisen tutkimuksen määrittelystä tekee hankalaa se, että jokaisessa laadullisen tutkimuksen oppaassa määritelmä on riippuvainen kyseisen oppaan kirjoittajien tulkinnoista (Tuomi ja Sarajärvi 2018, 22). Voitaisiin kuitenkin yleistää, että laadullisessa tutkimuksessa aineistoa tarkastellaan kokonaisuutena. Aineiston analyysi tapahtuu kahdessa vaiheessa: ensin havainnot pelkistetään ja sen jälkeen pyritään ratkaisemaan tutkimuksen arvoitus (Alasuutari 2011, 38–39.) Aineiston analyysiä ohjaa teoreettinen viitekehys ja tutkimuskysymys, jotka kiinnittävät huomiota tutkimuksen kannalta olennaisiin asioihin. Havaintojen yhdisteleminen perustuu ajatukseen siitä, että aineistossa ajatellaan olevan esimerkkejä samasta ilmiöstä. (Emt., 40.) Tutkimuksen arvoituksen tai tulosten

tulkinnan vaiheessa havaintojen pohjalta tehdään merkitystulkinta tutkittavasta ilmiöstä (emt., 44).

Sisällönanalyysi on perusanalyysimenetelmä, jota voidaan soveltaa kaikissa laadullisen tutkimuksen perinteissä (Tuomi ja Sarajärvi 2018, 103). Vaikka sisällönanalyysiä voidaan käyttää visuaalisen ja auditiivisen aineiston analyysissä, käytetään sitä etenkin tekstimuotoisen ja litteoidun aineiston analyysissä (Kleinheksel et al. 2020, 128). Sisällönanalyysi soveltuu hyvin erityyppisten kirjallisten aineistojen analysoimiseen. Esimerkiksi haastatteluaineistoja, päiväkirjoja, määrällisiä avoimia kysymyksiä, dokumentteja ja artikkeleita voidaan tutkia sisällönanalyysin avulla. (Elo ym. 2022, 216.) Sisällönanalyysi mahdollistaa dokumenttien systemaattisen ja objektiivisen tarkastelun (Tuomi ja Sarajärvi 2018, 117). Se voidaan jakaa aineistolähtöiseen, teorialähtöiseen ja teoriaohjaavaan sisällönanalyysiin (Tuomi ja Sarajärvi 2009, 95), joista viimeisin on valittu tutkielmani aineiston tutkimusmenetelmäksi.

Teoriaohjaava sisällönanalyysi etenee aineiston ehdoilla (Tuomi ja Sarajärvi 2018, 133). Teoriaohjaavaa sisällönanalyysia ja aineistolähtöistä sisällönanalyysia yhdistää se, että aineiston hankinta, eli tutkittavan ilmiön määrittely, on vapaata suhteessa teoriaosan tiedettyyn tietoon tutkittavasta ilmiöstä (emt., 111). Teoriaohjaava sisällönanalyysi eroaa aineistolähtöisestä sisällönanalyysistä kuitenkin siinä, että teoriaohjaavassa menetelmässä empiirisen aineiston analyysi liitetään teoreettisiin käsitteisiin, jotka ovat valmiita, ilmiöstä jo tiedettyjä (Tuomi ja Sarajärvi 2009, 117). Aineiston analyysivaiheessa edetään ensin aineistolähtöisesti, mutta analyysin loppupuolella teorian avulla tulokset ryhmitellään teoriaosan käsitteiden mukaisesti (Tuomi ja Sarajärvi 2018, 109–110). Aineiston analyysissä käytetään teoreettisia kytkentöjä siten, että teoria toimii apuna, mutta analyysi ei suoraan pohjaudu siihen. Tutkija siis lähestyy aineistoa sen omilla ehdoilla siten, että analyysin edetessä tulokset pakotetaan tiettyyn teoriaan sopivaksi. (Emt., 133.)

Sisällönanalyysi voi olla joko induktiivista tai deduktiivista (Elo ja Kyngäs 2008, 109). Induktiivinen päättely on prosessi, jossa tutkija analysoi aineistoa avoimin mielin luoden uutta teoreettista tietoa johtopäätöksiä yhdistellen. Deduktiivinen päättely on induktiivisen vastakohta, sillä se pyrkii ennalta määrätyn teorian testaamiseen ja lähestyy tutkimusaihetta hypoteesin kautta. (Kumar 2024, 58.) Teoriaohjaava sisällönanalyysi on abduktiivista eli tutkimusprosessissa vaihtelevat aineistolähtöisyys ja valmiit mallit (Tuomi ja Sarajärvi 2018, 110). Abduktiivisessa päättelyssä yhdistyy siis induktiivinen ja deduktiivinen päättely (Graneheim, Lindgren

ja Lundman 2017, 31) siten, että tietyt teoriasta nousevat konseptit ohjaavat näennäisesti tutki-
musta, mutta samaan aikaan tutkija suhtautuu tutkittavaan aiheeseen avoimin mielin uusien
päätelmien mahdollistamiseksi (Earl Rinehart 2021, 303).

Koska tutkielmassani analysoidaan aineistoa teoreettista viitekehystä apuna käyttäen ja tulki-
taan, millaista yhteiskunnallista todellisuutta esityksellä luodaan sekä millaista turvallisuuspu-
hetta maahantulon välineellistämisestä käydään, on teoriaohjaava sisällönanalyysi sopiva me-
netelmä tutkielmaani. Teoriaohjaavassa sisällönanalyysissä aineiston analyysivaiheessa ede-
tään aineistolähtöisesti ja analyysin loppuvaiheessa teoria toimii ajattelun tukena (Tuomi ja Sa-
rajärvi 2018, 109–110). Omassa tutkielmassani tämä toteutuu siten, että tutkimuskysymys on
ohjannut aineiston analyysiyksiköiden etsimistä, ja nämä aineiston perusteella tehdyt havainnot
on sidottu teoriaan. Aineiston analyysiä tehdessäni käytän turvallistamisteorian turvallistami-
sen käsitettä aineiston tarkastelun lähtökohtana.

Sisällönanalyysiä tehdessä aivan ensimmäiseksi on pelkistettävä aineisto, jolla tarkoitetaan tut-
kimuksen kannalta epäolennaisen poisjättämistä. Käytännössä tämä voi olla datan tiivistämistä
tai pilkkomista osiin, ja se voi tapahtua niin, että tutkija etsii aineistosta tutkimustehtävän mu-
kaisia ilmaisuja. Tämä voi tapahtua siten, että tutkija alleviivaa samanvärisillä kynillä kaikki
samaa kuvaavat ilmaisut ja erottelee ne muista toisilla väreillä alleviivatuista ilmaisuista. Täl-
löin lopputuloksena on tutkimuksen alkuperäisilmaukset eli pelkistetyt ilmaukset. Nämä pel-
kistetyt ilmaukset siirretään esimerkiksi omaan tiedostoon ilman, että kadotetaan dataa. (Tuomi
ja Sarajärvi 2018, 123.) Omassa tutkielmassani tämä vaihe on tarkoittanut sitä, että olen aluksi
lukenut koko aineiston läpi ja alleviivannut esityksestä sellaiset kohdat, jotka ovat tutkimusky-
symyksen kannalta relevantteja, eli toisin sanoen ne kohdat, joissa on rakennettu välineelliste-
tyn maahantulon ilmiöstä uhkakuvaa. Tämän jälkeen pelkistetyistä havainnoista on tehty oma
asiakirjansa, jota on hyödynnetty aineiston analyysin seuraavissa vaiheissa.

Kun aineisto on pelkistetty, alkaa aineiston klustoroinnin eli ryhmittelyn vaihe. Tämä vaihe
pitää sisällään aineistosta löytyvien samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia kuvaavien käsitteiden
tunnistamisen. Pelkistetyistä ilmauksista pyritään erottamaan samaa ilmiötä kuvaavat käsitteet,
jotka ryhmitellään ja yhdistellään luokiksi. Luokitteluyksiköt voivat muodostua ilmiön ominai-
suuksista, piirteistä tai käsityksistä. Luokittelussa aineisto tiivistyy, sillä tutkija yhdistelee yk-
sittäisiä tekijöitä liittäen ne yleisempiä käsitteisiin. Periaatteessa ryhmittelyvaiheessa on tarkoi-
tuksena muodostaa alaluokkia, joista muodostetaan edelleen yläluokkia ja sen myötä mahdol-
listuu tutkimuksen pääluokkien muodostaminen. (Tuomi ja Sarajärvi 2018, 124.)

Analyysin viimeinen vaihe on aineiston abstrahointi eli käsitteellistäminen. Klustorointi kuuluu osana abstrahointiprosessiin. Abstrahointi tapahtuu siten, että tutkimuksen kannalta olennainen tieto erotetaan muusta tiedosta ja valikoidun tiedon pohjalta muodostetaan teoreettisia käsitteitä. Abstrahoinnissa on kyse luokkien muodostamisesta niin kauan kuin se on mahdollista. Alaluokista muodostetaan yläluokkia ja yläluokista muodostetaan vielä pääluokat, jotka vastaavat tutkimuskysymykseen. Abstrahointi on prosessi, jossa tutkija pyrkii muodostamiensa käsitteiden avulla rakentamaan kuvauksen tutkimuskohteesta. (Tuomi ja Sarajärvi 2018, 125–127.) Teoriaohjaavassa sisällönanalyysissä teorian rooli on keskeinen tässä vaiheessa, sillä empiirinen aineisto liitetään teoreettisiin käsitteisiin (emt., 133).

Taulukko 1: Esimerkki luokkien muodostamisesta

Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
Väkivaltaiset maahantunkeutumisyrietykset	Kansalaisten turvallisuuden ja yhteiskunnallisen järjestyksen heikkeneminen	Sisäisen turvallisuuden uhat
Rikollisten välineellistäminen		
Polarisaation lisääminen		
Viranomaisten resurssien heikentäminen	Ilmiön vakavoituminen ja leviäminen	Eskaloitumisen riski
Vaikuttaminen EU-maiden toimintaan		
Sotilaallisen uhan kasvu		
Valtion sisäisiin asioihin sekaantuminen	Valtion toimintaan puuttuminen ja normaalin toiminnan häiritseminen	Suvereniteetin loukkaaminen
Instituutioiden toiminnan häiritseminen		
Valtion painostus		

Omassa tutkielmassani ryhmittely tapahtui siten, että kävin läpi aineistosta pelkistetyt kohdat, eli ne kohdat, joissa jollakin tavalla turvallistettiin välineellistetty maahantulo, ja pyrin löytämään yhtäläisyyksiä pelkistettyjen kohtien kesken alaluokkien muodostamiseksi. Abstrahoinnin vaiheessa muodostin alaluokat ryhmittelyvaiheessa muodostettujen alaluokkien pohjalta, jonka jälkeen muodostin pääluokat, jotka vastaavat suoraan tutkimuskysymykseen. Konkreettisesti abstrahoinnin vaihe tarkoitti analyysin näkökulmasta sitä, että jatkoin luokittelua niin pitkään, että sain muodostettua pääluokat, jotka ovat varsinaisten tuloslukujen otsikot. Jokaisen tulosluvun otsikon muodostamisessa on pidetty mielessä tutkielman teoreettinen viitekehys, eli jokainen otsikko vastaa siihen, millaiset asiat käännytyslaissa turvallistetaan. (Taulukko 1.)

5.3 Tutkimusetiikka

Tutkimuksen tekoon liittyy monia eettisiä kysymyksiä, joihin tutkijan on kiinnitettävä huomiota. Tutkimuseettiset periaatteet, jotka liittyvät tiedon hankintaan ja julkistamiseen, ovat yleisesti hyväksytyjä, ja niiden tunteminen sekä noudattaminen ovat jokaisen tutkijan vastuulla. Yliopistoissa eettiset toimikunnat ovat laatineet opiskelijoille eettisiä menettelytapaohjeita. Vaikka opiskelijoiden tutkimustyön eettisyyttä ei valvota kovin tarkasti, on jokaisen opiskelijan vastuulla, että tutkimus on eettistä. Tutkimuksen eettisyyden pohdinta alkaa jo tutkimusaiheen päättämisestä, sillä tutkimusaiheen valinta itsessään on jo eettinen ratkaisu. (Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara 2010, 23–24.)

Suomeen on perustettu erillisiä elimiä, joiden tehtävänä on ohjata ja valvoa tutkimushankkeita ja niiden eettisyyttä (Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara 2010, 23). Muun muassa tutkimuseettisen neuvottelukunnan eli TENK:in tehtävänä on käsitellä tieteelliseen tutkimukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja edistää tutkimusetiikkaa (Keiski ym. 2023, 6). Neuvottelukunnan tärkein tehtävä on ennaltaehkäisevä toiminta, neuvonta ja valistus (Varantola 2012, 3). TENK:in toiminnan kulmakivenä on yhteistyö tiede- ja tutkimusyhteisön kanssa, ja toimijat ovat laatineet yhteistyössä ensimmäisen kansallisen ohjeen hyvästä tieteellisestä käytännöstä (HTK) ja sen loukkausepäilyjen käsittelemisestä (Keiski ym. 2023, 6). Suomalaisten korkeakoulujen opinnoissa ja opinnäytteiden tekemisessä on sitouduttu noudattamaan HTK-ohjeessa kuvattuja hyvän tieteellisen käytännön menettelytapoja (emt., 9).

Eettisesti hyvä tutkimus noudattaa hyvää tieteellistä käytäntöä (Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara 2010, 23). Hyvä tieteellinen käytäntö koostuu menettelytavoista, joilla taataan hyvän tieteellisen käytännön toteutuminen tieteellisessä toiminnassa. Eurooppalaista tutkimuseettistä ohjeistusta mukaillen peruseriaatteita ovat luotettavuus, rehellisyys, arvostus ja vastuunkanto. Tiivistetysti voidaan todeta, että tutkimuseettinen tutkimus on laadukasta, sen tieteellisestä toiminnasta raportoidaan avoimesti, se osoittaa arvostusta esimerkiksi tieteellisen toiminnan osapuolia kohtaan ja se kantaa vastuun koko tieteellisen prosessin elinkaaren ajan. (Keiski ym. 2023, 11.) Hyvän tutkimuseettisen tutkimuksen tekeminen, joka huomioi eettiset kysymykset tarpeeksi riittävästi ja oikein, on vaativaa, minkä vuoksi on tärkeää perehtyä tutkimuseetiikkaan ensimmäisistä tutkimustehtävistä lähtien (Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara 2010, 27).

Omassa tutkielmassani tutkimuseetiikan toteutuminen otetaan huomioon siten, että omat ajatukset on erotettu tutkimuskirjallisuudesta ja viittaukset tutkimuskirjallisuuteen on tehty ohjeiden mukaisesti ja mahdollisimman tarkasti. Tulokset nousevat aineistosta, eli aineisto ohjaa jatkuvasti tutkimusprosessia. Ylipäättään tutkimuseetiikan toteutumisen kannalta on keskeistä se, että tutkija on perehtynyt siihen, millaista pätevän tutkimuksen tulee olla. Olen itse perehtynyt aiheeseen ja pyrkinyt omassa tutkielmassani huomioimaan tutkimuseettiset ehdot. Tutkielmassa ei ole käytetty tekoälyä.

6 SISÄISEN TURVALLISUUDEN UHAT

Tässä tulosluvussa tarkastellaan sitä, miten lakiesityksessä välineellistetty maahantulo on esitetty uhkana sisäiselle turvallisuudelle, joka on kansallisen turvallisuuden keskeinen ulottuvuus (Laitinen ja Huhtinen 2021, 34). Sisäministeriön määritelmän mukaan sisäinen turvallisuus takaa sen, että Suomessa ihmiset voivat nauttia oikeuksistaan ja vapauksistaan ilman rikollisuuden, häiriöiden, onnettomuuksien ja muiden ikävien ilmiöiden aiheuttamaa pelkoa tai turvattuutta (Sisäministeriö 2025c). Sisäisen turvallisuuden uhkakuvat kattavat yleensä ei-sotilaalliset uhat, jotka kohdistuvat suomalaiseen yhteiskuntaan ja suomalaisiin, eivätkä niinkään uhkaa valtiollista olemassaoloa. Sisäisen turvallisuuden uhat voivat olla muun muassa maan rajojen ulkopuolelta Suomeen kohdistuvia, kuten laitton maahanmuutto. (Limnell 2012, 25.) Sisäisten uhkakuvien poliittinen painoarvo on noussut merkittävästi ja tietoisuus uhkakuvista, nimenomaan turvallisuuspoliittisina uhkakuvina, on vahvistunut (Limnell 2012, 19).

Ongelmana esityksessä nähdään se, että ihmismassojen välineellistäminen mahdollistaa sen, että ”kansallisen turvallisuuden kustannuksella vieras valtio pyrkii päättämään keitä, milloin ja minkälaisin tavoittein Suomeen saapuu.” (HE 53/2024 vp, 8). Ongelmalliseksi tämä esitetään siitä syystä, että Suomeen voidaan välineellistää esimerkiksi sellaisia henkilöitä, joilla on kytköksiä ääriajatteluun, jotka ovat sotilastaustaisia tai joilta löytyy rikollistaustaa (HE 53/2024 vp, 8). Rikollisuuden turvallistamiseksi vedotaan myös siihen, että rikollisuus hämärtää viranomaisten roolia välineellistämisessä: ”Rikollisuutta hyväksi käyttämällä viranomaisten osuus hämärtyy ja toimintaan saadaan itseohjautuvuutta. Tapauksissa viisumien, matkojen, kuljetusten ja kulkuvälineiden järjestäminen näyttäytyy suunnitelmallisena.” (HE 53/2024 vp, 10.) Rikollisuuden torjumisen esitetään olevan rajaturvallisuuden varmistamisen kannalta välttämätön toimenpide, sillä sen avulla voidaan saada aikaan Suomen valtioon ja kansaan kohdistuvaa vahinkoa, joka hyödyttää jotenkin vieraan valtion tavoitteita (HE 53/2024 vp, 8). Tähän vetoamalla maahantulon torjuminen näyttäytyy välttämättömäksi toimenpiteeksi turvallisuuden suojelemiseksi.

Rikollisuudella pelottelulla uhkakuvaa luodaan rakentaen kuvaa pahasta ”toisesta”, joka voidaan tässä kontekstissa ymmärtää rikollisista koostuvasta ryhmästä, joiden ”rajanylitys järjestyy puutteellisista asiakirjoista huolimatta tai henkilöt avustetaan maastorajan yli laittomasti” (HE 53/2024 vp, 10). Rakennettaessa kuvaa pahasta ”toisesta” seuraa se, että rikolliset nähdään yksiselitteisesti pahoina, joilta ”meidän” tulee puolustautua. Tällöin ainoaksi järkeväksi vaih-

toehdoksi jää rikollisten eristäminen hyvänä, yhtenäisenä koetun ja esitetyn ”meidän” ryhmästä. Turvattomuuden tunne kumpuaa siitä ajatuksesta, että itse kuuluu ”kunnollisiin” ja uhkakuvan muodostavat ihmiset ovat poikkeavia, rikollisia tai jollakin tavalla vaarallisia. Ilman tällaista me/muut-erottelua ei pelolla olisi kohdetta ja sen hallitseminen olisi vaikeaa. (Koskela 2009, 30–31.)

Maahanmuuttajien näkeminen uhkaavina ei johdu konkreettisista rikollisuuteen liittyvistä ongelmista tai yleisestä epävarmuuden tunteesta, vaan eri toimijat luovat uhkakuvaa esittäessään maahanmuuton yhteiskunnan näkökulmasta uhkaavana (Koskela 2009, 178). Turvattomuus muovautuu kollektiivisen mielikuvituksen, median ja muiden tietolähteiden perusteella. Rikollisuudesta puhuttaessa on enemmän kysymys mielikuvista kuin ”todellisten” vaarojen lisääntymisestä, ja Suomessa tunne turvattomuudesta on merkittävämpi ongelma kuin itse rikollisuus. (Emt., 37–38.) Maahanmuuton esittäminen kansalliseen turvallisuuteen kohdistuvana eksistentiaalisena uhkana tekee siitä uhan (Buzan, Waever ja de Wilde 1998, 24). Koska maahanmuuttoon yleensä liitetään mielikuva rikollisuuden lisääntymisestä tavallisten kansalaisten keskuudessa, synnyttää tämä käsityksen siitä, että maahanmuutto on uhka turvallisuudelle (Wang 2012, 743). Turvallistamisen puheaktin hyväksyminen on todennäköisempää, jos vedota sellaiseen asiaan, jota pidetään yleisesti uhkaavana (Buzan, Waever ja de Wilde 1998, 33), ja tähän perustuu se, miksi maahanmuutto on helppo turvallistaa. Käännysylain vetoaminen siihen, että uudella lailla pystyttäisiin torjua rajat ylittävää rikollisuutta (HE 53/2022 vp, 63) vahvistaa sanomaa siitä, että konkreettisia toimia tilanteen hillitsemiseksi ja rikollisuuden ehkäisemiseksi on tehtävä.

Turvallistava retoriikka, joka yhdistää maahanmuuttajat rikollisuuteen epäinhimillistää vahvasti maahanmuuttajat. Käännytyslaissa maahanmuuttajista luodaan uhkaavaa kuvaa yhdistämällä heidät mahdollisesti lisääntyviin rikoksiin, vaikka rikollisuuden uhka ei edes olisi todellinen. Retoriikka jättää huomiotta maahanmuuttajien ihmisyyden värittäen kaikista maahanmuuttajista kuvaa Venäjän hybridivaikuttamisen pelinappuloina eikä tuntevina entiteetteinä. Tätä mielikuvaa vahvistetaan edelleen nostamalla esille toistuvasti ”laittoman” käsite maahantulon yhteydessä esimerkiksi toteamalla, että rikolliset voivat ylittää rajan laittomasti (HE 53/2024 vp, 10). Koska puheaktin sanoman hyväksymisessä turvallistamisen retoriikalla on keskeinen rooli (Buzan, Waever ja de Wilde 1998, 32–33), on kiinnitettävä huomiota sanavalintoihin. Tässä kohtaa on kiinnitettävä huomiota erityisesti sanan ”laiton” käyttöön, nimittäin ”laittoman” rinnastaminen maahantulijoista tai -muuttajista puhuttaessa luo maahantulijoista

uhkaavaa kuvaa (Ambrosini 2015, 146). Maahanmuuttokeskusteluiden yhteydessä ”laiton” sanan käytön on nähty kallistavan poliittisia keskusteluita maahanmuuton valvonnan ja rajoittamisen hyväksi (Merolla, Ramakrishnan ja Haynes 2013, 793), koska termiin ”laiton” liitetään negatiivisia mielleyhtymiä, joka puolestaan luo negatiivisia stereotypioita (ibid., 796). Termi ”laiton” epäinhimillistää paperittomat maahanmuuttajat luoden kaikista rikollista kuvaa (Rubio 2011, 51). Tällaisella retoriikalla pyritään luomaan välineellistetyin maahantulon ilmiöstä uhkaavampaa kuin se mahdollisesti todellisuudessa on.

Esityksessä nostetaan esille, että ”välineellistetty maahantulo hyödyttää ja siihen liittyy merkittävää rajat ylittävää ja kansainvälistä rikollisuutta” (HE 53/2024 vp, 10). Kansainvälinen rikollisuus usein esitetään kansalliselle turvallisuudelle uhaksi, joka vaatii hallitukselta toimia sen torjumiseksi. Ylikansallisen rikollisuuden kyky kiertää valtion rajatarkastuksia ja tarjota uusia keinoja muun muassa henkilöiden laittomaan kuljetukseen, haastaa valtion kykyä hoitaa yhtä ydintehtäväänsä yhteisen hyvän tarjoajana. (Giraldo ja Trinkunas 2016, 392.) Joidenkin ilmiöiden turvallistaminen on institutionalisoinut, eli ilmiöstä puhuttaessa se automaattisesti yhdistetään nopeita toimia vaativaksi turvallisuushakiksi (Buzan, Waever ja de Wilde 1998, 27). Koska kansainvälinen rikollisuus on yleisesti uhkaavaksi koettu ilmiö, joka pystytään esittämään kansallisen turvallisuuden uhkana (Giraldo ja Trinkunas 2016, 392), on turvallistaminen helppoa tähän vetoamalla. Hyvän tarjoaminen voidaan ymmärtää tässä tapauksessa valtion tehtäväksi taata turvallisuus.

Käännytyslaissa vedotaan rikollisuudenmuodoista erityisesti välineellistetyin maahantulon mahdollistamiin väkivaltarikoksiin. Väkivaltarikos on toimintaa, jossa henkilön koskemattomuutta loukataan joko voimankäytön tai uhkailun kautta. Väkivaltarikollisuus on yksi vakavimmista rikollisuuden muodoista, ja siihen lasketaan kaikenlainen ihmisiin ja omaisuuteen kohdistuva väkivallan käyttäminen. (Velkova ja Hadjijevska 2014, 385.) Käännytyslaissa väkivalta ei rajoitu vain ihmisiin, vaan sen mukaan omaisuuteen voi kohdistua väkivallantekoja esimerkiksi estelaitteiden vahingoittamisen muodossa maahanpyrkimisen yhteydessä (HE 53/2024 vp, 70). Turvallistaminen tapahtuu kuitenkin pääasiassa vetoamalla ihmisiin kohdistuvaan väkivallankäyttöön. Tässä kohtaa esitetään, että rajan ylittävät henkilöt voivat olla uhka fyysisen turvallisuuden ja koskemattomuuden kannalta. Fyysisen turvallisuuden näkökulmasta sellaiset ihmiset, joilla on väkivaltarikostaustaa, esitetään uhkaavina. (HE 53/2024 vp, 12.) Väkivalta, joka tapahtuu yhteiskunnan sisällä, on herättänyt yhä enemmän huolta ja saanut enemmän jalansijaa eräänä turvallisuushkana länsimaissa. Siihen vetoamalla poliitikot voivat turvallistaa tilanteen ja oikeuttaa toimet sen torjumiseksi. (Buzan, Waever ja de Wilde 1998, 54.)

Vaikka osa ihmisistä ei pidä maahanmuuttajia ongelmana, mahdollisuus siitä, että heidän joukostansa löytyy väkivaltarikollisia, tekee tilanteesta uhkaavan. Tähän ajatukseen nojautuen välineellistetyin maahantulon ilmiö turvallistetaan käännätyslaissa.

Välineellistetty maahantulo voi esityksen mukaan synnyttää fyysisen turvallisuuden uhan ensinnäkin rajanylityspaikoilla työskenteleville henkilöille. Tähän vedotaan sillä, että rajanylityspaikoilla voi ilmetä väkivaltaisuutta: ”Maahan pyrkivillä voisi olla välineitä ja tarkoitus vahingoittaa viranomaisia. Turhautuminen ja maahan pyrkivien saamat ohjeet voisivat aiheuttaa väkivaltaisia tilanteita.” (HE 53/2024 vp, 11.) Kansainvälistä suojelua hakevien hakemusten rajoittaminen, jonka uusi laki mahdollistaisi, takaisi sen, että tilannetta maastorajalla voitaisiin hallita paremmin ja minimoida sellaisten poikkeuksellisten tilanteiden uhka, joissa maahantulijat hyödyntävät väkivaltaa tai käyttävät hyväkseen suurta lukumääräänsä (HE 53/2024 vp, 38). Toisaalta käännätyslaki suojelisi viranomaisten lisäksi myös maahantulijoita terveyttä vaarantavilta tilanteilta, joihin voisi sisältyä väkivaltaisuutta:

Rajaesteiden väkivaltaiset ylitykset ja niiden yritykset voisivat johtaa terveyttä vaarantaviin tapahtumiin ja voimankäyttötilanteisiin, joissa sekä maahantulijoita että viranomaisia voisi loukkaantua. Tilanteisiin liittyvät jännitteet kohoaisivat ja ne voisivat muuttua entistä vaarallisemmiksi ja väkivaltaisemmiksi. (HE 53/2024 vp, 11.)

Rajan ylittäviin henkilöihin kohdistuva väkivallan uhkakuva on vahvempi, kun käännätyslaissa todetaan, että maahanpyrkijöiden liikehdintä lisää ”kaikissa olosuhteissa todennäköisesti hengen ja terveyden menettämisen riskejä niille, jotka lähtevät liikkeelle” (HE 53/2024 vp, 12). Käännätyslaki vetoaa siihen, että välineellistetyin maahantulon rajoittaminen ei suojele pelkästään ”tavallisia” Suomen kansalaisia, vaan väkivallattomuuden ja hengen suojelemisen tarve ulottuvat rajalla työskentelevistä viranomaisista aina rajat ylittäviin henkilöihin. Käännätyslaissa välineellistetty maahantulo turvallistetaan esittämällä se uhkana sekä Suomen kansalaisten ja viranomaisten että rajat ylittävien henkilöiden fyysiselle turvallisuudelle. Turvallisuuden määritelmän laajentumisen myötä turvallisuusuhat voivat koskettaa yksilöitä tai kansainvälistä yhteisöä (Waeber 1995, 47). Väkivallasta puhuttaessa turvallistaminen tapahtuu vetoamalla etenkin yksittäisten yksilöiden turvallisuuteen ja oikeuteen elää ilman väkivaltaa tai sen uhkaa. Koska suvereenin valtion prioriteetti on puolustaa yhteiskuntaa väkivallalta ja hyökkäyksiltä (Laitinen ja Huhtinen 2021, 67), esitetään uusi laki tarpeelliseksi väkivaltaisten yhteenottojen määrän ja vakavuuden minimoimiseksi.

Käännytyslaissa todetaan, että uuden lain avulla voitaisiin reagoida sellaisiin tilanteisiin, joissa Suomeen pyritään tunkeutumaan väkivalloin (HE 53/2022 vp, 70) tai maahantunkeutumiseen, joka käyttää hyväksi väkivaltaa (HE 53/2022 vp, 85). Tässä yhteydessä on kiinnitettävä huomiota sanavalintoihin ”tunkeutua” ja maahantunkeutuminen”, sillä sanoilla on erittäin negatiivinen sävy. Turvallistamisen teorian näkökulmasta termi ”turvallisuus” on performatiivinen käsite, eli se ei vain kuvaa todellisuutta, vaan se voi muuttaa sosiaalisen todellisuuden rakennetta (Balzacq, Léonard ja Ruzicka 2015, 495). Turvallistamisdiskurssissa turvallistettu ilmiö dramatisoidaan siten, että yleisö vakuuttuu siitä, että siihen reagoiminen on ensiarvoisen tärkeää (Buzan, Weaver ja de Wilde 1998, 26). Sanavalinnoilla ”tunkeutuminen” ja ”maahantunkeutuminen” välineellistetyn maahantulon ilmiöstä rakennetaan uhkaavaa kuvaa. Kun siihen liitetään vielä mahdollisen väkivallan uhka, on pyrkimyksenä vahvistaa kuvaa eksistentiaalisesta uhasta, johon täytyy puuttua.

Koko sisäisen turvallisuuden keskustelu tiivistyy ajatukseen siitä, että yleinen järjestys ja yhteiskunnallinen vakaus ovat suojelemisen arvoisia asioita. Sisäisen turvallisuuden käsite on laaja sateenvarjokäsite, joka käsittää monenlaiset uhkakuvat, jotka haittaavat normaalia yhteiskuntaelämää (Pion-Berlin 2016, 74). Käsite on läheisesti kytköksissä yleisen järjestyksen käsitteeseen, sillä yleinen järjestys on eräs sisäisen turvallisuuden ydinalueista (Sisäministeriö 2017, 11). Yleinen järjestys voidaan ymmärtää valtion sisäisen turvallisuuden ihannetilaksi, jossa yhteiskunnalliset rakenteet toimivat normaalisti. Yleinen järjestys koostuu normeista, joiden noudattaminen varmistaa sen, ettei yhteiskunta kohtaa häiriöitä tai konflikteja ja yksilöt voivat elää toimivassa yhteiskunnassa. (Gierszewski ja Pieczywok 2021, 5.) Käännytyslaissa välineellistetty maahantulo on turvallistettu vetoamalla useampaan sen synnyttämään uhkaan yleiselle turvallisuudelle.

Ensinnäkin välineellistetyn maahantulon esitetään voivan lisätä polarisaatiota, jonka tavoitteena voi olla yleisen järjestyksen heikentäminen (HE 53/2024 vp, 8). Polarisaatio on yhteiskunnallisen kahtiajakautumisen prosessi, jossa yhteiskunnan nähdään ja kuvataan koostuvan ”meidän” ja ”teidän” ryhmistä (McCoy, Rahman ja Somer 2018, 18). Polarisaatiokehitykseen liittyy vaara siitä, että jännitteiden ja sosiaalisten levottomuuksien määrä kasvaa (Valtioneuvosto 2021b, 12), joka tekee siitä sisäisen turvallisuuden uhan. Polarisaatio muun muassa ruokkii yhteiskunnallista levottomuutta, joka saattaa esimerkiksi vahvistaa jengiytymistä, tehdä väkivaltaisista ääriliikkeistä houkuttelevampia ja kasvattaa terrorismin uhkaa (emt., 32). Turvallistaminen toteutetaan vetoamalla siihen, että muuttoliikkeitä voidaan käyttää hyväksi yrityk-

senä lietsoa polarisaatiota eri ryhmien välillä kohdeyhteiskunnassa (HE 53/2024 vp, 12) tai syventämällä ryhmien välistä jo olemassa olevaa polarisaatiota. Kun yhteisöt kokevat jonkin kehityskulun mahdolliseksi uhaksi omalle selviytymiselleen yhteisönä, koetaan yhteiskunnallista epävarmuutta. Yhteiskunnan muodostaa yhteisöön kuuluvat yksilöt, jotka identifioivat itsensä sosiaalisen ryhmän jäseniksi, ja yhteisen identiteetin kokemus sekä jakaminen on keskeinen tunne yhteiskunnan muodostamisen kannalta. (Buzan, Waever ja de Wilde 1998, 119.) Välineellistetyn maahantulon uhkaavuus yleisen järjestyksen näkökulmasta kumpuaa siitä, että se voi lisätä yhteiskunnallista jakautumista Suomen kansalaisten kesken, ja ilmiön turvallistamiseksi vedotaan tähän ajatukseen.

Välineellistetyn maahantulon esitetään mahdollisesti pyrkivän lisäämään yhteiskunnallisia epäluuloja, mikä heikentää yleistä järjestystä (HE 53/2024 vp, 8). Tämä on uhka siitä syystä, että epäluulojen synnyttämisen myötä kansalaisten luottamus valtiota ja sen johtoa kohtaan mahdollisesti heikkenevät. Kansalaisten ja viranomaisten keskinäinen luottamus on äärimmäisen tärkeää sisäisen turvallisuuden kannalta. Kansalaisten ja viranomaisten välisestä luottamuksesta on pidettävä kiinni sen vuoksi, että se vahvistaa sosiaalista yhtenäisyyttä, joka on elintärkeä ehto turvallisuudelle, turvallisuuden tunteelle ja toimivalle yhteiskunnalle. (Sisäministeriö 2016, 6.) Instituutioiden legitimitetti perustuu siihen, että kansalaiset voivat luottaa instituutioihin ja niiden kykyyn suojella kansalaisia uhilta ja kansalaiset tuntevat, että he voivat käyttää perusoikeuksiaan (Didenko et al. 2020, 6). Luottamus instituutioihin on siis keskeinen kriteeri yhteiskunnallisen järjestyksen kannalta.

Näiden lisäksi käännetykslain mukaan yleisen järjestyksen näkökulmasta uhkia ovat aikaisemmin mainitut rikolliset ja ne henkilöt, joilla on kytköksiä ääriajatteluun (HE 53/2024 vp, 8), sillä rikolliset ja rikollisjärjestöt voivat uhata valtion tehtävää säilyttää yhteiskunnallinen järjestys (Buzan, Waever ja de Wilde 1998, 50). Myös viranomaisten kuormittaminen esitetään toimivan keinona horjuttaa yleistä järjestystä (HE 53/2024 vp, 8). Käännetykslaissa esitetään, että kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi on tärkeää, että ylimmät valtioelimet ja muut julkisen vallan toimielimet sekä yhteiskunnan perustoiminnoista huolehtivat voivat hoitaa tehtäviään ilman, että jokin ulkopuolinen toimija häiritsee niitä (HE 53/2024 vp, 64). Kaikkia yleisen järjestyksen näkökulmasta esitettäviä uhkia yhdistää se, että ne heikentävät yhteiskunnan normaalia toimintaa. Välineellistetyn maahantulon turvallistaminen tapahtuu vetoamalla tähän, sillä käännetykslaissa nostetaan esille, että ihmismassojen välineellistäminen voi ”aiheuttaa normaaliaikojen häiriötilanteen” (HE 53/2024 vp, 5). Käännetykslaissa yhteiskunnallisen järjestyksen

ja vakauden säilyttäminen näyttäytyy niin tärkeäksi arvoksi, että välineellistetyn maahantulon ilmiö voidaan turvallistaa vetoamalla näiden heikentymisen riskiin.

Turvallistamisen korostamiseksi ja poikkeuksellisten keinojen oikeuttamiseksi välineellistetyn maahantulon ilmiö esitetään Venäjän viranomaisten ohjaimaksi eikä ”luonnolliseksi kehitykseksi” (HE 53/2024 vp, 9). Nykytila on esityksen mukaan seurausta viranomaisten toiminnasta, sillä Venäjä kontrolloi tavallisesti tarkasti sen rajanylityspaikkoja, eikä niillä ole mahdollista liikkua nykyisessä mittakaavassa ilman lupaa. Tämä on johtanut päätelmään siitä, että välineellistetyn maahantulo on tapahtunut Venäjän viranomaisten myötävaikutuksella tai hyväksynnällä. (HE 53/2024 vp, 9.) Ratkaisuna tilanteeseen reagoimiseen toimii lainsäädäntö, jolla voitaisiin puuttua paremmin kaikkiin käännetykslaissa lueteltuihin sisäisen turvallisuuden häiriöihin tarjoamalla välineitä puuttua rajaturvallisuutta loukkaavaan toimintaan:

Rajaturvallisuuden ylläpitämisellä estetään valtakunnanrajan ylittämisestä annettujen säännösten rikkominen ja rajat ylittävistä henkilöliikenteestä yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle aiheutuvat uhkat, torjutaan rajat ylittävää rikollisuutta sekä varmistetaan rajaliikenteen turvallisuus ja sujuvuus. Samalla valvotaan ja turvataan Suomen alueellista koskemattomuutta. (HE 53/2024 vp, 63.)

Suomalainen lainsäädäntö perustuu ajatukseen siitä, että erityyppisiin häiriöihin tulee reagoida säädösten kautta. Arvioitavana ovat tällöin uhan vakavuus ja mahdolliset seuraukset, toimenpiteiden kiireellisyys ja niiden vaikutusten laajuus. (Hassinen 2025, 54–55.) Mitä tulee yleisen järjestyksen ylläpitämiseen, on lainsäädäntö keskeisessä roolissa, sillä koko yleisen järjestyksen ylläpitäminen perustuu lakiin (Sassòli 2005, 663). Uuden lain tarpeellisuuden vahvistamiseksi käännetykslaissa on nostettu esille valtion velvollisuus kansalaisten turvallisuuden varmistamisesta, sillä käännetykslaissa todetaan, että valtion tulisi pystyä takaamaan kansallinen turvallisuus ja yleinen järjestys kaikissa olosuhteissa (HE 53/2024 vp, 88). Lisäksi valtioilla on oikeus tehdä sellaisia päätöksiä, jotka ylläpitävät kansallista turvallisuutta ja yleistä järjestystä (Barbour des Places 2024, 1317), ja käännetykslaissa on vedottu valtion oikeuteen suojella yleistä järjestystä (HE 53/2024 vp, 70). Velvollisuuteen ja oikeuteen vetoaminen toimivat keinoina sekä oikeuttaa uusi laki että esittää uusi laki tarpeelliseksi.

Sisäisen turvallisuuden uhat -tulosluku näkee välineellistetyn maahantulon uhkana Suomen sisäiselle turvallisuudelle. Ilmiön turvallistaminen tapahtuu vetoamalla ihmisryhmien välineellistämisen mahdollistamiin sisäisen turvallisuuden uhkiin. Sisäisen turvallisuuden uhkakuvan

luovat etenkin ne henkilöt, joilla on rikollistaustaa tai ääriajatteluun liitetyt henkilöt, jotka voivat kansallisen turvallisuuden uhalla saada aikaan kehitystä, joka hyödyttää vierasta valtiota. Sisäisen turvallisuuden näkökulmasta etenkin väkivallan uhka voidaan liittää välineellistettyyn maahantuloon, mutta sen lisäksi välineellistetty maahantulo esitetään uhkana yleiselle järjestykselle. Välineellistetyn maahantulon mahdollistamiin useisiin sisäisen turvallisuuden uhkakuviin vedotaan käännätyslaissa ilmiön turvallistamiseksi ja uuden lain oikeuttamiseksi.

7 ESKALOITUMISEN RISKI

Tässä tulosluvussa välineellistetty maahantulo turvallistetaan vetoamalla siihen, että ilmiö voi saada vakavampia ilmenemismuotoja, jos tilanteeseen ei puututa ajoissa. Keskeinen ajatus on se, että ennakkointi on tärkeää, jotta voidaan ennaltaehkäistä näitä vakavampia ilmenemismuotoja. Kansallisen turvallisuuden politiikkaan sisältyy päätökset ja teot, joita käsitellään välttämättöminä valtion suojelun kannalta. Se sisältää ne ennakoidut ja oletetut hallittavuuteen ja valtion säilymiseen liittyvät ongelmat, joita valtiot ja kansakunnat kohtaavat. (Laitinen ja Huh-tinen 2021, 67–68.) Turvallisuusympäristön muuttuessa ja turvallisuuskysymysten ja niiden hallinnan monimutkaistuessa ennakkoinnin ja yhteistyön tarve turvallisuustoimijoiden välillä lisääntyy (Lonka ym. 2020, 17). Turvallisuutta edistävä toiminta ja uhkien ennaltaehkäisy sekä torjuminen on jatkuva prosessi, jonka pyrkimyksenä on suojella kansakuntaa ja valtiota uhilta ja ylläpitää kykyä toimia vapaasti (emt., 24). Tämä tulosluku keskittyy tarkastelemaan sitä, miten aineistossa välineellistetyn maahanmuuton ilmiö on turvallistettu vetoamalla ilmiön mahdollistamiin vakavampiin tulevaisuuskuviin, joilta on suojauduttava ennakkoinnin avulla.

Tulosluvun mukaan Suomen on varauduttava siihen, että painostaminen maahantulon välineellistämistä käyttämällä jatkuu pitkäaikaisesti ja että se saa laajempia ja vakavampia muotoja kuin aiemmin (HE 53/2024, 4). Käännytyslaissa todetaan, että Suomen turvallisuusympäristön muutos, Euroopan turvallisuustilanteen vaikeutuminen ja eräiden maiden sotilaalliset laajenemispyrkimykset pakottavat tarkastelemaan tilannearvioita, lisäämään valtion kykyä varautua ja mahdollisesti luomaan uusia keinoja, joilla palautetaan heikentynyt turvallisuustilanne, esimerkiksi rajalla, aiempaa vakaammaksi (HE 53/2024 vp, 9). Tilanteesta väritetään uhkaavaa kuvaa toteamalla, että on olemassa mahdollisuus siitä, että rajan tilanne vaikeutuu joko kevään kuluessa tai myöhemmin oleellisesti (HE 53/2024 vp, 11). Itärajan tilannetta voitaisiin mahdollisesti laajentaa myös merialueelle ja saaristoon (HE 53/2024 vp, 12). Käännytyslaissa korostetaan, että tilanteeseen on puututtava, jotta vieras valtio kokisi ”maahantulijoiden välineellistämisen hyödyttömäksi keinoksi painostaa Suomea ja saavuttaa tavoitteitaan” (HE 53/2024 vp, 13). Ilmiön laajentumisella pelottelevalla puheella hallitus pyrkii vetoamaan siihen, että ilmiöön on puututtava ja eliminoida mahdollisuudet laajentumiselle.

Katastrofiskenaarioihin vetoaminen on erityisesti ympäristöön kohdistuvien uhkien yhteydessä käytetty argumentti (Buzan, Waever ja de Wilde 1998, 85), mutta teoriaa voidaan soveltaa tässä kohtaa, koska maahanmuuton turvallistaminen tapahtuu noudattaen samaa kaavaa, jota hyö-

dynnetään ympäristösektorilla. Ympäristöongelmien kohdalla turvallistaminen tapahtuu vetoamalla siihen, että jokin ilmiö johtaa katastrofiin tai hallitsemattomaan tilanteeseen, jos sen torjumista ei aleta käsittelemään poliittisen päätöksenteon prioriteettina (ibid., 83–84). Välineellistetyn maahantulon turvallistaminen tapahtuu tällä tavalla. Käännytyslaissa vedotaan siihen, että Venäjän välineellistettyä maahantuloa on rajoitettava, jotta tilanne ei eskaloituisi, ja turvallistaminen tapahtuu vetoamalla mahdollisuuteen ilmiön leviämisestä.

Tämä tulosluku kytkeytyy sisäisen turvallisuuden uhkien tuloslukuun siinä mielessä, että myös tässä tulosluvussa korostuu näkemys siitä, että yleinen järjestys on uhan alla välineellistetyn maahantulon myötä, ja rikollisuus on eräs uhkakuva, jonka ilmiö voi mahdollistaa. Käännytyslaissa nostetaan esimerkiksi esille, että rikollisuuden roolia ilmiön kannalta on vaikeaa ennakoita (HE 53/2024 vp, 10), joka tekee siitä uhkaavan. Tässä tulosluvussa vedotaan moniin yleisen järjestyksen häiriöihin, jotka nostettiin esille jo sisäisen turvallisuuden uhat -tulosluvussa. Käännytyslaissa välineellistetyn maahantulon ilmiö on turvallistettu vetoamalla siihen, että yleisen järjestyksen häiriöt lisääntyvät ja saavat vakavampia muotoja, jos Venäjän Suomeen kohdistamaan välineellistettyyn maahantuloon ei puututa tai jos sitä ei rajoiteta: "Jatkuessaan ja laajetessaan ilmiö voisi edelleen lisätä mielenilmauksia, kantaväestön ja vähemmistöjen mielipiteiden vastakkaisuutta, yleistä yhteiskunnallista polarisaatiota ja saapuviin henkilöihin itsessään liittyviä yleisen järjestyksen tai turvallisuuden riskejä" (HE 53/2024 vp, 12). Välineellistetyn maahantulon torjumisen tarve perustuu käännytyslain mukaan siihen, että uudella lailla voitaisiin välttyä yleisen järjestyksen ongelmien lisääntymiseltä.

Välineellistetyn maahantulon uhkaavuus kumpuaa siitä, että välineellistetty maahantulo on osa hybridivaikuttamista, joka voi näkyä muun muassa vakavina yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen kohdistuvina häiriöinä (HE 53/2024 vp, 5). Hybridiuhasta tekee kansallisen turvallisuuden näkökulmasta uhkaavan se, että hybridiuhat on suunniteltu tarkoituksella toimimaan siten, että perinteiset kansallisen turvallisuuden reagointikyvyt eivät niitä tunnista (Cullen 2018, 2). Täten uudet turvallisuusuhat, kuten hybridivaikuttaminen, edellyttävät yhteiskunnalta uudenlaista varautumista ja valmiutta (Laitinen ja Huhtinen 2021, 43). Hybridivaikuttamisen vakavampien muotojen ennakoimisen tärkeydestä kertoo se, että vaikuttamista voi olla vaikea havaita. Käännytyslain mukaan hybridivaikuttaminen "voi alkaa nopeasti jo normaalioloissa, ja sen tunnistaminen ja todentaminen voi olla vaikeaa etenkin alkuvaiheessa" (HE 53/2024 vp, 4). Toisaalta vaikuttaminen voi tapahtua sinänsä laillisten keinojen varjolla, mikä vaikeuttaa entisestään hybridivaikuttamisen tunnistamista (HE 53/2024 vp, 5). Välineellistetyn maahantulon

uhkakuvasta rakennetaan uhkaavampaa nostamalla esille, ettei Suomi ole ennen ollut vastaavanlaisessa tilanteessa, huomaamattoman vaikuttamisen uhka on alituisesti läsnä ja vaikuttamispyrkimykset voivat levitä ja vakavoitua:

Hallinnan haasteet turvapaikkajärjestelmässä, yleisen järjestyksen häiriöt, esille tulevat kansallisen turvallisuuden riskit sekä kansalaisten turvallisuuden tunteen samanaikainen heikentyminen olisivat aikaisemmin kokemattomia ja niiden seuraukset olisivat vaikeasti ennakoitavia. Lisääntyvien riskien vaikea ennakoitavuus altistaisi yhteiskuntaa muille vaikuttamisyrityksille tai hitaalle muutokselle, joka olisi edullista vieraalle valtiolle ja sen kaikkien vaarallisimmille pyrkimyksille. (HE 53/2024 vp, 13.)

Eksistentiaalisen uhan luomiseksi ja poikkeuksellisten toimien oikeuttamiseksi diskurssissa tilanne on esitettävä sellaisena, josta ei ole enää paluuta ja poikkeukselliset toimet ovat välttämättömiä tilanteen vakavoitumisen estämiseksi (Buzan, Waever ja de Wilde 1998, 25). Argumentointi tapahtuu vetoamalla todennäköisiin lopputuloksiin, jos turvallistamista ei tapahdu (ibid., 40). Retoriikka, joka nostaa esille ilmiön mahdollistamat vakavammat ja laajemmat ilmenemismuodot ja huomaamattoman hybridivaikuttamisen, korostaa kiireellisten toimien tarvetta ja painottaa sanomaa siitä, että kyseessä on eksistentiaalinen uhka. Esityksessä tuodaan esille, että Suomen lisäksi yhä useammat Euroopan maat ovat kohdanneet hybridivaikuttamista, joka on toteutettu muun muassa maahantulijoiden välineellistämisen muodossa (HE 53/2024 vp, 4), joka korostaa entisestään tarvetta reagoida välineellistämiseen, jotta välttytään tilanteen vaikeutumiselta. Kansalliseen turvallisuuteen liittyy vahvasti tulevaisuusulottuvuus (Laitinen ja Huhtinen 2020, 68). Turvallistaminen on viime kädessä tulevaisuuteen sijoittuvien uhkakuviennakoimista ja uhkien torjumista. Puheaktien kautta pyritään rakentamaan turvallisuuspuhetta, jossa rakennetaan hypoteettista synkkää tulevaisuuskuvaa siitä, mitä tapahtuu, jos uhkia ei torjuta. Tällaisiin uhkakuviin vetoamalla oikeutetaan poikkeuksellisten keinojen käyttäminen uhan torjumiseksi. (Buzan, Waever ja de Wilde 1998, 32.) Käännytyslaissa poikkeuksellisten toimien oikeuttaminen perustellaan vetoamalla vaihtoehtoiseen tulevaisuuteen, jossa hybridivaikuttaminen on saanut vakavampia ilmenemismuotoja.

Välineellistetty maahantulo esityksen mukaan voi aiheuttaa normaaliaikojen häiriötilanteen, jos viranomaisilla ei ole keinoja torjua vieraan valtion vaikuttamista, joka kohdistuu Suomeen. Käännytyslain mukaan viranomaisten olisi pystyttävä vastaamaan uhkiin normaaliolojen toimivaltuuksilla. Lisäksi viranomaisten kykyä varautua hybridivaikuttamiseen tulisi kehittää ja

sietää hybridivaikuttamisen synnyttämää kuormitusta sekä seurauksia. (HE 53/2024 vp, 5.) Välineellistetyin maahantulon torjumiseksi olisi esityksen mukaan tärkeää, että turvallisuusviranomaisten toimivaltuuksia kehitettäisi johdonmukaisesti ja riskiperusteisesti sekä varmistettaisiin viranomaisten toimintakyky myös sellaisten yllättävien ja nopeasti eskaloituvien tilanteiden varalle, joita ei voida täysin määritellä etukäteen (HE 53/2024 vp, 6). Jos tilanteeseen ei reagoida ajoissa, Suomessa voisi syntyä sellainen tilanne, joka ei enää olisi viranomaisten hallinnassa (HE 53/2024 vp, 12). Kiireellisyyteen vetoamisen kautta korostetaan tarvetta reagoida tilanteeseen ennen kuin se eskaloituu:

Uhka tilanteen eskaloitumiseen on korkea erityisesti siksi, että Suomen rajojen läheisyydessä oleskelee erittäin todennäköisesti merkittäviä määriä henkilöitä, joita voidaan välineellistaa Suomeen. Tämän vuoksi viranomaisten toimivaltuuksista torjua maahantulon välineellistamisellä tapahtuvaa vaikuttamista tulee säätää kiireellisesti. (HE 53/2024 vp, 7.)

Keskeisenä varautumiskeinona muuttoliikeitä välineellistävään hybridivaikuttamiseen esitetään lainsäädäntö, joka antaa viranomaisille riittävät toimivaltuudet toimia ennaltaehkäisevästi ja tehokkaasti (HE 53/2024 vp, 5). Viranomaisten tulisi pystyä tunnistamaan kansallisen turvallisuuden osatekijät ja tarpeen tullen lainsäädännöllisin keinoin ennakoivasti varmistaa, että viranomaiset eivät omalla toiminnallaan tai toimimattomuudellaan aiheuta tilanteita, joissa lainsäädännöllä annetaan mahdollisuuksia ulkopuolisille tahoille vaarantaa kansallista turvallisuutta (Martelius 2024, 119). Ennaltaehkäisevien toimien kehittämisen tärkeyttä korostetaan sillä, että on oletettavaa, että Eurooppaan pyrkii yhä enemmän ihmisiä ja muuttoliikkeiden välineellistämistä tullaan käyttämään poliittisen painostamisen keinona. Väestön liikkumista eri puolilla maailmaa kiihdyttävät useat maailmanlaajuiset kehityssuunnat ja alueelliset konfliktit, ja maahantulo Eurooppaan on jo tälläkin hetkellä kasvussa. (HE 53/2024 vp, 5.) Lainsäädäntö voisi toimia signaalina vieraalle valtiolle ja saattaisi toimia ennalta estävästi (HE 53/2024 vp, 58), ja viime kädessä tähän vetoamalla vedotaan uuden lain tarpeellisuuteen:

Ensisijaisesti lailla pyrittäisiin yleiseen ja erityiseen ennalta estävyyteen. Menettelyn tarkoituksena olisi poistaa lainsäädännöstä aukko, johon tarttumalla vieras valtio voi vaikuttaa välineellistetyillä maahantulijoilla Suomeen. Aukon poistaminen johtaisi yleiseen ennalta estävyyteen. Erityinen ennalta estävyys saavutettaisiin erityisesti silloin, kun yksittäiset maahantulijat huomaisivat menettelynsä turhaksi ja ymmärrys tästä leviäisi niiden joukossa, jotka Suomeen pyrkivät riskeistä huolimatta. (HE 53/2024 vp, 39.)

Vaikka Suomessa on säädetty joitakin lakeja, joiden avulla torjua maahantulijoiden välineellistämistä, ne esitetään liian puutteellisiksi nykyisen kaltaisen maahantulijoiden välineellistämisen torjumisessa. Jos Suomi ei kykenisi torjumaan vakavaa vaikuttamista, joka maahan kohdistuu, se on omiaan aiheuttamaan vakavaa vaaraa Suomen kansalliselle turvallisuudelle. (HE 53/2024 vp, 6.) Koska lainsäädäntö on julkisen vallan merkittävin yhteiskunnan ohjauskeino, säädösvalmistelun rooli on merkittävä kansallisen turvallisuuden näkökulmasta (Lonka ym. 2020, 13). On tavallista, että uhkien torjuminen asetetaan valtion asialistalle, ja näin on myös maahanmuuton uhan kohdalla, sillä ratkaisuksi uhan torjumiseksi esitetään usein lainsäädäntö ja rajavalvonta (Buzan, Waeber ja de Wilde 1998, 122). Nykyisten kansainvälisten sopimusten esitetään olevan peräisin sellaiselta ajalta, jolloin valtiot eivät väärinkäyttäneet kansainvälisten sopimusten vaalimaa ihmisten oikeutta kansainvälisen suojelun hakemiseen valtioiden tavoitteiden edistämiseksi (HE 53/2024 vp, 6), ja tällä korostetaan lainsäädännön päivittämisen tarvetta. Uuden lain säätäminen esitetään välttämättömäksi myös siitä syystä, että Suomi on pyrkinyt yhteistyön ylläpitämiseen Suomen ja Venäjän välisen rajajärjestelysopimuksen mukaisesti, mutta yhteistyötä on karsittu vastoin Suomen aloitteita. Rajaviranomaisten neuvottelut ilmiön ratkaisemiseksi eivät ole johtaneet ratkaisuihin. (HE 53/2024 vp, 10.) Viime kädessä ainoa tehokkaaksi arvioitu keino valtion painostamiseen ja vakavien uhkien torjumiseksi on käännätyslain mukaan lainsäädännön mukainen ratkaisu (HE 53/2024 vp, 50). Tähän vetoamalla hallitus puhuu uuden lain puolesta.

Välineellistetyn maahantulon turvallistamiseksi ja viestin vahvistamiseksi käännätyslaissa vedotaan hallitusohjelmaan. Käännätyslaissa vedotaan siihen, että välineellistetyn maahantulon rajoittaminen voidaan oikeuttaa nykyisen hallitusohjelman avulla, sillä ”hallitusohjelman mukaan hallitus vahvistaa kokonaisturvallisuutta, kriisinkestävyyttä ja huoltovarmuutta. Suomi varautuu niin ulkoisiin kuin sisäisiin turvallisuusuhkiin realistisesti ja päättäväisesti.” (HE 53/2024 vp, 4.) Kansallisessa turvallisuudessa on kyse poliittisista linjauksista ja ohjelmista, joita kohdistetaan valtion hallittavuuteen ja säilymiseen liittyviin ongelmiin sekä hallinnollisista prosesseista, jotka kohdistetaan näihin ongelmiin (Lonka ym. 2020, 29). Hallituksen rooli puheaktin suorittamisessa on keskeinen, sillä ihmisten on helppo hyväksyä sanoma, kun hallitus suorittaa sen. Tämä johtuu siitä, että hallitus on auktoriteettiasemassa, joka on puheaktin hyväksymisen kannalta merkittävä seikka. (Buzan, Waeber ja de Wilde 1998, 33.) Toisaalta hallituksen kaltaisella merkittäväällä poliittisella toimijalla on valtaa määritellä turvallisuuden sisältö ja ryhtyä poliittisiin toimiin turvallisuuden parantamiseksi, sillä sitä pidetään yleisesti hyväksyttynä valtion turvallisuuden äänenä (ibid., 41). Käännätyslaissa, joka jo itsessään on tullut

hallitukselta, nostetaan erikseen esille hallitus sen vuoksi, että vahvistetaan sanomaa siitä, että välineellistetyin maahantulon tilanteeseen on puututtava, jotta voidaan ennalta varautua sen synnyttämiin turvallisuusuhkiin paremmin. Auktoriteettiin vetoaminen toimii retorisenä keinona turvallistamisen sanoman vahvistamiseksi.

Hybridivaikuttaminen painottaa käyttämään ei-sotilaallisia keinoja (Valtioneuvosto 2021a, 17). Hybridivaikuttamisen ohella käännytyslaissa nostetaan esille laaja-alaisen vaikuttamisen käsite (HE 53/2024 vp, 5). Laaja-alainen vaikuttaminen pitää sisällään hybridivaikuttamisen, mutta käsite sisältää myös avoimen sotilaallisen voimankäytön osapuolten kesken. Hybridivaikuttamisen tapaan laaja-alainen vaikuttaminen on suunnitelmallista, yhdistää usein erilaisia keinoja, on yleensä pitkäkestoista ja sitä voi olla vaikeaa tunnistaa. (Valtioneuvosto 2021a, 17–18.) Venäjän pyrkimys kasvattaa vaikutusvaltaansa keinolla millä hyvänsä on Suomen turvallisuusympäristön kannalta merkittävä uhka. Maa on valmis käyttämään sotilaallista voimaa poliittisten päämääriensä saavuttamiseen, jolloin voidaan puhua laaja-alaisesta vaikuttamisesta, joka uhkaa valtion kansallista turvallisuutta. (Martelius 2024, 111.) Käännytyslaissa tuodaan esille, että eri maiden sotilaallisessa ajattelussa hybridivaikuttaminen ja sotilaallinen ajattelu liittyvät kiinteästi yhteen, ja hybridivaikuttamisen keinoja punnitaan osana sotilaallisia operaatioita ja voiman käyttöä (HE 53/2024 vp, 13). Hybridiuhkiin varautumisessa tulisi ottaa huomioon myös vakavat uhkakuvat. Esityksen mukaan eräs tällaisista uhkakuvista on tilanteen kiihtyminen sellaiseksi, että se johtaa aseellisen voimankäyttöön:

Tavoitteet myös itärajalla voivat niin ikään vaihdella lähes huomaamattomista pyrkimyksistä tilanteeseen, jossa hybridivaikuttaminen esimerkiksi maahantuloa välineellistämällä on keino valmistella toimintaympäristö seuraaville vakavammille vaikuttamisen muodoille aina aseelliseen voimankäyttöön saakka (HE 53/2024 vp, 8–9).

Sotilaalliset uhat uhkaavat kaikkea yhteiskunnassa, joten niitä voitaisiin pitää kaikkein huolestuttavimpana eksistentiaalisena uhkana (Buzan, Waever ja de Wilde 1998, 58). Sotilaallinen turvallisuus pitää sisällään hallituksen kyvyn puolustautua sisäisiltä ja ulkoisilta sotilaallisilta uhilta, mutta se voi myös pitää sisällään sotilaallisen voimankäytön valtioiden tai hallitusten suojelemiseksi ei-sotilaallisilta uhilta, kuten maahanmuuttajilta. Sotilaallisten ulkoisten uhkien turvallistamisprosessissa turvallistaminen on vastavuoroinen prosessi, jossa valtioiden todelliset hyökkäys- ja puolustuskyvyt sekä käsitykset toisten valtioiden kyvyistä ja aikomuksista, ovat vuorovaikutuksessa keskenään ja vaikuttavat toinen toisiinsa. Sotilaallinen ulkoinen uhka voidaan ymmärtää pelkona siitä, että valtio, yhteiskunta tai kansa tuhoutuvat täysin tai se voi

näyttäytyä pakottamisena ja pelotteluna, jota käytetään tiettyjen poliittisten kysymysten yhteydessä. (Ibid., 50–51.)

Käännytyslaissa sotilaallinen uhka näyttäytyy pelkona siitä, että tilanne voi yltyä sellaiseksi, että Venäjä kohdistaa Suomeen aseellista voimankäyttöä. Turvallistaminen ei tapahdu vetoamalla todelliseen uhkaan vaan hypoteettiseen tulevaisuuteen, jossa ilmiöön sekoittuu aseellisen konfliktin keinojen käyttäminen, jos uutta lakia ei säädetä. Venäjän sotilaallinen kyky toimii keskeisenä sotilaallisten uhkakuvien perusteluna. Kyse on ennen kaikkea sotilaallisen uhan mahdollisuuden tiedostamisesta, sillä pelkästään naapurivaltion sotilaallisen uhan olemassaolo tekee siitä turvallisuusuhan (Szpyra 2014, 66). Vetoamalla tällaiseen uhkaavaan hypoteettiseen tulevaisuuteen, jossa välineellistettyyn maahantuloon yhdistyy aseellinen voimankäyttö, korostetaan käännytyslaissa ennakoimisen tärkeyttä, jotta voidaan välttyä tältä tilanteelta. Historian kokemukset vaikuttavat turvallistamisen onnistumisen taustalla, sillä historian kokemukset vaikuttavat nykyisiin käsityksiin sotilaallisista uhkista (Buzan, Waever ja de Wilde 1998, 8). Historian viholliset ja sotakokemukset vahvistavat uhkakuvaa (ibid., 59). Turvallistamisen onnistuminen on joissakin olosuhteissa todennäköisempää kuin toisissa. Raskaasti aseistautunut naapurivaltio, joka on käyttäytynyt historian saatossa aggressiivisesti, on helpompi turvallistaa kuin kevyesti aseistautunut ja pasifistinen naapurivaltio. (Buzan, Waever ja de Wilde 1998, 57.) Kansallisen turvallisuuden ylläpito edellyttää pyrkimystä ymmärtää maailmaa laajemmin kuin pelkän lähihistorian valossa (Laitinen ja Huhtinen 2021, 175). Suomen maantieteellinen sijainti Venäjän rajanaapurina, historian sotakokemukset ja Venäjän kyky käyttää sotilaallista voimankäyttöä sekä tulevaisuuden epävarmuus ovat sekä viranomaisten että poliittisten päättäjien keskuudessa keskeisiä suomalaisten sotilaallisten uhkakuvien ylläpitämistä perustelevia argumentteja (Limnéll 2012, 23). Vaikka käännytyslaissa ei tuoda esille Venäjän ja Suomen menneisyyden konflikteja, on menneisyyden rakenteiden ja prosessien rooli nykyisen turvallisuusympäristön ymmärryksessä keskeinen (Laitinen ja Huhtinen 2021, 36). Uhkakuvien määrittäminen ei tapahdu ikinä vain ”tässä ja nyt” (Limnéll 2012, 5), vaan menneisyyden kokemukset vaikuttavat uhkien muodostamisen ja turvallistamisen taustalla.

Venäjän uhkaavuus nousee Suomen ja Venäjän välisen historian lisäksi siitä, että Venäjän suhtautuminen Suomeen on muuttunut viime aikoina. Suomen liittyminen Natoon ja Suomen Venäjälle kohdistamat pakotteet Ukrainan sodan jälkeen vaikuttavat käännytyslain mukaan ihmisten välineellistämisen taustalla (HE 53/2024 vp, 47–48). Venäjä on vuonna 2022 Venäjän presidentin määräyksellä listannut Suomen epäystävällisten maiden listalle Venäjään kohdistettujen pakotteiden vuoksi, ja tällä on ollut vaikutusta siihen, miten maa suhtautuu Suomeen

(HE 53/2024 vp, 8). Lisäksi tilanteesta tekee haastavan se, että hyökkäyssotaa käyvä valtio toimii arvaamattomasti ja aggressiivisesti (HE 53/2024 vp, 73). Venäjän Suomesta rakentama kuva on vahvasti negatiivinen, ja käännetyksissä esitetään, että negatiivisen kuvan rakentaminen Venäjän osalta tulee todennäköisesti jatkumaan:

Venäjän valtiollinen media on rakentanut Suomesta yhä kielteisempää maakuvaa, joten Suomen toimet todennäköisesti pyrittäisiin jatkossakin esittämään kielteisellä tavalla. Venäjä rakentaisi Suomesta valheellista tarinaa ihmisoikeuksista ja kansainvälisistä sopimuksista piittaamattomana ja venäläisten oikeuksia heikentämään pyrkivänä valtiona. On kuitenkin huomattava, että Venäjä jatkaa Suomesta kielteistä kuvaa luovaa propagandaansa ja kahdensivulisen suhteen heikentämistä riippumatta Suomen päätöksistä. (HE 53/2024 vp, 47.)

Sotilaallisen sektorin mukaan minkä tahansa kahden yksikön välinen uhan tunne kumpuaa sotilaallisten kykyjen ja vihamielisyyden välisestä vuorovaikutuksesta. Kun turvallisissa vedotaan vihamielisyyteen, uhan kokemus kumpuaa mahdollisen hyökkääjän sotilaallisista valmiuksista. (Buzan, Waever and de Wilde 1998, 58–59.) Koska käännetyksissä kerrotaan, että Venäjän suhtautuminen Suomea kohtaan on muuttunut vihamielisemmäksi kuin ennen, pyrkii hallitus oikeuttamaan poikkeukselliset keinot, koska pahimmillaan vihamielisyys voisi purkautua sotilaallisena voimankäyttönä. Tällainen retoriikka, jossa vedotaan siihen, että Venäjän suhtautuminen Suomea kohtaan on muuttunut vihamielisemmäksi, vahvistaa kuvaa siitä, että Venäjän uhka on todellinen. Lisäksi se antaa sellaisen kuvan, että on Suomen edun mukaista, että se torjuu tällaisen arvaamattoman maan mahdollisuuden kohdistaa Suomeen hybridi-vaikutusta.

Kansainvälinen turvallisuus on yhä enemmän kytköksissä kansalliseen turvallisuuteen (Hirsch Ballin, Dijstelbloem ja de Goede 2020, 9), ja käännetyksissä nostetaan esille, että kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden uhkakuvat ovat myös uhka kansalliselle turvallisuudelle (HE 53/2024 vp, 63). Tästä syystä on kiinnitettävä huomiota käännetyksien turvallisuuksiin, jossa vedotaan kansainvälisen ympäristön uhkakuviin tutkittaessa turvallisuuksiin kansallisen turvallisuuden näkökulmasta. Venäjän välineellistämisen uhka ei nimittäin rajoitu vain Suomen tasolle, sillä uhkana esitetään ilmiön leviäminen muihin Euroopan maihin, joka voitaisiin estää lainsäädännön päivittämisellä (HE 53/2024 vp, 51). Venäjän uhka on nähtävissä Suomen lisäksi muissakin valtioissa, sillä Venäjä nähdään usein vaarana koko Euroopan tulevaisuudelle. Ve-

näjä on merkittävä uhka kansainväliselle järjestykselle, ja Venäjän kansainväliselle järjestykselle asettamien uhkien hallinta on vakavin länsimaiden kohtaama haaste. (Dibb 2016, 12.) Venäjän uhkaavuus ja maailmanpolitiikan jännitteet ja muutokset pakottavat Suomen varautumaan häiriötilanteisiin, parantamaan sen kriisinkestävyyttä ja vahvistamaan rajaturvallisuutta (HE 53/2024 vp, 4). Koska Suomen lainsäädännön kiristämisellä voitaisiin torjua maahanmuuttajien liikkuminen muihin Euroopan unionin maihin, Suomen päätös rajoittaa välineellistämistä voisi ehkäistä ilmiön eskaloitumisen Suomea laajemmalle alueelle ja sitä kautta myös kansallisen turvallisuuden suojelemisen.

Suomalaisessa tämän päivän turvallisuuskentässä on nähtävissä pyrkimys yhdistää Suomi laajaan globaalitason turvallisuusdynamikkaan (Limnell 2012, 25). Yhteiskuntien verkostoituminen yli valtiörajojen merkitsee kansallisen turvallisuuden näkökulmasta kansainvälisen kriisinsietokyvyn kehittämistä (Laitinen ja Huhtinen 2021, 192). Valtion vedotessa siihen, että jokin on uhka koko kansainväliselle järjestykselle, pyrkii se saamaan toimilleen tukea (Buzan, Waever ja de Wilde 1998, 159). Kaiken taustalla vaikuttaa ajatus solidaarisuudesta. Termillä solidaarisuus on vankka asemansa poliittisissa keskusteluissa, mutta käsitteellä ei ole yhtä selkeää määritelmää (Althammer 2019, 6). Hyvin yleisessä mielessä se voidaan kuitenkin ymmärtää ihmisiä yhdistäväksi ja koheesiota lisääväksi siteeksi (Taylor 2015, 129). Nykyään yhä useammat yhteiskunnalliset ongelmat ovat kansainvälisiä. Koska solidaarisuuteen vetoamisen on havaittu toimivan tehokkaana yhteiskunnallisten ongelmien ratkaisemisen motivaattorina, on luonnollista hyödyntää solidaarisuuden ajatusta myös globaalien ongelmien ratkaisemisessa. (Althammer 2019, 20–21.) Kun on kyse koko Euroopan turvallisuuden mahdollisesta horjumisesta, solidaarisuus muita Euroopan maita kohtaan toimii keinona, jolla voidaan oikeuttaa nopeat keinot välineellistetyn maahantulon rajoittamiseksi.

Venäjän uhka on havaittu käännytyslain mukaan etenkin Euroopan unionin tasolla, sillä Euroopan unioni on joutunut Venäjän maahantulon kohteeksi (HE 53/2024 vp, 4). Suomalaista uhakuvarakentamista ja turvallisuuskäsitystä ohjaa Suomen pyrkimys mukauttaa kansallista turvallisuuspoliittista asialistaansa siten, että se sopii eurooppalaiseen kontekstiin sekä toisaalta Suomi pyrkii itse EU-jäsenmaana aktiivisesti vaikuttamaan turvallisuusympäristön kehitykseen ja ei-sotilaallisten uhkakuvien hallintaan (Limnell 2012, 25). Suomessa EU esitetään toimijana, jolla on olennainen merkitys Suomen turvallisuuden rakentamisessa, ja EU ymmärretään toimijana, joka edistää Suomen lähialueen vakautta sekä rakentaa maailmanlaajuisia turvallisuutta. Suomi on Euroopan unionin jäsenvaltiona osa jotain suurempaa ja riippuvainen siitä. (Emt., 13.) Esityksessä tämä tuodaan esille, kun todetaan, että ”Suomen itäraja on samalla EU:n

ulkoraja, jonka ylittäminen mahdollistaa pääsyn sisärajavaalvonnasta vapaalle alueelle ja näin ollen edelleen liikkumisen unionin muihin jäsenvaltioihin” (HE 53/2024 vp, 48). Koska Suomen lainsäädännön kiristämällä voitaisiin torjua maahanmuuttajien liikkuminen muihin Euroopan unionin maihin, Suomen päätös rajoittaa välineellistämistä voisi ehkäistä ilmiön eskaloitumisen kansainvälisen turvallisuuden uhkakuvaksi ja keinoksi suojella kansallista turvallisuutta. Suomi on saanut tukea toimilleen Euroopan unionilta ja Natolta, koska nekin ovat huomanneet Venäjän uhkaavan luonteen:

Naton strateginen konsepti vuodelta 2022 määrittelee Venäjän merkittävimmäksi ja suurimmaksi uhaksi liittolaisten turvallisuudelle sekä rauhalle ja vakaudelle euroatlanttisella alueella. EU on vastannut Venäjän hyökkäyssotaan Ukrainassa laajojen pakotteiden kautta. Venäjän hybriditoiminta Suomen itärajalla on lisännyt entisestään kansainvälistä ymmärrystä (sekä EU:ssa että Natossa) Suomen ja Venäjän pitkän rajan muodostamista riskitekijöistä ja uhista. Suomen liittolaiset ja kumppanit ovat osoittaneet vankan tukensa Suomen toimille itärajaa koskeissa ratkaisuihin. (HE 53/2024 vp, 47.)

Turvallistamisen viitekohteena voi toimia kansainvälisen järjestelmän instituutio tai rakenne. Tällöin viitekohde on yleensä sellainen kansainvälinen instituutio tai järjestö, joka nähdään tärkeänä poliittiselle vakaudelle. Kansainvälisten instituutioiden rooli merkittävänä toimijoina poliittisella kentällä tekee niistä mahdollisia ja tehokkaita turvallistamisen viitekohteita. Euroopan unionia on yhdistänyt pyrkimys jäsenvaltioiden välisten konfliktien hillitsemiseen ja yhtenäisyyden luomiseen. Euroopan unionin lisäksi Nato on toiminut keskeisenä kansainvälisiä uhkia vastaan taistelevana instituutiona. (Buzan, Waever ja de Wilde 1998, 147–148.) Turvallistaminen tapahtuu vetoamalla siihen, että päätöksillä on vaikutusta laajempaan kansainväliseen yhteisöön ja sen tulevaisuuteen: ”Suomi on myös EU:n ja Naton jäsen, minkä vuoksi vaikuttaminen kohdistuu vähintään epäsuorasti myös näihin” (HE 53/2024 vp, 11). Suomen jäsenyys Euroopan unionissa ja Natossa asettaa Suomelle vaatimuksen suojella niitä: ”Suomi on vastuussa myös EU:lle ja Natolle rajavalvonnasta ja uhkien torjunnasta” (HE 53/2024 vp, 11). Ennakoivat toimet esitetään tarpeelliseksi koko kansainväliselle yhteisölle ja velvollisuudeksi, jotka Natoon ja Euroopan unioniin kuulumisen asettavat Suomelle. Tämä palautuu solidaarisuuden ajatukseen, sillä solidaarisuus on keskeinen arvo Euroopan unionissa (Tazzioli ja Walters 2019, 175), ja samoin Naton toimintaa ohjaa solidaarisuuden ajatus (NATO 2024b).

Tässä tulosluvussa välineellistetyn maahantulon turvallistaminen on tapahtunut vetoamalla siihen, että ilmiö voi saada vakavampia muotoja tai levitä, jos siihen ei reagoida ajoissa ja välineellistettyä maahantuloa torjuta tehokkaammin. Koska välineellistettyä maahantuloa voi olla vaikea huomata sen hybrdivaikuttamisen luonteen vuoksi, korostaa tämä ennakoimisen tärkeyttä kansallisen turvallisuuden suojelemiseksi. Pahimmillaan välineellistetty maahantulo voisi toimia keinona valmistella Suomea sotilaalliseen laaja-alaiseen vaikuttamiseen tai ilmiö voisi levitä esimerkiksi muihin Euroopan maihin, jos Suomella ei ole lainsäädännöllisiä valmiuksia reagoida ennaltaehkäisevästi tilanteeseen.

8 SUVERENITEETIN LOUKKAAMINEN

Tämä tulosluku tuo esiin sen, että välineellistetty maahantulo on uhka Suomen suvereniteetille. Kansalliseen turvallisuuteen liittyy läheisesti suvereniteetin käsite. Esimerkiksi sisäministeriön määritelmän mukaan kansallinen turvallisuus voidaan nähdä ”yhteiskunnan tilana, jossa yhteiskunnan ja demokraattisen valtiojärjestelmän sekä toiminta että toimintaedellytykset ja valtiosuvereniteetti on suojattu vakavilta uhkilta” (Sisäministeriö 2025b). Suvereniteetti tarkoittaa oikeutta tehdä itsenäisiä päätöksiä koskien jotakin maantieteellistä aluetta ja sen asukkaita (Buzan, Waever ja de Wilde 1998, 49), ja oikeutta päättää valtion poliittisesta muodosta ilman ulkopuolista puuttumista (ibid., 152). Valtion täysivaltaisuus eli suvereniteetti voidaan jakaa sisäiseen ja ulkoiseen suvereniteettiin. Sisäinen suvereniteetti tarkoittaa valtion toimivaltaa valtion alueella, ja ulkoisella suvereniteetilla viitataan valtion oikeuteen päättää suhteistaan toisiin valtioihin ja muihin kansainvälisen oikeuden toimijoihin (Peters 2009, 515–516).

Välineellistetystä maahantulosta tekee uhkaavan se, että se puuttuu Suomen täysivaltaisuuteen. Tämä perustellaan sillä, että ”toiminnassa, jossa vieras valtio sekaantuu toisen suvereenin valtion asioihin pyrkien vaikuttamaan sen sisäisiin asioihin epäasiallisesti painostamalla ja ohjaamalla kansainvälisen suojelun hakijoita sen rajalle, on kyse kohdevaltion täysivaltaisuuden loukkaamisesta” (HE 53/2024 vp, 53). Kansallista turvallisuutta vakavasti uhkaava ja Suomen täysivaltaisuutta loukkaava toiminta voi olla sellaista, joka pyrkii ”kansanvaltaisen yhteiskunnan ja sen instituutioiden häirintään tai niiden toiminnan lamauttamiseen taikka mahdollistaa niiden toiminnan häirinnän tai lamauttamisen” (HE 53/2024 vp, 64). Uhkakuvaa vahvistetaan vetoamalla siihen, että täysivaltaisuuteen kohdistuvat loukkaukset ovat todellisia, sillä Suomen täysivaltaisuuden loukkaukseen pyrkiviä toimia on todennettu ja ne ovat tulleet ilmi ääneen lausuttuina aggressiivisina pyrkimyksinä (HE 53/2024 vp, 9). Tämä retoriikka tekee uhkakuva todellisemman, sillä uhka ei esityksen mukaan ole kuviteltu, vaan se on tunnistettu.

Poliittiset uhat kohdistuvat joko poliittisen yksikön sisäiseen legitimizeettiin, joka liittyy ensisijaisesti ideologioihin ja muihin valtiota määritteleviin konstitutiivisiin ajatuksiin ja kysymyksiin tai valtion ulkoiseen tunnustukseen, sen ulkoiseen legitimizeettiin (Buzan, Waever ja de Wilde 1998, 144). Uhat voivat näyttäytyä hallintorakenteen ideologioiden, valtion koskemattomuuden tai valtion autonomian kyseenalaistamisena. Valtiota uhkaavat eksistentiaaliset uhat liittyvät viime kädessä itsemääräämisoikeuteen, koska itsemääräämisoikeus on valtion olemassaolon kannalta keskeinen tekijä. (Ibid., 150.) Hallituksen esityksen mukaan välineellistämi-

sessä vieras valtio ohjaa maahantulijavirtoja painostuskeinona ja täten loukkaa niiden suvereniteettia (HE 53/2024 vp, 5). Hallituksella on erityinen oikeus valtion edustajana vedota suvereniteetin loukkaamiseen. Puheakti käytännössä tapahtuu vetoamalla niihin uhkiin, jotka ovat uhka turvallistavan toimijan suvereniteetille. (Buzan, Waeber ja de Wilde 1998, 151–152.) Käännytyslain yhteydessä maahantulijoiden välineellistämisen ilmiö on tällainen.

Käännytyslain mukaan täysivaltaisuuden ja kansallisen turvallisuuden säilyttämiseksi on välttämätöntä, että Suomi pystyisi nykyistä välittömämmin ja tehokkaammin puolustautumaan maahantulijoiden välineellistämiseltä ja vieraan valtion painostamiselta (HE 53/2024 vp, 13). Valtiolla on oltava mahdollisuus puuttua sellaiseen sen turvallisuutta ja suvereniteettia loukkaavaan toimintaan, jossa valtion täysivaltaisuus on vakavasti vaarantunut. Tämän toteuttamiseksi lainsäädännön päivittäminen esitetään tarpeelliseksi:

Valtion on välttämätöntä kyetä varmistamaan kaikissa tilanteissa oman täysivaltaisuutensa ja kansallisen turvallisuutensa säilyminen. Tässä tarkoituksessa vain nyt esitettävä keino on tehokas vakavimpiin välineellistetyin maahantulon tilanteisiin varautumiseksi ja niiden torjumiseksi ja siksi välttämätön, vaikkakin sillä on perusoikeuksiin merkittäviä vaikutuksia. (HE 53/2024 vp, 56.)

Käännytyslain perusteella Suomelta puuttuu oikeudelliset instrumentit, joiden kautta pystyttäisiin torjumaan vaikuttamista, jonka tavoitteena on vaikuttaa Suomen täysivaltaisuuteen ja kansalliseen turvallisuuteen (HE 53/2024 vp, 6). Suomen lainsäädännön päivittämisen tarve nousee puutteellisesta lainsäädännöstä, joka mahdollistaa Suomen täysivaltaisuuden loukkaukset: ”Säätelyn edelleen vahvistaminen on kuitenkin aiheellista siksi, että voimassa oleva lainsäädäntö ei mahdollista sitä, että Suomi voisi torjua vakavan painostuksen, jota vieras valtio kohdistaa Suomen alueelle tavalla, joka puuttuu Suomen täysivaltaisuuteen” (HE 53/2024 vp, 6). Esityksessä peräänkuulutetaan sitä, että viranomaisille on annettava paremmat mahdollisuudet reagoida suvereniteettia uhkaavaan toimintaan: ”Voimassa oleva lainsäädäntö rajoittaa viranomaisten toiminnan nykyiselle tasolle. Puolustautumisen tehostamiseksi olisi tarpeen säätää uusia toimivaltuuksia.” (HE 53/2024 vp, 13.) Turvallistaminen tapahtuu vetoamalla siihen, että nykyinen lainsäädäntö on puutteellinen ja viranomaisille on annettava paremmat toimivaltuudet, jotta voidaan reagoida paremmin valtion täysivaltaisuutta loukkaaviin tilanteisiin, kuten maahantulijoiden välineellistämiseen.

Kyky määritellä maahanmuutto riskiksi perustuu ajatukseen siitä, että valtio on ainoa ja tärkein poliittinen perusyksikkö: kytkeytyy politiikkojen pelkoon alueen rajojen symbolisen kontrollin menettämisestä (Koskela 2009, 179). Ajatus suvereniteetista korostaa valtioiden tarvetta valvoa rajojen sisäisen yhteiskunnan eheyttä. Koska maahanmuuttajat ovat valtioiden ulkopuolisia henkilöitä, jotka saapuvat maan sisälle, tekee tämä maahanmuutosta uhkan valtion, yhteiskunnan ja politiikan yhtenäisyyden näkökulmasta. (Bigo 2002, 67.) Suvereniteettia voi uhata eksistentiaalisesti mikä tahansa ilmiö tai toimija, joka kyseenalaistaa tunnustuksen, legitimitetin tai hallitsevan auktoriteetin (Buzan, Waever ja de Wilde 1998, 22). Mikä tahansa ilmiö, jonka esitetään loukkaavan itsemääräämisoikeutta, voidaan esittää turvallisuusongelmana (ibid., 150). Tähän perustuu se, miksi maahantulijoiden välineellistäminen ja ylipäätään maahanmuutto voidaan turvallistaa onnistuneesti. Maahanmuuttovirrat voidaan nähdä itsemääräämisoikeuden lisäksi uhkana heitä vastaanottavalle yhteiskunnalle ja turvallisuudelle. Maahanmuuton aiheuttamat haasteet valtioiden itsemääräämisoikeudelle voidaan esittää johtavan laajempiin ongelmiin, kuten järjestäytyneeseen rikollisuuteen, taloudelliseen rikollisuuteen, huume-kauppaan tai terrorismiin. (Ceyhan ja Tsoukala 2002, 22.) Tällainen ajatus vahvistaa mielikuvaa siitä, että kyse on todellisesta turvallisuusuhasta, jonka torjuminen on välttämätöntä.

Perustuslain (731/1999) 1. §:ssä on todettu, että Suomi on suvereeni valtio, joten maalla on lakiin perustuva oikeus reagoida sellaiseen toimintaan, joka uhkaa sen suvereniteettia (HE 53/2024 vp, 77). Kun uhka kohdistuu jonkin poliittisesti tunnustetun asian legitimitettiin, kuten välineellistetyn maahantulon tapauksessa suvereniteettiin, on tavallista, että se esitetään sellaisena uhkana, jonka torjumiseksi on käytettävä kaikkia mahdollisia keinoja. Uhka ei välttämättä kohdistu suoraan suvereniteettiin, mutta sillä voi olla vaikutuksia täysivaltaisuuden ideologiseen legitimitettiin. (Buzan, Waever ja de Wilde 1998, 144.) Käännytyslaissa on nostettu tämä esille: se, ettei Suomella ole mahdollisuutta päättää omista asioistaan loukkaa sen itsemääräämisoikeutta, joka on perustuslain tasolla tunnustettu arvo ja siten legitiimi sekä suojelemisen arvoinen asia. Muuttoliikkeen välineellistämiseen kohdistuvissa toimissa on nostettu esille se, että valtiolla on oikeus päättää ulkorajojensa turvallisuudesta ja siitä, kenellä on pääsy valtion alueelle (HE 53/2024 vp, 71). Jopa poikkeaminen normeista esitetään tarpeelliseksi, jos suvereniteetin suojeleminen vakavilta uhkilta sitä vaatii:

Eduskunnan oikeusasiamies katsoi, että oikeusvaltiollakin täytyy olla oikeus ryhtyä sellaisiin toimenpiteisiin, jotka ovat sen täysivaltaisuuteen tai kansalliseen turvallisuuteen kohdistuvan vakavan vaaran torjumiseksi välttämättömiä. Tämä pätee myös siinä tilanteessa, että toimenpiteet näyttäisivät olevan ristiriidassa kansainvälisten normien kanssa,

jos niitä laadittaessa ja niihin sitouduttaessa kyseisen kaltaista vakavaa varaa aiheuttavaa toimintaa ei ole osattu ottaa huomioon. (HE 53/2024 vp, 59.)

Oikeusvaltioperiaate on yksi olennaisista demokratian pilareista (O'Donnell 2004, 32). Oikeusvaltiossa julkinen valta toimii lainsäädännön asettamissa rajoissa, toimitaan demokraattisesti ja perusoikeuksia kunnioittaen sekä valtiossa on riippumaton tuomioistuin. Lakien valmistelu, säätäminen ja täytäntöönpano on oikeudenmukaista ja ne ovat hyvän hallinnon mukaisia. (Oikeusministeriö 2025.) Käännytyslaissa painotetaan sitä, että Suomi on oikeusvaltio (HE 53/2024 vp, 47), mutta itse lakiesitys on ristiriidassa oikeusvaltioperiaatteen kanssa, koska se ei toimi kaikkien perusoikeuksia kunnioittaen, joka on oikeusvaltion edellytys (Oikeusministeriö 2025). Käännytyslaissa kuitenkin todetaan, että tilannetta on arvioitava laajempänä kokonaisuutena, jolloin oikeusvaltioperiaatteesta poikkeaminen nähdään hyväksyttävänä. Oikeusvaltiollisuuden ja oikeusturvan näkökulma ei liity yksinomaan Suomen rajalle tuodun yksilön asemaan, vaan rajojen valvontaan liittyvässä toiminnassa ja oikeudellisessa arvioinnissa on huomioitava muita intressejä, sillä kaikkien maahantulijoiden ensisijainen intressi ei välttämättä ole turvapaikan saaminen (HE 53/2024 vp, 72). Sen sijaan, että kaikki itärajalta tulevat henkilöt haluaisivat turvapaikan, voivat he olla vieraan valtion välineellistämisen instrumentteja. Tämän ajatuksen kautta turvallistetaan välineellistetty maahantulo ja oikeutetaan poikkeaminen oikeusvaltion periaatteista.

Suomen suvereniteetin suojelemisen tarpeeseen vedotaan esittämällä, että suvereniteettioikeus on turvattu Suomelle kansainvälisen oikeuden taholta (HE 53/2024 vp, 77). Suvereenit valtiot ovat kansainvälisen oikeuden normin ensisijaisia subjekteja (Besson 2011, 376). Valtion olemassaolo ja autonomia on turvattu muiden valtioiden velvollisuudella kunnioittaa sen alueellista koskemattomuutta ja kiellolla puuttua muiden valtioiden sisäisiin asioihin (Noll 2003, 277). Käännytyslain mukaan ”täysivaltaisuus on kansainvälisen oikeuden primaarinormi, jonka loukkaus merkitsee kansainvälisesti oikeudenvastaista tekoa ja synnyttää valtion vastuun” (HE 53/2024 vp, 62). Tämä retoriikka korostaa sitä, kuinka merkittävä rooli suvereniteetilla on valtiossa, sillä oikeus suvereniteettiin on tunnustettu laajemminkin kuin vain Suomessa. Erilaiset kansainvälisen normit, periaatteet ja instituutiot ovat merkityksellisiä kansainvälisen politiikan kentällä, joka tekee niistä mahdollisia turvallistamisen viitekohteita (Buzan, Waever ja de Wilde 1998, 148). Kerta turvallistaminen tapahtuu esittämällä jokin ilmiö sellaisena, että se mahdollisesti johtaa jonkin periaatteen romahtamiseen tai tuhoon, jonka suojelemiseksi on tehtävä nopeita toimia (ibid.), tässä tulosluvussa tällaiseksi periaatteeksi voidaan ymmärtää jopa kansainvälisen oikeuden tasolla tunnustettu valtioiden suvereniteetti.

Käännytyslaissa suvereniteettioikeuden suojelemisen tarpeeseen on vedottu laajentamalla keskustelua vielä EU-tasolle, sillä lakiesityksen mukaan EU on tunnistanut jäsenvaltioiden oikeuden reagoida sen suvereniteettia loukkaavaan toimintaan. Kuitenkin samaan aikaan EU-oikeuden tasolla ei ole tarvittavia keinoja reagoida tällaiseen toimintaan, joka korostaa uusien oikeudellisten instrumenttien kehittämisen tarvetta:

EU-tasolla on tunnistettu jäsenvaltioiden oikeutettu tarve kyetä reagoimaan tällaisiin tilanteisiin, mutta toistaiseksi jäsenvaltioiden käytössä on vain keinoja, joiden avulla joko spontaanisti tapahtuva tai vieraan valtion ohjailemana tapahtunut laajamittainen maahantulo kyetään pitämään hallittuna. Sen sijaan EU-oikeudessa ei ole olemassa keinoa, jonka avulla voitaisiin torjua vieraan valtion selkeästi ohjailema prosessi, jonka tarkoituksena on vaikuttaa toisen suvereenin valtion sisäisiin asioihin. (HE 53/2024 vp, 6.)

Euroopan unioni on käytännössä suvereenien valtioiden muodostama liitto (Sørensen 1999, 602). Vaikka Euroopan unioni pyrkii yhdentämään jäsenvaltioita, ei se sulje pois jäsenvaltioiden itsemääräämisoikeuden säilyttämistä (Bellamy ja Castiglione 1997, 440). Kuten aikaisemmassa tulosluvussa nostettiin esille, turvallistaminen voi tapahtua vetoamalla kansainvälisen järjestelmän instituutioon (Buzan, Waever ja de Wilde 1998, 147). Lisääntynyt instituutioiden verkostomaisuus lännessä on johtanut siihen, että erilaiset ylikansalliset toimijat ovat turvallistamisen viitekohteita. Kansainvälisiä toimijoita voivat uhata eksistentiaalisesti sellaiset tilanteet, joissa horjutetaan järjestelmiä muodostavia sääntöjä, normeja ja instituutioita. (Ibid., 22.) Koska suvereniteetti on Euroopan unionin toimintaa ohjaava periaate ja Euroopan unionin tasolla tunnustettu oikeus, jonka se takaa Suomelle, se on suojelemisen arvoinen asia ja siten sitä rikkovat ilmiöt on turvallistettavissa käännytyslaissa.

Käännytyslaissa esitetään, että välineellistäminen loukkaa ihmisoikeuksia. Suvereniteetti ja ihmisoikeudet voidaan nähdä toistensa täydentäjinä, ja valtiot ovat keskiössä ihmisoikeussopimusten osapuolina (Kronlund 2024, 12). Koska valtioiden rooli on keskeinen ihmisoikeuksien näkökulmasta, voidaan suvereniteetin katsoa tukevan ihmisoikeuksien edistämistä ja suojelua (emt., 10). Ihmisoikeudet ja muut suoraan yksilöihin vaikuttavat asiat voidaan helposti turvallistaa (Buzan, Waever ja de Wilde 1998, 141). Käännytyslaissa turvallistamisen poikkeukselliset keinot oikeutetaan sillä, että maahantulon välineellistämisen torjumisella voi olla myönteisiä vaikutuksia perus- ja ihmisoikeuksien toteutumiselle: ”Koska turvapaikanhaun välineellistämisen valtiollisen vaikuttamisen välineenä voi katsoa jo sellaisenaan rikkovan kansainvälistä

oikeutta, on välineellistämisen torjunnalla ainakin välillisesti myös myönteisiä välillisiä vaikutuksia perus- ja ihmisoikeuksien toteutumiselle ja kansainvälisen oikeuden noudattamiselle” (HE 53/2024 vp, 41). Vaikka uuden lain on nähty rikkovan ihmisoikeuksia, tässä kohtaa lain ihmisoikeusrikkomukset on oikeutettu sillä, että laki voisi suojella joidenkin ihmisoikeuksien toteutumista.

Esityksen mukaan suvereenin valtion päätös torjua välineellistämistä suojelisi paremmin maahanmuuttajia siltä, että heitä käytettäisiin välineellistämisen välineinä ja siten uusi laki suojelisi heitä perus- ja ihmisoikeusloukkauksilta. Esityksessä tässä kohtaa tilanteesta väritetään mustavalkoisempaa kuvaa kuin se todellisuudessa on. Vaikka käännytyslailla onnistuttaisiin vähentämään ihmisten käyttämistä välineellistämistarkoituksessa, ei se poista sitä tosiasiaa, että käännytyslaki edelleen rikkoo ihmisoikeuksia esimerkiksi kansainvälisen suojelun hakemusten rajoittamisen muodossa. Hakemusten rajoittaminen vaikuttaa muun muassa maahanmuuttajien ja pakolaisten pääsyyn valtion alueelle, suojelun saamiseen ja oikeuksien nauttimiseen. Ilman pääsyä toisen valtion alueelle nämä ihmiset pysyvät limbotilassa, eri valtioiden alueiden ja oikeusjärjestelmien heiteltävinä. (Osso 2025, 371.) Tätä ei ole käännytyslaissa tuotu ilmi, vaan se on naamioitu oikeuksia edistäväksi ja siten tarpeelliseksi.

Valtioilla on tapana vedota suvereniteettiinsa ja samalla olla noudattamatta ihmisoikeuksia tai niiden täytöntöönpanoa (Kronlund 2024, 7). Perustuslailliset demokratiat väittävät kunnioittavansa ihmisoikeuksia ja vahvistavansa kaikkien ihmisten vapauksia ja tasa-arvoa, mutta ne vaativat myös itselleen suvereenin oikeuden kehittää politiikkaa omien etujensa mukaisesti usein tavoilla, joilla on kielteisiä vaikutuksia valtion rajojen ulkopuolisille ihmisille, kuten maahanmuuttajille. Valtio näennäisesti vahvistaa kaikkien ihmisten vapautta ja tasa-arvoa, mutta samalla oman maan kansalaisten oikeudet menevät etusijalle ja tämä perustellaan itsemääräämisoikeudella. (Larking 2004, 15.) Käännytyslaissa välineellistetyn maahantulon turvallistamisessa käy näin, sillä ”esitys rajoittaisi henkilön mahdollisuutta saattaa kysymys oikeuteen turvapaikasta käsiteltäväksi hallintomenettelyssä ja tuomioistuimessa alueella, jolla lakia sovellettaisiin” (HE 53/2024 vp, 98), ja tämän takia se on jännitteinen Suomea koskevien ihmisoikeusvelvoitteiden näkökulmasta. Vaikka uusi laki poikkeaa kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteista, kuten ehdottomasta palautuskiellosta (HE 53/2024 vp, 41), uuden lain tarpeellisuus perustellaan sillä, että loppujen lopuksi suomen kansalaisten turvallisuus on laitettava edelle (HE 53/2024 vp, 77). Turvallistaminen tapahtuu siis juuri niin, että suomen kansalaisten suojeleminen menee maahantulijoiden ihmisoikeuksien suojelemisen edelle, mutta se oikeutetaan valtiolle kuuluvalla itsemääräämisoikeudella.

Toisaalta ihmisoikeuksien rikkominen oikeutetaan sillä, että rajoittaminen tapahtuisi niissä tilanteissa, joissa ei olisi muita vaihtoehtoja, ja se tapahtuisi mahdollisimman suppeassa mitta-kaavassa täysivaltaisuuden suojelemiseksi: ”Kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten vastaanottamista ei saa rajoittaa laajemmin tai pidempään kuin mikä on välttämätöntä Suomen täysivaltaisuuden tai kansallisen turvallisuuden vakavan vaarantumisen torjumiseksi” (HE 53/2024 vp, 106). Esityksessä annetaan sellainen kuva, että lain säätäminen on välttämätön siksi, että se voidaan mahdollisesti ottaa käyttöön sellaisessa vakavassa kansallista turvallisuutta ja Suomen täysivaltaisuutta uhkaavassa tilanteessa, jossa ei ole käytettävissä muita tehokkaampia keinoja:

Rajoituspäätös olisi mahdollista tehdä, jos 1) on tieto tai perusteltu epäily siitä, että vieras valtio pyrkii vaikuttamaan Suomeen maahantulijoita hyväksikäyttämällä; 2) vaikuttaminen vaarantaa vakavasti Suomen täysivaltaisuutta tai kansallista turvallisuutta; 3) rajoittaminen on välttämätöntä Suomen täysivaltaisuuden tai kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi; ja 4) muut keinot eivät ole riittäviä Suomen täysivaltaisuuden tai kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi. (HE 53/2024 vp, 62.)

Kansalliseen turvallisuuteen vetoamalla on kautta aikojen oikeutettu maahanmuuttajien oikeuksien rajoittaminen (Szuniewicz-Stępień 2015, 76). Poliittiset argumentit, joilla pyritään oikeuttamaan ihmisoikeuksien rikkomukset vetoamalla kansallisen turvallisuuden suojelemisen tarpeeseen ovat myös yleistymässä. Valtiot argumentoivat, että tapahtumia on tarkasteltava kokonaisuutena ottaen huomioon tapahtumien olosuhteet, ja tähän vetoamalla valtiot voivat oikeuttaa kiireelliset ja poikkeukselliset toimet. (Gkliati 2023, 565.) Turvallistaminen tapahtuu niin, että jokin eksistentiaalinen uhka oikeuttaa poikkeamisen normaaleista käytännöistä (Buzan, Waever and de Wilde 1998, 25), ja tässä tilanteessa maahantulijoiden välineellistäminen esittää niin isoksi uhaksi kansalliselle turvallisuudelle ja täysivaltaisuudelle, että nykyisestä lainsäädännöstä voidaan poiketa, jos se on välttämätöntä yhteiskunnan suojelemiseksi.

Kun välineellistetty maahantulo turvallistetaan vetoamalla valtion suvereniteetti, on Suomen historialla oma roolinsa turvallistamisessa, sillä suvereniteetista puhuttaessa vedotaan usein historiallisiin näkökulmiin (Vinogradova ja Danilevskaya-Urbanova 2024, 219). Aivan kuten edellisessä tulosluvussa, myös tässä Suomen ja Venäjän katkeran historian ja aiempien sotien muistojen olemassaolo tekee turvallistamisen prosessista helpomman. Negatiiviset muistot voivat ylläpitää turvattomuuden mielikuvaa, vaikka vakiintuneet nykyiset poliittiset ja sotilaalliset realiteetit eivät näyttäisi tarjoavan objektiivisia perusteita uhkakuvalle. (Buzan, Waever ja de

Wilde 1998, 60.) Suomen nykyiset kamppailut suvereniteetista liitetään hyvin usein jollakin tavoin Venäjän ja Suomen välisiin historiassa käytyihin itsenäisyystaisteluihin (Vinogradova ja Danilevskaya-Urbanova 2024, 223). Itsenäisyys on osa itsemääräämisoikeutta, mutta se on laajempi konsepti, joka koostuu joukosta käytäntöjä, joissa yhdistyvät todellinen itsemääräämisoikeus, alueen historia ja muistot, jotka liittyvät kansalliseen identiteettiin (Paasi 2016, 22). Suomessa rajojen turvallistamispuhe on yhteydessä kansalliseen historiaan ja identiteettiin (Prokkola 2018, 868). Väkivalta, sodat ja Venäjän/Neuvostoliiton uhka ovat olleet ratkaisevassa roolissa itsenäisyyteen liittyvien narratiivien muovaamisessa. Samoin Suomen ja Venäjän välinen raja on ollut keskeinen kansallisen identiteetin rakentamisessa. Keskusteluissa Suomen kansan on esitetty muodostuvan ”meistä”, jota uhkaa ”toinen”, eli Venäjä/Neuvostoliitto. (Paasi 2016, 25.) Ottaen huomioon sen, miten keskeinen rooli Venäjän ja Suomen rajahistorialla on kansalliselle identiteetille, on välineellistetyn maahantulon turvallistamisprosessissa historialla oma roolinsa.

Suvereniteetin loukkaaminen -tulosluvun mukaan välineellistetty maahantulo on turvallistettu esittämällä, että välineellistämistoiminta rikkoo Suomen suvereniteettia, joka on perustuslain ja kansainvälisen oikeuden tasolla tunnustettu oikeus. Suvereniteetti on keskeinen osa kansallisen turvallisuuden määritelmää, ja toisen valtion puuttuminen sen toimintaan uhkaa käännetykslain mukaan Suomen suvereniteettia ja siten vääjäämättä kansallista turvallisuutta. Suvereniteetin suojeleminen nähdään niin merkittävänä arvona, että se oikeuttaa jopa maahantulijoiden ihmisoikeuksien rikkomisen. Toisaalta lakiesityksessä on myös esitetty, että välineellistämisen torjumisella voitaisiin varmistaa maahanmuuttajien ihmisoikeuksien parempi toteutuminen, koska lain myötä välineellistäminen vaikeutuisi eikä maahanmuuttajia voitaisi käyttää enää välineellistämistarkoituksessa. Vaikka lakiesityksessä väitetään näin, on kiinnitettävä huomiota siihen, että maahanmuuttajien sulkeminen rajan ulkopuolelle jättää heidät oman onnensa nojaan, joka ei vastaa ihmisoikeuksien mukaista kohtelua.

9 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä tutkielmassa tutkin hallituksen turvallistamispuhetta käännetytslaissa. Lakiesitystä analysoin Kööpenhaminan koulukunnan turvallistamisteorian avulla tavoitteena ymmärtää, miten välineellistetyn maahantulon ilmiöstä on rakennettu etenkin kansallisen turvallisuuden uhkakuva. Tutkielman analyysimenetelmänä toimi teoriaohjaava sisällönanalyysi. Analyysimenetelmän ja teoreettisen viitekehykset pohjalta muodostin yhteensä kolme tuloslukua: sisäisen turvallisuuden uhat, eskaloitumisen riski ja suvereniteetin loukkaaminen. Tutkielman tulosluvuissa välineellistetyn maahantulon ilmiötä ja sen turvallistamista olen pyrkinyt ymmärtämään paremmin liittämällä ilmiön laajempaan maahanmuuton tutkimuksen kontekstiin.

Hallitus turvallisti välineellistetyn maahantulon esittämällä ilmiön uhkana Suomen kansalliselle turvallisuudelle, sillä ilmiö esitetään käännetytslaissa ensi sijassa uhkana Suomen ja maan kansalaisten turvallisuudelle. Tämä ilmeni siinä, että esityksessä hallitus vetoaa jatkuvasti Suomen kansallisen turvallisuuden suojelemisen tarpeeseen. Välineellistäminen esitettiin myös kansainvälisten toimijoiden tunnistamaksi uhaksi, jonka vaikutukset voivat heijastua laajemmalle kuin vain Suomen toimintaan. Käännetytslaissa välineellistetyn maahantulon ilmiö esitettiin koko Eurooppaa koskettavaksi ilmiöksi, jonka estämisessä Suomen on kannettava oma kortensa kekoon, koska Suomi on Naton ja Euroopan unionin jäsenmaa.

Ensimmäisessä tulosluvussa eli sisäisen turvallisuuden uhat -tulosluvussa välineellistetty maahantulo esitettiin uhkana Suomen sisäiselle turvallisuudelle, joka on kansallisen turvallisuuden keskeinen ulottuvuus. Esityksessä vedottiin siihen, että välineellistäminen voi mahdollistaa monenlaiset sisäisen turvallisuuden uhat, joiden torjumiseksi nykyisen lainsäädännön muokkaaminen on tarpeen. Etenkin uhkana esitettiin rikollisuus, jota voidaan hyödyntää osana välineellistämistä ja joka voi ilmetä väkivaltarikollisuutena. Lisäksi ilmiön esitettiin aiheuttavan monenlaisia yleisen järjestyksen häiriöitä polarisaatiota lisäämällä, yhteiskunnallisia epäluuloja luomalla ja viranomaisia kuormittamalla. Aineistossa rakennettiin narratiivia, jossa sisäisen turvallisuuden uhkia luovat ”toiset” ovat uhka ”meille”, joka voidaan ymmärtää Suomen kansalaisten ja yhteiskunnan muodostavaksi kokonaisuudeksi. Tähän ajatukseen vetoamalla välineellistetyn maahantulon ilmiö turvallistettiin ja esitettiin sisäisen turvallisuuden uhkana.

Eskaloitumisen riski -tulosluvussa välineellistetyn maahantulon turvallistaminen tapahtui vetoamalla siihen, että ilmiö voi saada vakavampia muotoja, jos siihen ei reagoida ajoissa. Koska

kansallinen turvallisuus korostaa ennakoimisen ja valtion säilymiseen liittyvien ongelmien eliminoinnin tärkeyttä, sen suojelemiseksi on varauduttava siihen, ettei itärajan tilanne pahene entisestään. Turvallistamisessa korostettiin sitä, että välineellistetty maahantulo on hybridivaikuttamisen muoto, joten sille on tyypillistä, että vaikuttamispyrkimykset voivat jäädä huomaamatta ennen kuin on liian myöhäistä puuttua tilanteeseen. Erityisen uhkaavan Venäjän välineellistämisestä teki se, että välineellistämiseen voi sekoittua sotilaallista painostamista tai se voi toimia keinona valmistella maata sotilaalliseen vaikuttamiseen. Lisäksi välineellistäminen oli uhka laajemmalle kansainväliselle yhteisölle, sillä ilmiö voi levitä muualle. Välineellistämisen torjuminen esitettiin keinona säilyttää valtiollinen ja kansainvälinen järjestys, koska se suojelisi sekä Suomea että kansainvälistä yhteisöä siltä, ettei itärajan tilanne eskaloitu vakavammaksi kuin, millainen rajan tilanne on ollut.

Viimeisessä suvereniteetin loukkaaminen -tulosluvussa välineellistetyn maahantulon nähtiin loukkaavan Suomen suvereniteettia. Välineellistetyn maahantulon turvallistamiseksi käännytyslaki vetosi siihen, että ilmiö rikkoo Suomen itsemääräämisoikeutta, koska välineellistämisen kautta voidaan häiritä yhteiskunnan ja instituutioiden normaalia toimintaa. Tämä tapahtuu esityksen mukaan esimerkiksi painostamisen kautta tavoitteena vaikuttaa valtion sisäisiin asioihin tai ohjaamalla maahanmuuttajia sen rajalle. Käännytyslain mukaan valtiolla täytyy olla oikeus reagoida sen suvereniteetin loukkauksiin, sillä se on Suomen perustuslain takaama ja kansainvälisen oikeuden tasolla tunnustettu arvo. Suvereniteetti on myös osa kansallista turvallisuutta, joten sen rikkomukset loukkaavat kansallista turvallisuutta. Suvereniteetin loukkaaminen -tulosluvussa esitettiin, että välineellistämisen torjumisen myötä voitaisiin varmistaa, että Suomi säilyttää sen täysivaltaisuuden, jonka lisäksi välineellistetyn maahantulon torjuminen parantaisi maahanmuuttajien ihmisoikeuksien toteutumista. Tämä väittämä on kuitenkin kyseenalaistettavissa, sillä se, että maahanmuuttajat käännytetään Suomen rajalla takaisin, rikkoo jo itsessään kansainvälisiä ihmisoikeussopimuksia. Tämän lisäksi rajalta käännytetty voi mahdollisesti jäädä ilman tukea tai paikkaa, jonne palata, joten on syytä suhtautua varauksella tällaiseen väittämään.

Tutkielman tulokset osoittivat, kuinka välineellistetty maahantulo on hallituksen näkökulmasta monella tavalla huolestuttava ilmiö ja sen torjuminen esitetään tärkeänä, koska sen vaikutukset heijastuvat laajasti turvallisuuteen. Vetoamalla maahantulon välineellistämisen mahdollistamiin uhkiin hallitus oikeutti poikkeukselliset toimet välineellistämisen torjumiseksi. Käännytyslaki esitettiin välttämättömäksi nostamalla esille kansallisen turvallisuuden suojelemisen tarve, kun turvallistettiin välineellistetty maahantulo. Turvallistamisen apuna on käytetty myös

retoriikkaa, jossa Venäjästä rakennetaan erityisen uhkaavaa kuvaa. Maan aiheuttamat muutokset turvallisuusympäristössä ja sen suhtautumisen muutos Suomea kohtaan ovat esimerkkejä tällaisista toimista. Nämä kaikki pointit yhdistettynä hallituksen rakentama uhkakuva itärajan tilanteesta näyttää erittäin uhkaavan. Koska uuden lain tarpeeseen vedotaan esittämällä itärajan tilanne kansallisen turvallisuuden uhkana, etenkin tämä tekee tilanteesta huolestuttavan, sillä kansallisen turvallisuuden häiriöt voivat heikentää sekä tavallisten kansalaisten että yhteiskunnan turvallisuutta.

10 POHDINTA

Tutkielmani tavoitteena oli tarkastella, miten hallitus on turvallistanut välineellistetyn maahantulon ilmiön ja siihen vetoamalla perustellut uuden lain välttämättömyyden. Tutkielmassa saadut tulokset myötäilevät paljon aikaisemman maahanmuuton turvallistamisen tutkimuksia, ja välineellistetyn maahantulon turvallistamisessa käytettiin samanlaisia argumentteja kuin maahanmuuton turvallistamisessa. Oma tutkielmani kuitenkin tarjoaa uutta tietoa itärajan välineellistämisestä, josta on tehty vielä verrattain vähän tutkimusta. Tutkielmani avaa etenkin sitä, miten merkittävä rooli hallituksella on ollut Venäjän välineellistetyn maahantulon uhkakuvan muodostamisessa. Koska kansalliseen turvallisuuteen vetoaminen turvallistamisen yhteydessä pyrkii vahvistamaan mielikuvia konkreettisten toimien tarpeesta uhan torjumiseksi (Salamatin 2021, 1), tutkielmani anti on siinä, että se tarjoaa välineitä ymmärtää paremmin, miksi käännystylaki meni läpi eduskunnassa.

Tutkielman tekeminen on osoittanut, että aihe on monessa suhteessa kompleksinen. Kansainvälisten rajojen sulkeminen voidaan joskus perustella sillä oletuksella, että se on maan kansalaisten edun mukaista (Camacho Beltrán 2020, 9). Tutkielmassani itärajan välineellistetyn maahantulon turvallistamisessa vedotaan tähän ajatukseen, ja turvallistaminen tapahtuu esittämällä oman maan kansalaisten suojeleminen ensisijaiseksi tavoitteeksi. Kuitenkin lain ongelmallisuus palautuu loppujen lopuksi siihen, että sitä voidaan pitää ihmisarvojen vastaisena. Kansallisen turvallisuuden suojeleminen ei saisi olla ristiriitainen suhteessa kansainvälisiin ihmisoikeuksiin, sillä inhimillinen ja ihmisarvoinen kohtelu ovat jokaiselle ihmiselle kuuluvia oikeuksia. Hallituksen lakiesitys jättää ne vähälle huomiolle rakentaen jatkuvasti kuvaa ”isosta pahasta Venäjästä”, vaikka koko lakiesityksessä ja hyväksytyssä laissa on kyse rajalle tulevien ihmis-oikeuksista. Lainsäätäjien haasteeksi jää sen pohtiminen, kuinka voidaan torjua Venäjän tai minkään muunkaan toimijan Suomeen kohdistamaa hybridivaikuttamista, mutta samaan aikaan varmistaa, ettei ristiriitoja ole kansainvälisen oikeuden ja ihmisoikeuksien suhteen. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi on välttämätöntä kiinnittää enemmän huomiota maahanmuuttajien asemaan, jotka ovat tilanteen todellisia uhkia poljettuine oikeuksineen.

Analyysi on osoittanut välineellistetyn maahantulon ilmiön merkittävyyden kansallisena ja globaalina uhkana. Kansainväliset muuttoliikkeet ovat keskeinen globalisoituvan maailman ilmiö, joka tulee ilmi jatkuvana kirjallisuuden lisääntymisenä aiheen ympäriltä (Jaskulowski 2017, 336). Maahanmuutto ja turvallisuuspolitiikka kietoutuvat tiiviisti toisiinsa, ja niiden välinen suhde on toistuvasti esillä poliittisessa keskustelussa. Vaikka maahanmuuton turvallistaminen

ei ole itsessään uusi ilmiö, ja sen keskeinen rooli turvallisuuspolitiikassa tekee siitä jatkuvasti ajankohtaisen, kriittistä tutkimusta vaativan tutkimuskohteen. (Colomé-Menéndez, Koops ja Weggemans 2021, 1.) Maailmanpoliittinen tilanne, jossa maahanmuuttoa käytetään hybridivaihtamisen välineenä, on laajentanut maahanmuuton tutkimusta ja pakottanut pohtimaan ilmiötä sekä syvällisemmin että kriittisemmin. Venäjän ja Suomen itärajan välineellistämisen tilanne on yksittäinen esimerkki tiettyyn paikkaan sijoitettavasta välineellistämisyrittämisestä, mutta aiheen tutkiminen on tärkeää, sillä maahanmuuton tutkimus on jatkuvasti relevanttia. Lisäksi itärajan välineellistämisen ilmiö myötäilee kansainvälisiä maahanmuuton trendejä ja siten syventää ymmärrystä aiheen ympäriltä. Tutkielmani aiheen merkittävyys kumpuaa siitä, että maahanmuuton turvallistamisen tutkimuksen avulla voimme ymmärtää, miten ilmiöstä voidaan rakentaa turvallisuusuhkaa. Tämän tiedon kautta pystymme suhtautumaan kriittisesti ilmiöihin, jotka esitetään lähtökohtaisesti uhkana.

10.1 Itsereflektio

Vaikeuksia minulle tuotti tutkielmaa tehdessäni se, miten liittää kansallinen turvallisuus osaksi tutkielmaa. Jouduin paljon pohtimaan sitä, miten yhdistää kansallinen turvallisuus ja turvallistaminen analyysissä ja tuloslukuissa. Vaikeuksia tuotti entisestään se, että käännytyslaissa välineellistämisen turvallistaminen tapahtui vetoamalla muidenkin kuin vain Suomen kansallisen turvallisuuden suojelemisen tarpeeseen, joka pakotti pohtimaan syvällisemmin Suomen kansallisen turvallisuuden suhdetta laajempaan turvallisuuskenttään. Loppujen lopuksi päädyin tarkastelemaan turvallistamista kansallisen turvallisuuden kautta, koska olisi ollut hankalaa sivuuttaa sen rooli turvallistamisessa. Tämä johtui siitä, että turvallistaminen käännytyslaissa tapahtui lähtökohtaisesti kansallisen turvallisuuden näkökulmasta. Lisäksi tulin siihen lopputulokseen, että vetoaminen muiden toimijoiden turvallisuuden heikkenemiseen oli huomioitava analyysissä siitä syystä, että kansallista turvallisuutta ei voida erottaa globaalista turvallisuudesta, sillä ne toimivat symbioottisessa suhteessa keskenään (United Nations 2014). Se, että päädyin liittämään kansallisen turvallisuuden osaksi analyysia tarjosi laajempaa ja syvällisempää ymmärrystä siitä, miten välineellistetyin maahantulon ilmiö on esitetty Suomeen kohdistuvana uhkakuvana. Viime kädessä siitä koko lakiesityksessä on kyse, suomalaisten turvallisuuden suojelemisesta.

Tutkielmani rajoitteena voi pitää sitä, että aineistoni oli ainoastaan Petteri Orpon hallituksen käännytyslaki, joten aineisto asetti rajoitteita välineellistetyn maahantulon ilmiön moniäänisen analyysin tekemiselle. Aineiston laajentaminen esimerkiksi eduskunnan pöytäkirjoihin olisi mahdollistanut ilmiön tarkastelun laajemmin, sillä tämä olisi mahdollistanut paremmin vastakaisten kantojen huomioonottamisen. Tämä olisi mahdollistanut turvallistamisen ohella mahdollisen vastaturvallistamisen analysoimisen. Vastaturvallistaminen on prosessi, jossa hyväksytty turvallistaminen haastetaan turvallistamalla jokin toinen asia. Tämä noudattaa samaa kaavaa kuin turvallistaminen, eli kielellisten valintojen kautta jostakin asiasta rakennetaan uhkaavaa kuvaa ja vedotaan siihen, että jokin muu taho tai ilmiö on todellinen uhka. (Stritzel ja Chang 2015, 552.) Toisaalta aineiston rajaaminen yhteen dokumenttiin mahdollisti syvemmän analyysin, kun siinä ei huomioitu muita näkökulmia. Perustelin aikaisemmin, että aineiston valintaa ohjasi kiinnostus tutkia juuri Orpon hallituksen turvallistamispuhetta välineellistetystä maahantulosta. Vaikka analyysin laajentaminen olisi ollut mahdollista, ei se tutkielmani tavoitteen kannalta ollut mielekäästä.

Vaikka turvallistamisen kautta voidaan tutkia monenlaisia ei-sotilaallisia ilmiöitä, koin teorian soveltamisen ja liittämisen osaksi analyysiä ajoittain haasteelliseksi. Turvallistamisteoria on jakanut turvallisuuden eri sektoreihin, jotka ovat sotilaallinen, ympäristö-, taloudellinen, yhteiskunnallinen ja poliittinen turvallisuus (Buzan, Waever ja de Wilde 1998, 22–23). Välineellistetyn maahantulon turvallistamisessa ei vedottu ympäristöuhkiin ja taloudellisiin uhkiinkin vain muutaman kerran, mutta en sisällyttänyt niitä tuloslukuihin, koska ne eivät oikein sopineet yhdenkään tulosluvun alle. Näin ollen analyysissä ei juurikaan huomioitu näitä kahta ulottuvuutta, sillä sen sektorin sisältämiin uhkiin ei vedottu turvallistamisessa, ja relevantin teorian osuus pieneni huomattavasti. Kuitenkin samaan aikaan koen, että turvallistamisen teoria oli oiva valinta teoreettiseksi viitekehyykseksi, sillä tulokset osoittavat sen, että välineellistetyn maahantulon ilmiö on vahvasti turvallistettu. Tämä näkyy siinä, että käännytyslaki noudattaa turvallistamisen prosessia, jossa jostakin ilmiöstä, tässä välineellistetystä maahantulosta, on rakennettu eksistentiaalista uhkaa, jonka torjuminen on asetettava prioriteetiksi ennen kuin on liian myöhäistä.

10.2 Jatkotutkimusaiheet

Käännytyslain jännitteinen suhde suhteessa kansainväliseen lainsäädäntöön ja oikeuteen tarjoaa monia mielenkiintoisia tutkimusaiheita. Erityisen kiinnostavan tutkimusaiheen siitä tekee se, että aihe jakaa mielipiteitä ja on herättänyt runsaasti keskustelua käännytyslakiprosessin aikana ja sen jälkeen. Koska käännytyslaki on hyväksytty huolimatta sen ihmisoikeusrikkomuksista, on hyvä pysähtyä pohtimaan, miten tällainen esitys on mennyt läpi. Olisi mielenkiintoista tutkia ihmisoikeuksien loukkaamista suhteessa johonkin toiseen ilmiöön. Tämä tarjoaisi välineitä ymmärtää paremmin, näyttääkö ihmisoikeuksien rikkominen sallitulta jonkin sellaisen ilmiön rinnalla, jota ei ole turvallistettu yhtä vahvasti kuin välineellistetty maahantulo ja maahanmuutto ylipäätään. Onko välineellistetyn maahantulon torjumisen ihmisoikeusrikkomukset loppujen lopuksi pienempi paha, kun ilmiö on kääritty Venäjän pelon verhoon?

Lisäksi mielenkiintoista olisi tarkastella sosiaalisen median roolia välineellistämisessä. Mielenkiintoni tähän heräsi siitä, että itse käännytyslaissa on nostettu esille, että ”järjestäytynyt rikollisuus, laittoman maahantulon järjestäminen, korruptio ja sosiaalinen media ovat kiinteä osa ilmiötä” (HE 53/2024 vp, 9) ja melko raflaavasti todettu, että ”avoinna olevia ja tarpeellisia reittejä markkinoidaan sosiaalisessa mediassa aktiivisesti kaikkine palveluineen” (HE 53/2024 vp, 10). Nämä käännytyslain kohdat antavat ymmärtää, että sosiaalinen media on tehnyt välineellistetyn maahantulon tilanteesta vaikeamman. Kiinnostavaa olisi tutkia, onko näin todellisuudessa käynyt ja missä määrin vai ovatko nämä nostot olleet ennemminkin osa turvallistamisen retoriikkaa.

LÄHTEET

Adamson, Fiona. 2006. "Crossing Borders: International Migration and National Security." *International Security* 31:1, 165–199.

Alasuutari, Noora. 2021. "Laadullisesta määrälliseksi : esimerkkinä hallituksen esitykset." Teoksessa *Empiirinen oikeustutkimus*, toim. Kati Nieminen ja Noora Lähteenmäki. Helsinki: Gaudeamus, 248–258.

Alasuutari, Pertti. 2011. *Laadullinen tutkimus 2.0* (4. uud. p.). Tampere: Vastapaino.

Albert, Michael. 2022. "Climate Emergency and Securitization Politics: Towards a Climate Politics of the Extraordinary." *Globalizations*, 20:4, 533–547.

Althammer, Jörg. 2019. "Solidarity: From Small Communities to Global Societies." Teoksessa *Solidarity in Open Societies*, toim. Jörg Althammer, Bernhard Neumärker ja Ursula Nothelle-Wildfeuer. Wiesbaden: Springer VS, 5–23.

Amalia, Novi Rizka, 'Azzam El Zahidin ja Dwi Ardiyanti. 2024. "Analysis of The Impact of The Russia-Ukraine War on Finland's Policy Using the Neorealism Perspective." *Journal of Islamic World and Politics* 8:2, 221–232.

Ambrosini, Maurizio. 2015. "From "Illegality" to Tolerance and Beyond: Irregular Immigration as a Selective and Dynamic Process." *International Migration* 54:2, 144–159.

Asderaki, Foteini ja Eleftheria Markozani. 2021. "The Securitization of Migration and the 2015 Refugee Crisis: From Words to Actions." Teoksessa *The New Eastern Mediterranean Transformed*, toim. Aristotle Tziampiris ja Foteini Asderaki. Cham: Springer, 179–199.

Astrov, Vasily, Mahdi Ghodsi, Richard Grieveson, Mario Holzner, Artem Kochnev, Michael Landesmann, Olga Pindyuk, Robert Stehrer, Maryna Tverdostup ja Alexandra Bykova. 2022. "Russia's Invasion of Ukraine: Assessment of the Humanitarian, Economic, and Financial Impact in the Short and Medium Term." *International Economics and Economic Policy* 19, 331–381.

Bachmann, Sascha-Dominik Dov ja Anthony Paphiti. 2021. "Mass Migration as a Hybrid Threat? – A Legal Perspective." *Polish Political Science Yearbook* 50:1, 119–145.

Balzacq, Thierry. 2005. "The Three Faces of Securitization: Political Agency, Audience and Context." *European Journal of International Relations* 11:2, 171–201.

Balzacq, Thierry, Sarah Léonard ja Jan Ruzicka. 2015. "'Securitization' Revisited: Theory and Cases." *International Relations* 30:4, 494–531.

Barbou des Places, Ségolène. 2024. "Introduction: Public Order and Public Security in EU Law. Time for Reappraisal." *European Papers* 9:3, 1316–1328.

Bargués, Pol ja Moussa Bourekba. 2022. "War by All Means: The Rise of Hybrid Warfare." Teoksessa *Hybrid Threats, Vulnerable Order*, toim. Pol Bargués, Moussa Bourekba ja Carme Colomina. Barcelona: Cidob, 9–15.

Başer, Selin. 2022. "The Most Insidious Weapon of the Changing World: Migration." *Bilge Strateji* 13:24, 167–185.

Baysal, Başar. 2020. "20 Years of Securitization: Strengths, Limitations and A New Dual Framework." *Uluslararası İlişkiler / International Relations* 17:67, 3–20.

Bellamy, Richard ja Dario Castiglione. 1997. "Building the Union: The Nature of Sovereignty in the Political Architecture of Europe." *Law and Philosophy* 16, 421–445.

Benoit Gorgemans, Ensign. 2023. *Finland and Sweden Will Reinvigorate NATO's Navies*. <https://www.usni.org/magazines/proceedings/2023/september/finland-and-sweden-will-reinvigorate-natos-navies>. Luettu 5.9.2025.

Besson, Samantha. 2011. "Sovereignty, International Law and Democracy." *The European Journal of International Law* 22:2, 373–387.

Bigo, Didier. 2002. "Security and Immigration: Towards a Critique of the Governmentality of Unease." *Alternatives* 27:1, 63–92.

Bureš, Oldřich ja Robert Stojanov. 2023. "Securitization of Immigration in the Czech Republic and Its Impact on the Czech Migration Policy: Experts' Perceptions." *Problems of post-communism* 70:6, 679–689.

Buzan, Barry, Ole Waever ja Jaap de Wilde. 1998. *Security: A new framework for analysis*. Lontoo: Lynne Rienner Publishers.

Camacho Beltrán, Enrique. 2020. "How and When are We Right to Prioritize the Interests of Residents and Citizens?" *World Affairs* 183:1, 8–39.

Ceyhan, Ayse ja Anastassia Tsoukala. 2002. "The Securitization of Migration in Western Societies: Ambivalent Discourses and Policies." *Alternatives: Global, Local, Political* 27, 21–39.

Colomé-Menéndez, Desirée, Joachim A. Koops ja Daan Weggemans. 2021. "A Country of Immigrants No More? The Securitization of Immigration in the National Security Strategies of the United States of America." *Global Affairs* 7:1, 1–26.

Cullen, Patrick. 2018. "Hybrid Threats as a New 'Wicked Problem' for Early Warning." *Hybrid CoE Strategic Analysis* 8. The European Centre of Excellence for Countering Hybrid Threats.

Dibb, Paul. 2016. *Why Russia is a threat to the international order (1st ed.) (Strategy)*. Barton: Australian Strategic Policy Institute.

Didenko, Nikolay I., Gulnara F. Romashkina, Djamalia F. Skripnuk ja Sergei V. Kulki. 2020. "Dynamics of Trust in Institutions, the Legitimacy of the Social Order, and Social Open Innovation." *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity* 6:4, 1–24.

Earl Rinehart, Kerry. 2021. "Abductive Analysis in Qualitative Inquiry." *Qualitative Inquiry* 27:2, 303–311.

Eggen, Karen Anna. 2024. "Designing Around NATO's Deterrence: Russia's Nordic Information Confrontation Strategy." *Journal of Strategic Studies* 47:3, 410–434.

Elo, Satu ja Heli Kyngäs. 2008. "The qualitative content analysis process." *Journal of Advanced Nursing* 62:1, 107–115.

Elo, Satu, Outi Kajula, Anniina Tohmola ja Maria Kääriäinen. 2022. "Laadullisen sisällönanalyysin vaiheet ja eteneminen." *Hoitotiede* 32:4, 215–225.

Elonheimo, Tuukka. 2021. "Comprehensive Security Approach in Response to Russian Hybrid Warfare." *Strategic studies quarterly : SSQ* 15:3, 113–137.

Emmers, Ralf. 2016. "Securitization." Teoksessa *Contemporary security studies (Fourth edition.)*, toim. Alan Collins ja Christine Agius. Oxford: Oxford University Press, 168–181.

Erkko, Olli. 2025. "Välineellistetty maahantulo sekä perus- ja ihmisoikeudet." Turun yliopisto. Pro gradu -tutkielma.

Evans, Mary Margaret, John W. Mentz, Robert W. Chandler, Stephanie L. Eubanks. 2002. "The Changing Definition of National Security." Teoksessa *Environment and Security. International Political Economy Series*, toim. Miriam R. Lowi ja Brian R. Shaw. Lontoo: Palgrave Macmillan, 11–32.

Fakhry, Alia, Roderick Parkes ja András Rácz. 2022. *Migration Instrumentalization: A Taxonomy for an Efficient Response*. Helsinki: Hybrid CoE.

Gierszewski, Janusz ja Andrzej Pieczywok. 2021. "Public Security and Public Order -Conceptual and Institutional Scope." *Polish Political Science Yearbook* 50, 1–14.

Giraldo, Jeanne ja Harold Trinkunas. 2016. "Transnational Crime." Teoksessa *Contemporary security studies (Fourth edition.)*, toim. Alan Collins ja Christine Agius. Oxford: Oxford University Press, 384–399.

Gkliati, Mariana. 2023. "Let's Call It What It Is: Hybrid Threats and Instrumentalisation as the Evolution of Securitisation in Migration Management." *European Papers* 8:2, 561–578.

Graneheim, Ulla H., Britt-Marie Lindgren ja Berit Lundman. 2017. "Methodological Challenges in Qualitative Content Analysis: A Discussion Paper." *Nurse Education Today* 56, 29–34.

Greenhill, Kelly M. 2010. "Weapons of Mass Migration: Forced Displacement as an Instrument of Coercion." *Strategic Insights* 9:1, 116–159.

Gunter, Michael. 2022. "Some Implications of Sweden and Finland Joining NATO." *The Commentaries* 2:1, 91–100.

Gönczi, Róbert. 2023. "The Instrumentalization of Migration in the Arctic Circle: The Re-emergence of the Northern Migration Route and its Significance in the Russian Hybrid Military Toolbox." *Limen: Journal of the International Network for Immigration Research* 7–8:1–2, 102–117.

Haavisto, Elina. 2025. "Turvallistava ja vastaturvallistava retoriikka käännetykslain valmisteluaineistossa : retorinen diskurssianalyysi lausunnonantajien roolista lainvalmistelussa." Turun yliopisto. Pro gradu -tutkielma.

Hagelin, Sandra. 2024. "Framing Entangled Borders in the Baltic States." *Journal of Borderlands Studies* 39:6, 1101–1120.

Hassinen, Tuomas. 2025. "Legislative Means to Combat Instrumentalised Migration? – Case Finland." *Border Security and Management* 5:10, 51–60.

Hautamäki, Veli-Pekka. 2009. "Kotoperäiset poikkeuslait – aikansa elänyt instituutio." *Poliitikka* 51:4, 291–299.

HE 94/2022 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rajavartiolain muuttamisesta. Helsinki 2022.

HE 53/2024 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi väliaikaisista toimenpiteistä välineellistetyin maahantulon torjumiseksi. Helsinki 2024.

Heino, Matti, Emmi Korkalainen, Maarit Lassander, Ville Ojanen ja Jarno Tuominen. 2023. "Keskustelupaperi: Kognitiivinen intruusio: Miksi hybridivaikuttaminen toimii?" Helsinki: Valtioneuvoston kanslia.

Hellsten, Niko. 2024. "Perus- ja ihmisoikeuksien sekä kansallisen turvallisuuden tasapainottaminen välineellistetyin maahantulon torjumisessa." Tampereen yliopisto. Kandidaatintutkielma.

Hirsch Ballin, Ernst, Huub Dijstelbloem ja Peter de Goede. 2020. "Shifts in the Security Environment." Teoksessa *Security in an Interconnected World*, toim. Ernst Hirsch Ballin, Huub Dijstelbloem ja Peter de Goede. Cham: Springer, 1–11.

Hirsjärvi, Sirkka, Pirkko Remes ja Paula Sajavaara. 2010. *Tutki ja kirjoita (15.–16. uudistettu painos)*. Helsinki: Tammi.

Hirvonen, Riikka. 2024. "Varautumisesta realiteetiksi : Analyysi rajavartiolain ja valmiuslain soveltamisesta välineellistettyyn maahantuloon vastaamiseksi." Tampereen yliopisto. Pro gradu -tutkielma.

Hoffman, Frank G. 2010. ““Hybrid Threats’: Neither Omnipotent Nor Unbeatable.” *Orbis* 54:3, 441–455.

Ho, Monika Sie Dhian ja Myrthe Wijnkoop. 2022. “The Instrumentalization of Migration: A Geopolitical Perspective and Toolbox.” Haag: The Clingendael Institute.

IOK/1637/2024. Ihmisoikeuskeskuksen lausunto hallituksen esitysluonnokseen laiksi väliaikaisista toimenpiteistä välineellistetyin maahantulon torjumiseksi. Helsinki 2024.

Jacuch, Andrzej. 2024. “Defending Europe: Strengthening Resilience Through Civil Preparedness.” *Politeja* 93, 245–265.

Jaskulowski, Krzysztof. 2017. “Beyond National Security: The Nation-state, Refugees and Human Security.” *Kontakt* 19:4, 336–342.

Johnson, Robert. 2017. “Hybrid War and Its Countermeasures: A Critique of the Literature.” *Small Wars & Insurgencies* 29:1, 141–163.

Juttila, Matti. 2017. ”Yhteisöllinen turvallistaminen : lähestymistapa äärimmäisen identiteetti-politiikan tutkimukseen.” *Kosmopolis* 47:1, 6–22.

Kaczmarek, Krzysztof. 2023. “Russia's Weaponized Migration: Analysing its Impact on Finnish-Russian Border Security.” *Defence Sciences Review* 17, 54–62.

Keiski, Riitta, Kari Hämäläinen, Matti Karhunen, Erika Löfström, Susanna Näreaho, Krista Varantola, Sanna-Kaisa Spoof, Terhi Tarkiainen, Eero Kaila ja Minna Aittasalo. 2023. *Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa: Tutkimuseettisen neuvottelukunnan HTK-ohje 2023*. Helsinki: Tutkimuseettinen neuvottelukunta.

Kirk, Jessica ja Matt McDonald. 2021. “The Politics of Exceptionalism: Securitization and COVID-19.” *Global Studies Quarterly* 1:3, 1–12.

Kleinheksel, A J, Nicole Rockich-Winston, Huda Tawfik ja Tasha R. Wyatt. 2020. “Demystifying Content Analysis.” *American Journal of Pharmaceutical Education* 84:1, 127–137.

Koskela, Hille. 2009. *Pelkokierre: Pelon politiikka, turvamarkkinat ja kamppailu kaupunkitalasta*. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

Kronlund, Anna. 2024. ”Ihmisoikeudet ja YK: Tasapainottelua jäsenmaiden intressien ja yleismaailmallisuuden periaatteen kesken?” *Kosmopolis* 54:4, 7–28.

Kumar, Sanmathi. 2024. “Inductive and Deductive Approaches to Qualitative Research.” *International Journal of Multidisciplinary Educational Research* 13, 58–63.

Laitinen, Kari ja Aki-Mauri Huhtinen. 2021. *Kansallinen turvallisuus murroksessa*. Jyväskylä: Docendo.

Larking, Emma. 2004. “Human Rights and the Principle of Sovereignty: A Dangerous Conflict at the Heart of the Nation State?” *Australian Journal of Human Rights* 10:1, 15–32.

Lavikainen, Jyri. 2023. *Russia’s Hybrid Operation at the Finnish Border: Using Migrants as a Tool of Influence*. FIIA. <https://fiia.fi/en/publication/russias-hybrid-operation-at-the-finnish-border>. Luettu 4.9.2025.

Lazaridis, Gabriella ja Dimitris Skleparis. 2016. “Securitization of Migration and the Far Right: The Case of Greek Security Professionals.” *International migration* 54:2, 176–192.

Léonard, Sarah ja Christian Kaunert. 2020. “The Securitisation of Migration in the European Union: Frontex and its Evolving Security Practices.” *Journal of Ethnic and Migration Studies* 48:6, 1417–1429.

Limnell, Jarno. 2012. ”Uhkakuvat ohjaavat turvallisuuspolitiikkaa.” Teoksessa *Näkökulmia puolustuskyvyn uskottavuuteen*, toim. Tiina Tarvainen. Helsinki: Puolustusministeriö, 5–32.

Lokker, Nicholas, Jim Townsend, Heli Hautala ja Andrea Kendall-Taylor. 2023. *How Finnish and Swedish NATO Accession Could Shape the Future Russian Threat: A Report of the Transatlantic Forum on Russia*. Center for a New American Security. <http://www.jstor.org/stable/resrep47256>. Luettu 5.9.2025.

Lonka, Harriet, Kari Laitinen, Anssi Keinänen, Susanna Wähä, Aki-Mauri Huhtinen ja Jyri Paasonen. 2020. *Kansallisen turvallisuuden vaikutusten arviointi*. Helsinki: Valtioneuvoston kanslia.

Lupulescu, Georgiana-Daniela. 2023. “Hybrid – Defining the Concept of the 21st Century Warfare, Operations and Threats.” *Bulletin of "Carol I" National Defense University* 12:2, 56–68.

Malešič, Marjan. 2017. "The Securitization of Migration in Europe: The Case of Slovenia." *Teorija in praksa* 54:6, 947–1110.

Martelius, Juha. 2024. "Turvallisuusympäristön muutos ja kansallisen turvallisuuden johtaminen." Teoksessa *Hybridisodankäynti: Laaja-alaista vaikuttamista moninaisilla sodankäyntinetaelmillä*, toim. Petteri Jouko ja Marko Palokangas. Helsinki: Maanpuolustuskorkeakoulu, 108–126.

Martin, Aaron, Lisette LeMerise, Riya Chhabra, Sudharshana P. Kanduri ja Julia Beleshi. 2020. "Challenging Public Rhetoric Justifying Immigrants as "Indecent."" *Cogent Arts & Humanities* 7:1, 1–19.

Mazaraki, Anatolii, Nataliya Kalyuzhna ja Larysa Sarkisian. 2021. "Multiplicative Effects of Hybrid Threats." *Baltic Journal of Economic Studies* 7:4, 136–144.

McCoy, Jennifer, Tahmina Rahman ja Murat Somer. 2018. "Polarization and the Global Crisis of Democracy: Common Patterns, Dynamics, and Pernicious Consequences for Democratic Politics." *American Behavioral Scientist* 62:1, 16–42.

McDonald, Matt. 2008a. "Constructivism." Teoksessa *Security Studies: An Introduction (1st ed.)*, toim. Paul D. Williams. Lontoo: Routledge, 59–72.

McDonald, Matt. 2008b. "Securitization and the Construction of Security." *European Journal of International Relations* 14:4, 563–587.

Merolla, Jennifer, S. Karthick Ramakrishnan ja Chris Haynes. 2013. "Illegal," "Undocumented," or "Unauthorized": Equivalency Frames, Issue Frames, and Public Opinion on Immigration." *Perspectives on politics* 11:3, 789–807.

Monaghan, Andrew. 2015. "The 'War' in Russia's 'Hybrid Warfare'." *Parameters* 45:4, 65–74.

Mortensgaard, Lin Alexandra. 2018. "Contesting Frames and (De)Securitizing Schemas: Bridging the Copenhagen School's Framework and Framing Theory." *International Studies Review* 22:1, 140–166.

Müller, Patrick ja Charlott Gebauer. 2021. "Austria and the Global Compact on Migration: The 'Populist Securitization' of Foreign Policy." *Comparative European politics* 19:6, 760–778.

NATO. 2024a. *Countering hybrid threats*. Verkkosivu. https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_156338.htm. Luettu 5.10.2025.

NATO. 2024b. *NATO's purpose*. Verkkosivu. https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_68144.htm. Luettu 15.7.2025.

Ngelale, Stephanie. 2024. "Russia-Ukraine War and Implications of Finland's Membership of NATO." *Āgǐdǐgbo: ABUAD Journal of the Humanities* 12:1, 211–224.

Noll, Gregor. 2003. "Securitising Sovereignty? States, Refugees, and the Regionalisation of International Law." Teoksessa *Refugees and Forced Displacement : International Security, Human Vulnerability, and the State*, toim. Edward Newman ja Joanne van Selms. United Nations University Press, 277–305.

Nykänen, Eeva. 2014. "Pakolaisten ja muiden ulkomaalaisten ihmisoikeudet." Teoksessa *Ihmisoikeuksien käsikirja*, toim. Elina Pirjatanniemi ja Timo Koivurova. Helsinki: Tietosanoma, 190–221.

O'Donnell, Guillermo. 2004. "The Quality of Democracy: Why the Rule of Law Matters." *Journal of Democracy* 15:4, 32–46.

Oikeusministeriö. 2004. *Hallituksen esitysten laatimisohteet*. Oikeusministeriön julkaisu 2004:4. Helsinki.

Oikeusministeriö. 2025. *Oikeusvaltio Suomi*. Verkkosivu. <https://oikeusministerio.fi/oikeusvaltio-suomi>. Luettu 18.8.2025.

Osso, Berfin Nur. 2025. "A Creeping Crisis of Migration Management? Institutional Responses and Implications for "Access" at the EU's Physical, Legal, and Social Borders." *Journal of Immigrant & Refugee Studies* 23:3, 367–383.

Otukoya, Titilayo. 2024. "The Securitization Theory." *International Journal of Science and Research Archive* 11:1, 1747–1755.

Paasi, Anssi. 2016. "Dancing on the Graves: Independence, Hot/Banal Nationalism and the Mobilization of Memory." *Political Geography* 54, 21–31.

Palokangas, Marko. 2024. "Laaja-alainen vaikuttaminen ja hybridisodankäynti osana sodankäyntiä." Teoksessa *Hybridisodankäynti: Laaja-alaista vaikuttamista moninaisilla sodankäyntimenetelmillä*, toim. Petteri Jouko ja Marko Palokangas. Helsinki: Maanpuolustuskorkeakoulu, 24–42.

Peters, Anne. 2009. "Humanity as the A and Ω of Sovereignty." *European Journal of International Law* 20:3, 513–544.

Perustuslaki 731/1999. <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/1999/731>.

PeVL 26/2024 vp. Perustuslakivaliokunnan lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi väliaikaisista toimenpiteistä välineellistetyn maahantulon torjumisesta. Helsinki: 2024.

Pion-Berlin, David. 2016. "Internal Security." Teoksessa *Military Missions in Democratic Latin America*, toim. David Pion-Berlin. New York: Palgrave Macmillan, 73–112.

Pirjola, Jari. 2025. "Hostile Instrumentalized Migration and the Right to Seek Asylum: Reflecting the European Legal Framework." *European Journal of Migration and Law* 27:1, 1–19.

Prokkola, Eeva-Kaisa. 2018. "Geopolitics of Border Securitization: Sovereignty, Nationalism and Solidarity in Asylum Reception in Finland." *Geopolitics* 25:4, 867–886.

Rajavartiolaitos. 2024. *Rajavartiolaitoksen tilinpäätös vuodelta 2023*. Helsinki. <https://raja.fi/documents/44957406/64377821/Rajavartiolaitoksen-tilinp%C3%A4%C3%A4t%C3%B6s-2023.pdf/a206d471-fbb9-a93e-0939-76fef93b2477/Rajavartiolaitoksen-tilinp%C3%A4%C3%A4t%C3%B6s-2023.pdf?t=1717581845547>.

Rajavartiolaitos. 2005. <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2005/578>.

Rolenc, Jan Martin. 2020. "Technological Change and Innovation as Security Threats." *SHS Web of Conferences* 74, 1–8.

Roots, Lehte. 2025. "Instrumentalization and Schengen Borders." *Athens Journal of Law* 11:3, 231–244.

Rubio, Angelica. 2011. "Undocumented, Not Illegal: Beyond the Rhetoric of Immigration Coverage." *NACLA Report on the Americas* 44:6, 50–52.

Salamatin, Mikkaela. 2021. "The Strategy of (National) Securitization." *SSRN Electronic Journal*, 1–30.

Sassòli, Marco. 2005. "Legislation and Maintenance of Public Order and Civil Life by Occupying Powers." *The European Journal of International Law* 16:4, 661–694.

Siddi, Marco. 2022. "The Partnership that Failed: EU-Russia Relations and the War in Ukraine." *Journal of European Integration* 44:6, 893–898.

Sisäministeriö. 2016. Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta. Sisäministeriön julkaisu 8/2016. Helsinki.

Sisäministeriö. 2017. Hyvä elämä – turvallinen arki : Valtioneuvoston periaatepäätös sisäisen turvallisuuden strategiasta 5.10.2017. Sisäministeriön julkaisu 15/207. Helsinki.

Sisäministeriö. 2024a. *Hybridiuhat ja hybridivaikuttaminen*. Verkkosivu. <https://intermin.fi/kansallinen-turvallisuus/hybridiuhat>. Luettu 13.11.2024.

Sisäministeriö. 2024b. *Suomi varautuu välineellistetyn maahantulon torjumiseen uudella lainsäädännöllä*. Tiedote. <https://intermin.fi/-/suomi-varautuu-valineellistetyn-maahantulon-torjumiseen-uudella-lainsaadannolla>. Luettu 3.11.2024.

Sisäministeriö. 2024c. *Uusi säädöshanke välineellistetyn maahantulon välineellistämisen torjumiseksi*. Tiedote. [https://intermin.fi/-/uusi-saadoshanke-maahantulon-valineellistämisen-torjumiseksi](https://intermin.fi/-/uusi-saadoshanke-maahantulon-valineellistamisen-torjumiseksi). Luettu 25.10.2025.

Sisäministeriö. 2025a. *Itärajan tilanne*. Verkkosivu. <https://intermin.fi/ajankohtaista/itarajan-tilanne>. Luettu 2.10.2025.

Sisäministeriö. 2025b. *Mitä on kansallinen turvallisuus?* Verkkosivu. <https://intermin.fi/kansallinen-turvallisuus/mita-on-kansallinen-turvallisuus>. Luettu 6.3.2025.

Sisäministeriö. 2025c. *Sisäisen turvallisuuden strategia rakentaa maailman turvallisinta maata*. Verkkosivu. <https://intermin.fi/-/sisaisen-turvallisuuden-strategia-rakentaa-maailman-turvallisinta-maata>. Luettu 11.4.2025.

Snow, Donald M. 2019. *National Security (7th ed.)*. New York: Routledge.

Sørensen, Georg. 1999. "Sovereignty: Change and Continuity in a Fundamental Institution." *Political Studies* 47:3, 590–604.

Souza Gohla, João Pedro. 2025. "Weaponization of Migration: A Powerful Instrument in the Hybrid Warfare Toolbox." *SSRN Electronic Journal*, 1–5.

Sperling, James. 2010. "National Security Cultures, Technologies of Public Goods Supply and Security Governance." Teoksessa *National Security Cultures: Patterns of Global Governance*, toim. Emil J. Kirchner ja James Sperling. Lontoo: Routledge, 1–18.

Steiner, Nils D., Ruxanda Berlinschi, Etienne Farvaque, Jan Fidrmuc, Philipp Harms, Alexander Mihailov, Michael Neugart ja Piotr Stanek. 2023. "Rallying Around the EU flag: Russia's Invasion of Ukraine and Attitudes Toward European Integration." *JCMS: Journal of Common Market Studies* 61:2, 283–301.

Stritzel, Holger. 2014. "Securitization Theory and the Copenhagen School". Teoksessa *Security in Translation*, toim. Holger Stritzel. Lontoo: Palgrave Macmillan, 11–37.

Stritzel, Holger ja Sean C. Chang. 2015. "Securitization and Counter-securitization in Afghanistan." *Security Dialogue* 46:6, 548–567.

Sukhankin, Sergey, P. Whitney Lackenbauer ja Adam Lajeunesse. 2023. *Russian Reactions to NATO's "Nordic Expansion."* NAADSN. <https://www.naadsn.ca/wp-content/uploads/2023/08/23-jul-Russian-responses-to-Nordic-enlargement-Strategic-Perspective.pdf>. Luetu 2.10.2025.

Sussex, Matthew, Michael Clarke ja Rory Medcalf. 2017. "National Security: Between Theory and Practice." *Australian Journal of International Affairs* 71:5, 474–478.

Szpyra, Ryszard. 2014. "Military Security within the Framework of Security Studies: Research Results." *Connections* 13:3, 59–82.

Szuniewicz-Stępień, Marta. 2015. "The State's Security as a Legitimate Aim of Limitation of Foreigners' Human Rights - Are There Any Boundaries?" *US-China Law Review* 12, 76–80.

Tagarev, Todor. 2021. "Understanding Hybrid Influence: Emerging Analysis Frameworks." Teoksessa *Digital Transformation, Cyber Security and Resilience of Modern Societies*, toim.

Todor Tagarev, Krassimir T. Atanassov, Vyacheslav Kharchenko ja Janusz Kacprzyk. Cham: Springer, 449–463.

Taureck, Rita. 2006. “Securitization theory and securitization studies.” *Journal of International Relations and Development* 9, 53–61.

Taylor, Ashley. 2015. “Solidarity: Obligations and Expressions.” *Journal of Political Philosophy* 23:2, 128–145.

Tazzioli, Martina ja William Walters. 2019. “Migration, Solidarity and the Limits of Europe.” *Global Discourse* 9:1, 175–190.

Toci, Çlirim. 2021. “How Does Migration Affect National Security?” *Horizon Insights* 4:1, 19–35.

Tuomi, Jouni ja Anneli Sarajärvi. 2009. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi* (5. uud. p.). Helsinki: Tammi.

Tuomi, Jouni ja Anneli Sarajärvi. 2018. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi* (Uudistettu laitos). Helsinki: Tammi.

Ünal Eriş, Özgür ja Selcen Öner. 2021. “Securitization of Migration and the Rising Influence of Populist Radical Right Parties in European Politics.” *Ankara Avrupa çalışmaları dergisi* 20:1, 161–193.

United Nations. 2014. *National Security versus Global Security*. Verkkosivu. <https://www.un.org/en/chronicle/article/national-security-versus-global-security>. Luettu 6.10.2025.

Valtioneuvosto. 2021a. Valtioneuvoston puolustusselonteko. Valtioneuvoston julkaisuja 2021:78. Helsinki.

Valtioneuvosto. 2021b. Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta. Valtioneuvoston julkaisuja 2021:48. Helsinki.

Valtioneuvosto. 2025. *Lakien säätäminen eduskunnassa*. Verkkosivu. https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/eduskunnan_tehtavat/lakiensaattaminen/Sivut/default.aspx. Luettu 13.2.2025.

- Varantola, Krista. 2012. ”Tutkimusetiikka yliopiston arjessa.” *Tieteessä tapahtuu* 30:4, 3–8.
- Velkova, Tatjana ja Sofka Hadjijevska. 2014. ”The Violence – an Element of Violent Criminality or a Way of Modern Living.” *European Scientific Journal, ESJ* 1, 385–394.
- Vilkka, Hanna. 2007. *Tutki ja mittaa: Määrällisen tutkimuksen perusteet*. Helsinki: Tammi.
- Vinogradova, E. V. ja I. L. Danilevskaya-Urbanova. 2024. ”Sovereignty and Territorial Integrity. On the Discourse on Russian Influence on Finnish Statehood.” *Perm University Herald. Juridical Sciences* 2:64, 217–238.
- VN/9938/2022. Säädösvalmistelu. Rajaturvallisuuden ylläpitämistä koskevan sääntelyn tarkistaminen. Helsinki 2022.
- VN/5349/2024. Säädösvalmistelu. Maahantulon välineellistämisen torjuminen ja rajaturvallisuuden vahvistaminen. Helsinki 2024.
- Waeber, Ole. 1995. ”Securitization and Desecuritization.” Teoksessa *On Security*, toim. Ronnie D. Lipschutz. New York: Columbia University Press, 46–86.
- Wang, Xia. 2012. ”Undocumented Immigrants as Perceived Criminal Threat: A Test of the Minority Threat Perspective.” *Criminology* 50:3, 743–776.
- Widlund, Joonas ja Jyri Paasonen. 2021. ”Kansallisen turvallisuuden käsite: Oikeutta vai politiikkaa?” Edilex.
- Wijnja, Kim. 2021. ”Countering Hybrid Threats: Does Strategic Culture Matter?” *Defence studies* 22:1, 1–19.
- Wilkinson, Claire. 2007. ”The Copenhagen School on Tour in Kyrgyzstan: Is Securitization Theory Useable Outside Europe?” *Security Dialogue* 38:1, 5–25.